

Pomurski VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 7. FEBRUARJA 1963

Leto XV. — Štev. 5

Cena 20 din

P O M U R S K I V E S T N I K

IZHAJA OD FEBRUARJA 1949 — NAJPREJ KOT TEDNIK »LJUDSKI GLAS«, NATO OD JULIJA 1952 KOT »OBMURSKI TEDNIK«, DO PREIMENOVANJA V SEDANJI NASLOV, KOT GLASILO OKRAJNEGA ODBORA SZDL, OD JANUARJA 1963 IZHAJA LIST KOT TEDENSKO GLASILO OBČINSKIH ODBOROV SZDL SLOVENIJE V POMURJU. LIST IZDAJA CENOPISNO-ZALOŽNIŠKO PODJETJE »POMURSKI TISK« V MURSKI SOBOTI — UREJA GA UREDNIŠKI ODBOR, DIREKTOR, GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK — JOŽE VILD. NASLOV UREDNIŠTVA — MURSKA SOBOTA, KOČLJEVA UL. 2. TELEFON ST. 179

Ob prazniku slovenske kulture

SOOČENJE S PRETEKLOSTJO IN PRIHODNOSTJO

Ves naelektrjen, poln globokih protislovij in kričevih nasprotij je današnji svet. Krčevitim drhtavicam podobno se od zahoda do vzhoda, od severa in juga v grozljivem naletu zaganjajo čez našo Zemljo valovi nemirnega časa, na srečo pa se, brez katastrofalnih posledic razbijajo ob branih zdravega razuma in treznega presojanja.

Stari svet — zrel in prezrel za smrt — je v agoniji, vendar se krčevito bori, da si podaljša življenjsko dobo, novi svet — ves vročičen preboleva svoje otroške bolezni.

Velika drama, polna zloslutnih zapletov in tragičnih peripetij, drama, v kateri gre za biti ali ne biti temu, kar noče odmrtni in vsemu, kar se rojeva in hoče živeti. Kdo ve kdaj se bodo izviharili viharji, ki so se dvignili kot naravna posledica bistvenih premikov v razvoju človeške družbe in kakšna bo cena, ki jo bo moral človeški rod plačati za ponovno pomiritev, trdno pa verujemo, da bo po vseh zakonih razvoja konec pač tak, kakršen je vedno, kadar se staro in trhlo brezupno upira mlademu in novemu.

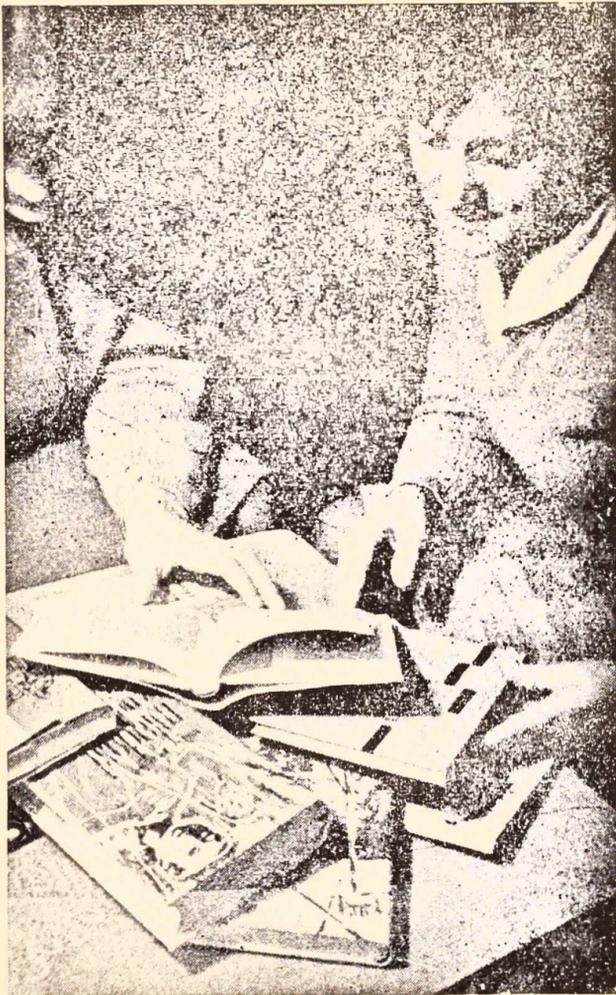
Današnji človek se je v svoji nagonski stvariteljski sli in neustavljivi strasti snovanja povzpela na nekaterih področjih svoje dejavnosti tako visoko, da je v marsičem podoben čarovniku iz bajke, ki postane sam žrtev svojih čarovnij, kajti ne more več obvladati sil, ki jih je prikljical v življenje.

Za zvezdami sega s svojimi — jeklenim bliskom podobnimi — pticami, najdrobnejše kotičke svojega bitja in žitja optipava s fantastično natančnimi tehničnimi rokami, najgloblje temo razsvetljujejo njegove, od vseh živih milijon in milijonkrat prodirnejše umetne oči; vodám pot ukazuje goré premika; dežele, celine, morjá in naš stari planet z lahko preletava in obletava — razdalje izginjajo; bolj črnogledi pa govore: toda daljave med človekom in človekom se večajo, prepadi med ljudmi se poglabljajo. In vsaj v nekem pogledu je v tem kanec grenke resnice.

Dejansko, toda v bistvu sila varljivo in relativno blagostanje v visoko razvitih in do skrajnosti civiliziranih deželah ni vedno v premem sorazmerju z duhovnim in moralnim počutjem njihovih prebivalcev. Zunanje udobje z vsem blagovno tehničarje in avtomatizacije dejansko osvobaja; žal pa po svoje tudi zaslužuje sodobnega človeka, kajti način njegovega življenja in njegovega dela se je, pa naj zveni to ša tako absurdno, hudo zakomplikiral, zato pomenijo mnoge dragocene pridobitve tehnične narave le še dodatno obremenitev, ki ni vedno posrečeno preračunana na zmogljivost prenapetih živcev. Zato se sodobnemu človeku dogaja, da se nekatere stvari pred njegovimi očmi spreminjajo v svoje pravo nasprotje, ko dosegajo od željenega ravno nasprotni učinek.

Razviharjeni čas, vrtinčasti tempo z naraščajočim hruščem in truščem vsakdanjega življenja, v podzavest potlačena vznemirjenost in bojazen pred tem, kaj bo prinesel jutrišnji dan — vse to so nekatere poglobljene značilnosti naše do-

be, ki se negativno odražajo v duhovnem svetu civilizirane družbe. Zato je v nekem pogledu razumljivo, če se sodobni človek, predvsem na zahodu, kljub velikemu napredku in neomejenim možnostim ob vsej ihtivosti in hlastavosti vendarle kdaj pa kdaj globoko, globoko zamisli in se spričo lastne revščine rahlo osramočen spoštljivo prikloni pred

duhovno tvornostjo preteklosti. Kdaj pa kdaj — kajti na stojnicah sodobne kulture je razpostavljen toliko »kulturne« krame, ki do nezbranosti vzburja njegove čute, toliko sejmarskega cingljanja in ropotanja, da izgublja občutek za mero, in toliko bleščečega kiča, ki ga dobesedno slepi, da sredi vsega tega, kar se mu kričé ponuja, prezre še tiste vsega spoštovanja vredne sadove zdrave sodobne tvornosti, ki bi ga sicer prisilili, da bi se sploh zamislil.

Morda pa tako razglabljanje ob prazniku slovenske kulture le ni tako brezpomembno, kakor se bo morda komu zazdelo. Zakaj? Zato, ker se kljub bistveno drugačnim pogledom na življenje tudi v našem, sicer zdravem kulturnem snovanju, vsiljujejo nekatera vprašanja, o katerih je treba vsaj enkrat na leto tudi načelno spregovoriti.

Zaplotništvo in nagnjenost k posnemanju vsega tujega — dva nasprotujoča si pojma — a sta tako značilna za male narode, ki so si po stoletnem hlapčevanju tujem končno izbojevali popolno svobodo in (Nadaljevanje na 6. strani)

Mnenja ob združevanju občin v Pomurju

ARGUMENTI MOČNEJŠI OD PREDSDOKOV POSAMEZNIKOV

Zmagal je razum: prebivalci beltinske in petrovske občine so se odločili za močno komunalno skupnost s sedežem v Murski Soboti — ponoven dokaz politične zrelosti in hkrati dokaz gospodarskega duha občanov, ki znajo ocenjevati svojo lastno prihodnost skozi prizmo našega gospodarskega in družbenega razvoja — Bodoča občina Murska Sobotica bo s približno 63.000 občani tretja največja komunalna skupnost po številu prebivalcev v Sloveniji, z 69.000 hektarji površine pa celo na drugem mestu v naši republici.

Gospodarske in družbene prednosti združitve, o čemer je bilo v obeh priključenih občinah največ govora na zborih volivcev, na sestankih KO SZDL in drugod, nedvomno lahko najbolj dognano in temeljito tolmačijo odgovorni predstavniki teh občin, zato smo se pozanimali o argumentih za pobudo združitve v Beltincih in Petrovcih. V Beltincih so zbori volivcev, kjer je

večina občanov sprejela združitve za izhodišče bodočega gospodarjenja, že zaključili, v Petrovcih pa se prav te dni občani seznanjajo s prednostmi združitve na zborih volivcev, ki so tokrat tribuna daljnosežnih gospodarskih in družbenih razgovorov.

Zima, zima, zima...

MOČNEJŠO FUNKCIONALNO VLOGO KRAJEVNIM SKUPNOSTIM

TAKO MENIJO OBČANI PETROVSKO-ŠALOVSKA OBČINE; TAKO STA NAM PRENESLA NJIHOVE TEJŽNE PREDSEDNIK OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA PETROVCI-SALOVCI KOLOMAN KORPIČ IN PREDSEDNIK OBČINSKEGA ODBORA SZDL AVGIUST TRPLA N. NAVAJAMO NEKAJ MNENJ IZ RAZGOVORA Z NJIMA.

Občani petrovske komune smatrajo poleg pomembnih gospodarskih prednosti združitve za izhodišče zanjo v dejstvu, da ima redko naseljena občina 8.000 občanov, razen tega pa še vse doslej niso uspeli zavezati izseljevanja sezonskih delavcev. Tako bo

Obetajoč sporazum dveh televizij

Pretekli petek so v Budimpešti podpisali sporazum o sodelovanju med madžarsko in jugoslovansko televizijo. V sklenjenem sporazumu so predvideli sprva izmenjavo filmov o važnejših gospodarskih, kulturnih, športnih in drugih dogodkih v obeh državah, brž ko bodo tehnične možnosti to dopuščale, pa bo prišlo tudi do neposredne izmenjave posameznih televizijskih oddaj.

zagotovitev eksistence vsem občanom ena osnovnih nalog nove komunalne skupnosti, menita med drugim predstavnik petrovske občine.

Ne gre podcenjevati lepih rezultatov na področju gospodarstva, zdravstva, kulture in presvete itd., ki so jih dosegli v kratkem obdobju v petrovski občini, vendar ostaja še mnogo nalog, ki jih bo treba izpolniti, da bi to področje dokončno iztrgali zaostalosti. Najlepšo perspektivo pa obeta dobro zastavljen program razvoja kmetijstva, v katero so doslej investirali več kot 200

milijonov dinarjev. Tudi uspešno zastavljeno delo okrog razvijanja obrtnih obratov v novi komunalni skupnosti ne bodo smeli zanemariti.

Sicer pa so občani mnenja da bo treba zaradi specifičnih pogojev na tem področju upoštevati med drugim tudi oddaljenost dobrnega dela krajev bivše občine od bodočega občinskega središča. Zato bodo po mnenju občanov morale prevzeti krajevne skupnosti nadvse važno družbeno funkcijo medtem ko bo treba prav zaradi te okoliščine prenesti (Nadaljevanje na 4. strani)

POVSOD ELEKTRIKA

Lansko leto je bila uspešno zaključena elektrifikacija Prekmurja, za nadaljnji razvoj pokrajine izredno pomembna delovna akcija, v kateri je prebivalstvo sodelovalo z velikim razumevanjem.

Elektrika je osvojila zadnje vas in zaselek. Velika zasluga za to gre elektrifikacijskim

odborom in drugim krajevnim činiteljem, pomemben delež pa je prispevalo tudi podjetje Elektro Maribor-okolica s prispevkom 58 milijonov dinarjev. Zapišemo lahko, da so elektro podjetja pri uresničevanju te važne gospodarske akcije izpolnila ne le svoje operativne, marveč tudi moralno-družbene obveznosti do Prekmurja.

Občinski ljudski odbor v M. Soboti je na zadnji seji izrekel posebno priznanje podjetju Elektro Maribor-okolica za njegov prispevek pri elektrifikaciji Prekmurja.

ZADOVOLJNI Z USPEHI

Zelo dobro so se pripravili na sindikalni občni zbor trgovski delavci v Ljutomeru. V ljutomerski občini imajo samo eno sindikalno organizacijo trgovskih delavcev, saj obstaja tudi samo eno trgovsko podjetje in to »Vesna«. Podjetje vključuje 104 člane kolektiva in to v večini mladino. Zato so na občnem zboru posvetili mnogo pozornosti ravno mladinskemu vprašanju.

Na občnem zboru je bilo ocenjeno delo sindikata in samoupravnih organov. Ugotovili so, da je kolektiv »Vesna« dosegel v letu 1962 realizacijo v vrednosti 916 milijonov dinarjev, kar je za 100 milijonov več kot prejšnje leto. Za leto 1963 je planiran še večji blagovni promet, ki naj bi znašal 980 milijonov dinarjev. O predloženem planu razpravljajo te

dni v poslovnih enotah. Ugotovljeno je bilo, da nagajanje po učinku ni prišlo do izraza v celoti. Vzrok temu je združitve več trgovskih podje-

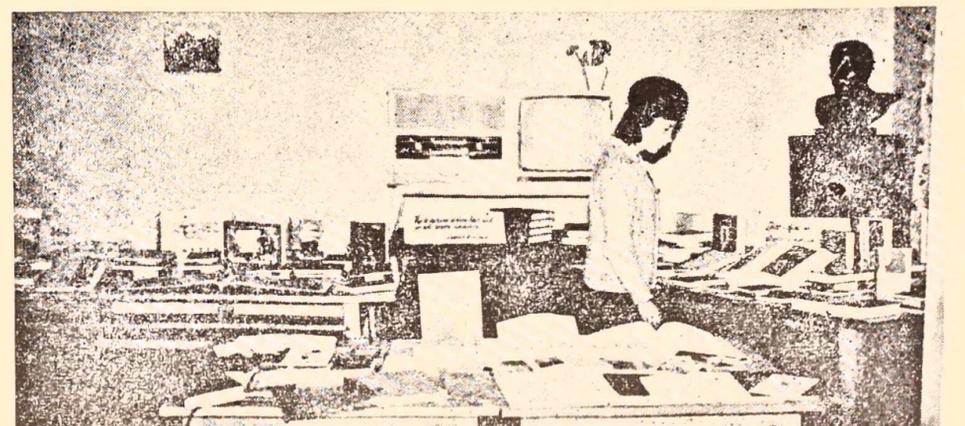
tij v sedanjo »Vesno«, kar je imelo za posledico, da niso razpolagali z dovoljenimi podatki iz prejšnjih let. (Nadaljevanje na 4. strani)

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 7. do 17. februarja Pogoste snežne padavine, ki bodo trajale včas h tudi po več dni skupaj. Vmesne razjasnitve ne bodo trajale več kakor 2 dni. Vseskozi mrzlo, zlasti od 10. februarja dalje.

D. V. M.

V Radgoni so te dni odprli lepo urejeno razstavo knjig

Skupna izhodišča in cilji naj prevevajo statute

Skicatelj posvetovanja z edino temo ucnvnege reda: Izdelava statutu delovnih organizacij — Republiški svet sindikatov Slovenije — je imel pred seboj, ko se je odločil za to, troje zelo jasnih smotrov, ki naj bi jih tokrat dosegel in sicer:

— posvetovanje naj bi sprožilo močnejšo organizirano družbeno politično akcijo v kolektivih za pripravljanje samoupravnih predpisov, natančneje povedano, temeljnega samoupravnega predpisa, to je statuta delovne organizacije;

— tokrat naj bi udeleženci izmenjali mnenja ter s tem prispevali k razjasnitvi nekaterih vprašanj v zvezi s samoupravnimi predpisi delovnih organizacij in posvetovanje naj bi oblikovalo tudi stališča do nekaterih načelnih vprašanj v zvezi s to kompleksno in izredno pomembno problematiko.

Zaključek celodnevne razprave (uvodoma so udeleženci poslušali referat člana Republiškega sveta Ivana Kristana in koreferate udeležencev iz jeseniške Zelezarnice, velenjskega rudnika in podjetja Delamaris iz Izole) je bil, da se delovni kolektivni povsem zavedajo, kako pomembne naloge so se že lotili in se je lotevajo in na kaj naj bodo predvsem pozorni.

Izdelava samoupravnih predpisov delovnih organizacij je pomembna iz dveh izhodišč. Ti predpisi namreč dobivajo s predlogom nove ustave svoj ustavno pravni značaj. Delovni kolektivni namreč uresničujeta prek njih pomemben del svojih samoupravnih pravic. Pomen statutu se kaže v njihovem vsebinskem značaju kot družbenih norm in v njihovem samoupravnem izvoru kot svobodnem dogovoru porizvajalcev. Ta imeološka osnova statutu, je bilo rečeno, njihov družbeni samoupravni izvor daje samoupravnim aktom njihovo notranjo moč in čvrstost, ker se na tej osnovi formirajo vse bolj v nadaljnjem družbenem razvoju med proizvajalci novi odnosi, odnosi medsebojne povezanosti, samodiscipline, odgovornosti, solidarnosti itd. V nadaljnji perspektivi bodo v tem smislu odigrali statutu pomembno vlogo v procesu odmiranja države. Naš pravni sistem namreč kaže zelo jasno usmeritev v to, da bi bili predpisani samo najbolj pomembni okviri in temeljne postavke družbenega razvoja, ki naj zagotovijo enotnost našega družbenega razvoja. Konkretno urejanje problemov in življenja v okviru teh načel, podrobnosti, ki so seveda tudi izredno važne, pa naj bi bila prepuštena samostojnim družbenim organom in njihovim samoupravnim predpisom. Prav zaradi tega dobivajo in bodo imeli statutu delovnih organizacij vse večji pomen in vse večje odgovornosti bodo prevzemali nase tisti, ki bodo sodelovali pri njihovem nastajanju in uresničitvi.

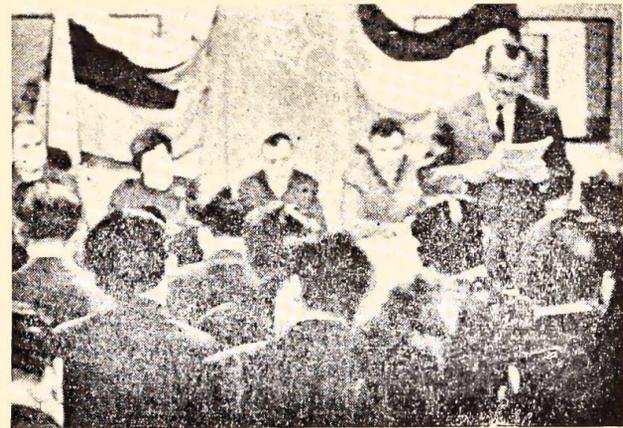
Udeleženci posvetovanja so v svoji razpravi opozarjali na to, da statutu ne sme zabeležiti le pravic upravljalcev, ampak tudi njihove dolžnosti in pristojnosti. Samo če bo namreč mogoče doseči, da bodo statutu resnično prispevek v graditvi socialističnih družbenih odnosov. Kaj pa velja spremeniti in kako zadeve urejati v bodoče, naj pokaže analiza sedanje notranje zakonodaje delovnih organizacij, zlasti pa izredno kritično in tenkovestno ugotavljanje dosedanjih slabosti, ki naj bi se jih v prihodnje izognili.

Zaostajanje za že obstoječo vsakodnevno prakso v delovnih kolektivih in tudi za programiranjem družbenega razvoja je eno izmed značilnosti sedanje interne zakonodaje. Druga značilnost je nekompleksnost, ki se kaže v tem, da so si posamezni interni akti medsebojno v nasprotju, da se izključujejo namesto da bi se izpopolnjevali in predstavljali homogeno celoto. Ob upoštevanju samo teh dveh slabosti je moč ugotoviti, da recimo zaostajanje poraja mnoge notranje družbene konflikte v delovnih organizacijah, da ta zakonodaja ni faktor mobilizacije za nadaljnji razvoj družbenih in ekonomskih odnosov, temveč pogostokrat bolj čokla nadaljnjemu razvoju. In iz tega tudi porajanje formalizma interne zakonodaje, ki se kaže v tem, da ostaja večina samoupravnih predpisov na splošnih okvirih

posameznih zakonskih predpisov in da je, ne tako redek pojav, prepisovanje tako imenovanih "vzorčnih" pravilnikov, poslovnikov, skratka vsega, kar razume mo pod interno zakonodajo delovne organizacije.

Na posvetovanju je bilo rečeno, da je potrebno takoj prirediti s konkretno akcijo za sprejem statutu, vendar se velja te naloge tudi vsebinsko in metodološko pravilno lotevati. Priprave naj bi potekale skozi več faz, in sicer:

— posebna komisija za statutu naj bi izdelala kompleksno analizo celotne obstoječe interne zakonodaje;

Z občinske konference SZDL v Lendavi med govorom F. Bobovca

— potlej naj bi se lotili izdelave načel novega statutu. Za izhodišče pa naj bo analiza in načela nove ustave. O teh načelih naj bi seveda razpravljali ves kolektiv in vse družbeno-politične organizacije;

— na osnovi tako izdelanih načel naj bi se lotili formuliranja ustreznih členev;

— v četrti fazi naj bi bila pomovna obravnava izdelanega predloga statutu med celotnim kolektivom in

— potlej naj bi šele sledili formalni sprejem statutu.

Tovariš Stane Kavčič, predsednik Republiškega sveta sindikatov Slovenije, ki se je udeležil razprave, je med drugim opozoril, naj nam bo pri tem izredno pomembnem, odgovornem in važnem opravilu pred očmi skupno izhodišče in skupni cilj. Pripravo in razpravo o osnutku in statutu naj preveva tisti duh, tista politika in takšna usmeritev glede razvoja družbenih odnosov, kar vse je bilo značilno za ustavno razpravo. Konkreten ekonomski, organizacijski položaj in praktične prilike, v katerih živi in dela delovni kolektiv, naj se zrcalijo v statutu. Izgubiti se velja posploševanju, odvojenih od materialne osnove. Skupni cilj naj bo uresničenje takšnih odnosov, takšna ureditve, neposredne samouprave in delavske oblasti, kot jo je imenoval Marx pod pojmom organiziranega delavskega razreda. Mi moramo, je dejal, ustvariti tako organizacijo proizvajalcev, ki bo znala skladno povezovati vse tiste sociološke, humanistične, splošno človeške, demokratične aspekte, kakor tudi aspekte moderne tehnike, znanosti itd. To je v bistvu pravzaprav samouprava, to je osnovni smisel organiziranih proizvajalcev, to je v istu osnovni smisel delavskega samoupravljanja. P. D.

OBCINSKA KONFERENCA SZDL V MURSKI SOBOTI EKONOMSKIM ENOTAM VECJE PRISTOJNOSTI

Obsežno poročilo predsednika občinskega odbora SZDL Rudija Rapla pretleko soboto na občinski konferenci SZDL je zajelo vsa področja obsežne politične aktivnosti Socialistične zveze, zato je bila razprava udeležencev, med katerimi so bili tudi zastopniki SZDL beltske in petrovske občine, ki sta se združili s soboško, vsebinsko bogata in zaradi izrazite težnje po ocenjevanju negativnih pojavov tudi pomembna za nadaljnje delo Socialistične zveze. Med gosti je bil tudi član GO SZDL Rudil Čačinovič, predsednik in podpredsednik OO SZDL Maribor tovariš Zvonko Cajnko in Sida Podlessek.

Poročilo je med drugim obravnavalo važno vprašanje notranje delitve v gospodarskih organizacijah. Marsikje so namreč zaradi zastarelih proizvodnih odnosov in preživele mezodne miselnosti zaostali za

nem poglobljanju upravljanja prispevali še več k hitrejšemu razvoju gospodarstva soboške občine.

Tudi v razpravi o kmetijstvu, ki zaposluje 69 odstotkov prebivalcev, so ugotovili, da so dosegle kmetijske organizacije v vzporednem razvoju predelovalne industrije pogoje, ki pomenijo višjo o vrednotenje kmetijskih proizvodov; dotaknili so se tudi nekaterih notranjih problemov, med katerimi ni na zadnjem mestu delavsko samoupravljanje. Z združitvijo kmetijskih organizacij se je namreč poja-

vila težnja po centraliziranem upravljanju. Tako niso redki primeri, da centralni delavski sveti odločajo o zadevah, ki očitno sodijo v pristojnost ekonomskih enot. To velja zlasti za sprejemanje proizvodnih planov, za notranjo delitev, za investicije in podobno, medtem ko so postale pristojnosti v zvezi s sprejemanjem in odpuščanjem delavcev že izrazita domena centralnih organov upravljanja.

Med bodočimi nalogami v kmetijstvu velja omeniti tudi upravičeno težnjo, naj postanejo kmetijske zadruge do-

sledni organizatorji blagovne proizvodnje, kajti Kmetijsko-industrijski kombinat Pomurka, ki zadovoljuje svoje predelovalne obrate le s 40 odst. surovim iz lastne proizvodnje, potrebuje načrtno dopolnjevanje zadržnega in zasebnega sektorja.

Kmetijstvo in industrijo, ki je v soboški občini povečala celotni dohodek v minulem letu za 25 odst., in ji letošnji družbeni plan nalaga prav tako 25-odstotno povečanje vrednosti celotne bruto proizvodnje, spremljajo ugodni gospodarski rezultati tudi v izvoznih prizadevanjih. To očitno dokazujejo izvozne obveznosti, ki so se povečale v primerjavi s preteklim letom od 1,9 na 2,3 milijarde dinarjev.

STATUT LENDAVSKE OBČINE IN MADŽARSKA NARODNA MANJŠINA

Zagotavljanje ustavnih pravic

V lendavski občini si prizadevajo, da bi pripadnikom madžarske narodnosti manjšine kar najbolj zagotovili pravice, ki jih predvidevata osnutka zvezne in republiške ustave. V okviru teh prizadevanj je tudi izdajanje vseh važnejših aktov občinskega ljudskega odbora v jezikih obeh narodnosti.

Odborniki ljudskega odbora madžarske narodnosti dobivajo v svojem materinskem jeziku izvlečke dnevnega reda za seje. Hkrati z vabili jim posredujejo osem dni pred sejo v madžarsčini tudi osnutke važnejših občinskih odlokov. Občani lahko dostavljajo občinskemu organom prošnje in pritožbe v svojem jeziku, taki pa so potem tudi odgovori in sprejeti sklepi. Na dvojezičnih območjih pišejo zapisnike

krajevnih odborov, zborov volivcev in še družbenih organizacij v jezikih obeh narodnostnih skupin. Tudi razglasi in odločbe občinskega ljudskega odbora so tod dvojezične. Skratka: občanom narodnostne manjšine je v praksi zagotovljena pravica, da v svojem jeziku ustno ali pismeno občujejo z občinskimi organi.

Tudi sedaj, ko pripravljajo občinski statutu, ki bo med drugim zagotovil tudi pravice in

dolžnosti občanov madžarske narodnosti manjšine, so dosledno upoštevali to načelo. Osnutek občinskega statutu bodo razmnožili na šapigrafiu v slovenskem in madžarskem jeziku, po dokončni redakciji pa bodo statutu natisnili v obeh jezikih.

Ogrevajo se že tudi za predlog, da bi v prihodnje v tednikih madžarske narodnostne manjšine Népujság objavljali vse važnejše odloke občinskega ljudskega odbora. Tako bo namreč javnost delovanja ObLO in njegovih organov bolj zagotovljena tudi v odnosu na madžarsko narodnostno manjšino.

Družbeni plan volivcem

Osnutek družbenega načrta ljutomerske komune za letos, ki predvideva povečanje sredstev kar za 23 odst. od prejšnjega leta znaša nekaj manj kot 8 milijard dinarjev. Od tega odpade na industrijo okoli 4 milijarde in 300 milijonov dinarjev, kmetijstvo in gozdarstvo okoli 700 milijonov, trgovina bo ustvarila približno 211 milijonov družbenega bruto proizvoda, gostinstvo 72 in obrtni socialistični sektor 518 milijonov dinarjev.

Da bi bili tudi volilci seznanjeni z letošnjimi načrti v gospodarstvu, bodo v drugi polovici tega meseca sklicali tudi zbori volilcev, na katerih bodo razpravljali o programu gospodarskega in družbenega razvoja svoje komune.

VAŠKI DOM V GEDEROVCIH

Prebivalci Gederovec so se odločili za gradnjo vaškega doma. Pri gradnji tega potrebne objekta bodo uporabili 40 tisoč kosov opeke in drugi material, ki je bil pripravljen za razširitev šolskega poslojpa in jim ga je sedaj v ta namen odstopil občinski ljudski odbor. Po uveljavitvi nove šolske reforme namreč ne pride rekonstrukcija tamkajšnje šole več v poštev.

V novem domu predvidevajo kulturno dvorano in prostore za množične organizacije, kar bo vsekakor pridobitev za kraj.

Skrajna kratkovidnost in neodgovornost

V večini gospodarskih organizacij lju tomerske komune je opaziti izredno škodljiv pojav pri zaposlovanju in štipendiranju sred nje in visoko kvalificiranega kadra.

Trenutno stanje na tem področju je porazno, saj je ugotovljeno, da nobeno industrijsko, obrtno, trgovsko ali gostinstvo podjetje nima zaposlenega niti enega strokovnjaka ali uslužbenca z visoko šolsko izobrazbo. Podobno je tudi s štipendiranjem. Na visoki šoli imata le Kovinostroj in Mlekopromet po enega štipendista, med tem ko je iz vseh ostalih gospodarskih organizacij na višjih šolah vpisanih le pet izrednih slušateljev — 2 Indopol, 2 Imgrad —, medtem, ko je eden iz trgovskega podjetja.

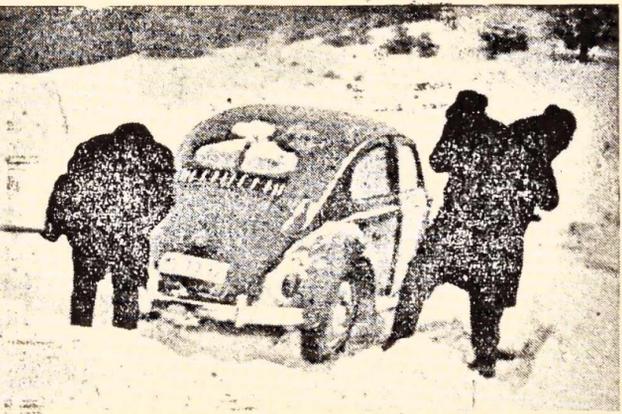
Tudi z zaposlovanjem srednje strokovnega kadra je le nekoliko bolje, ker je v vseh gospodarskih organizacijah — razen kmetijskih — 22 zaposlenih s srednjo šolo, rednih štipendistov je 10, medtem ko jih je izrednih 9. Od skupnega števila zaposlenih s srednješolsko izobrazbo jih na posa-

mezne gospodarske organizacije odpade le malo, saj je samo pri Kovinostroju s to izobrazbo 8 zaposlenih, prav toliko pa jih tudi štipendirajo.

In kar je najhujše, vodstva gospodarskih organizacij, kot izgleda, ne vidijo potrebe po višjem izobrazbenem nivoju svojih zaposlenih, kajti druga-

Ljutomer

Pretekli četrtek je bila v Ljutomeru seja obeh zborov občinskega ljudskega odbora Odborniki so obravnavali poročila o delu okrajne sodišča, sodnika za prekrške, poravnalnih svetov in Komisije za pritožbe pri ljudskem odboru. Na seji so razpravljali tudi o delu Zavoda za zaposlovanje delavcev.

Take prizore ste lahko često videli na cestah te dni...

Prekmurje je izrazito kmetijsko področje, saj so zastopane vse vrste proizvodnje. Razumljivo, da so določeni deli specifično usmerjeni. Eni so nagnjeni bolj k vinogradništvu, drugi k živinoreji itd. Zivinoreja je relativno vsepovedno močno zastopana, zato ji je posvečena tudi primerna skrb.

Za lendavski okoliš lahko trdimo, da je živinoreja v njem močno zastopana. Stimulacija za živinorejsko proiz-

mona Ljubljana in Sljeme Zagreb. Danes je tržiščen pristo, zato nam zastopanje teh treh odkupovalcev v Pomurju ne čudi. Do tod je torej zadeva čista. Proizvajalci proizvajajo — tržišče pa je brez nadaljnje proizvodne surovine sposobno tudi odkupiti.

Zadnje čase je opaziti, da proizvajalci zasebni proizvajalci živino v določeni meri za prodajo na medijumursko tržišče. Vsiljuje se nam vprašanje zakaj?, čeprav je odgovor

je zadruga udeležena z maržo — denimo 10 din. Tako prejme zadruga za pogodbeni odkup živine še premijo — ta je seveda namenjena za razvoj kmetijstva nasploh. Zadruga v Pomurju se tega tudi drinja. Zato je torej sedaj razumljivo, da odkupna cena načeloma ne more znašati več kot 250 din/kg žive teže goveda.

Zakaj pa lahko znašajo odkupne cene v Medijumurju več kot 250 din? Primeri kažejo, da so tamkajšnje zadruge volj-

na. Razumljivo, saj so premije namenjene za razvoj kmetijstva in se bodo morali sadovi vlagan v kmetijstvo poznati ne samo v lokalnem, pač pa tudi v zveznem merilu. Če pa se takorekoč družbi namenjena sredstva tako nenačrtno delijo, potem je razumljivo, da se mora to v kmetijstvu tudi nekje opaziti.

Ta primer je zelo zaskrbljujoč, saj moramo pri njem pokazati še na neko odprto vprašanje. Pozitivna kmetijska po-

Konkurenčni trikot pri odkupu živine

vodnjo je ugodna, zato so se ji posvetile gospodarske organizacije in tudi zasebni proizvajalci. Odkupne cene so ugodne in proizvodnja se veča iz leta v leto. Odkup živine je torej tisti faktor, ki daje stimulatvne injekcije zivinorejski proizvodnji. In prav v zvezi z odkupom so določeni pojavi, ki so včasih nekoliko nerazumljivi in bi jih bilo zaradi tega potrebno nekoliko pobližje pogledati.

Največji odkupovalci na našem območju so brez dvoma Pomurka Murška Sobota, E-

pravzaprav na dlani. Brez dvoma morajo biti tam za zasebne proizvajalce ugodni odkupni pogoji — višje cene. In res je tako. Odkupne cene so v Medijumurju znatno višje; vsekakor pa toliko višje, da se zasebni proizvajalci ne izplača voziti živino na ta trg na svoje stroške. Pojavi se zopet vprašanje: »Odkod tam višje cene?»

Znano je, da obstajajo dogovorjene odkupne cene. Tako znaša na primer cena za kg goveda 260 din, za svinje pa 310. dan. Pri tej odkupni ceni

ne odstopiti maržo, katera jim pripada, saj se zadovoljijo s premijo, katero tudi dobijo. Odkupna cena se v tem primeru že lahko poveča za 10 din. Mogoče pa to še ni vse. Kaj če bi prepustili zasebnemu proizvajalcu še del premije, preišljujejo. Da, tako je!

V Medijumurju obstaja okrog 28 kmetijskih zadrug. To so manjše zadruge, imajo manjši upravni aparat, tako da je včasih v eni osebi združeno več funkcij (upravniki je recimo še blagajnik in nakupovalec). Mehanizacija je bolj bor-

litika v Pomurju je v zadnjih letih pokazala že lepe rezultate, kar je opaziti v povečanju kmetijske proizvodnje, mehanizaciji, investicijah itd. Nekateri sedaj z začudenjem gledajo, ko plodovi vsega tega odtekajo na drugo območje. Ta odtok mogoče ne bi bil tako boleč, če bi pozitivno vplival na razvoj kmetijstva — če paš to ni opazno, pa je stvar drugačna in toliko bolj zaskrbljujoča.

BR

Presežen plan

V Tkalcici Ljutomer so proizvodni plan za mesec januar presegli za 2,5 odstotka.

To pomeni vsekakor lep uspeh, saj je letošnji plan proizvodnje napram lanskoletnemu povečan za cca 150.000 m² in so se s tem povečale tudi dnevne obveze za 3,6 odst. Zanimivo je, da je bil presežen plan v mesecu januarju, saj je bilo v tem mesecu zabeleženih največ bolezenskih izostankov (predvsem zaradi gripe). Delavke so podvržene hudim naporom, ko morajo v

tež ostri zimski dnevno prehoditi ali se prevzito s kolesom lepo število kilometrov od doma do tovarne in nazaj.

Tehnično vodstvo kombinata MTT je letos, temu še razmeroma mlademu kolektivu zaupalo izdelavo blaga za izvoz. Tako so do sedaj izdelali že 5632 m² posteljnega damasta, katerega bo kombinat izvozil na Švedsko.

V

ODPRAVLJATI NESREČE PRI DELU

Nesreče pri delu so še vedno velika negativna postavka našega gospodarstva. Vzroki zanje so različni; najpogostejše so posledica nezavarovanih ali preslabo zavarovanih strojev in naprav, nepo- učenosti glede delovnega postopka ter malomarnosti delavcev, dostikrat pa jim botruje tudi alkohol.

Da bi znižali število teh nesreč, ki jih je bilo v gospodar- skih organizacijah v občini le v letu 1961 kar 215, so na pri- poročilo Sveta za delo Občin- skega ljudskega odbora Len- dava preko Ljudske univerze v lanskem letu izvedli dokaj široko akcijo. Ta je zajemala predavanja o higiensko-tehnič- ni varnosti in delovno-pravni

zakonodaji. Predavanja so po- pestrili s tremi ozvoženimi oz- kotračnimi filmi, ki so jih na- bavalji prav v ta namen, pri- kazovali pa so uporabo teh- nično-varnostnih zaščitnih sredstev. Za predavanja, ki so jih imeli skoraj v vseh gospo- darskih organizacijah v občni, so pokazali velika za inter- resiranost tako vodilni kadri v

podjetjih, kot tudi sami nepo- sredni proizvajalci. Sama pre- davanja, ki se jih je udeležilo skupno več kot 700 delavcev in delavk, so spremljale ži- valne diskusije. Proizvajalci so najbolj zanimala nekatera vprašanja prenehanja delov- nega razmerja, upravičenosti do tehnično-zaščitnih sredstev itn.

Akcija boja za znižanje šte- vil nesreč pri delu je v len- davski občini dobro izvenela. Sicer bodo konkretni uspehi vidni šele pozneje, vendar lah- ko že zdaj z gotovostjo trdi- mo, da je taka oblika dela ko- ristna. Tega se zavedajo tudi v Lendavi, zato mislijo s to- vrstnimi predavanji nadalje- vati tudi letos.

ŠOLA ZA ŽIVLJENJE PRI VIDMU

Osnovna organizacija Rdeče- ga križa je lani organizirala krvodajalsko akcijo, pri čemer

Plodne razprave

Pred kratkim je bila seja Občinskega sindikalnega sveta Beltinci. Razpravljali so o dokončni izvedbi občinskih zborov sindikalnih podružnic in analizirali že doslej izvedene občne zборе. Ugotovili so, da so poročila o delu sindikalnih organizacij v preteklem obdobju bila preveč splošna, vendar pa so bile toliko bolj ži- vahne in plodne razprave o vseh problemih posameznih delovnih organizacijah.

Ker se sedanja občina Beltinci priključuje k občinam M. Sobota in Lendava, je ukinitelj tudi Občinski sindikalni svet Beltinci; zato so na seji izvo- lili tudi članje plenurnov občinskih sindikalnih svetov M. Sobota in Lendava.

A. H.

je dosegla v občinskem meri- lu drugo mesto. Za otroško ok- revališče so zbirali sredstva in organizirali predavanja. V Tednu boja proti tuberkulozi so skušali prirediti predavanja. Najprej so imeli težave s pre- davateljem, katerega so konč- no dobili iz Maribora. Ude- ležba je bila kljub vsem pri- zadevanjem le minimalna (19) in so predavanja odložili.

Letos organizirajo za mla- dinke in mladince ciklus pre- davanj z naslovom Šola za živ- ljenje. Naslov predavanj so: Domača nega bolnika. Prva pomoč. Za zdravo življenje. Rodi naj se samo; zaželen o- trok. Prva ljubezen med spo- loma. Nekateri pogoji skadnje zakonskega življenja. Naj- važnejša poglavja družinskega prava in Lepo vedenje. Šola bo vsak ponedeljek in petek od 14. do 17. ure. V šoli bo pre- daval dr. Ante Mileta, zdrav- nik od Vidma in učitelji osno- vne šole.

PREMALO POMOČI

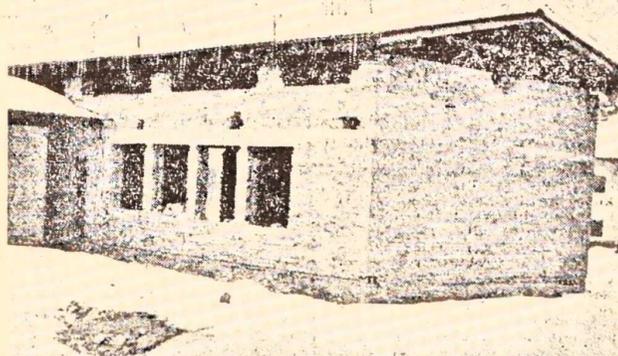
PRETEKLO NEDELJO JE BILA V MURSKI SOBOTI LETNA SKUPŠČINA OKRAJNE- GA ODBORA ZVEZE ŠOFERJEV IN AVTOMEHNIKOV. SKUPŠČINI JE MED DRUGIMI GOSTI PRISOTOVAL TUDI ČLAN UPRAVNEGA VODSTVA REPUBLIŠKEGA ODBORA ZSAM TOV. HOČEVAR.

Na skupščini so ugotovili, da je bilo lansko delovanje plodno, po- novila pa se je spet stara tradi- cija na naših občinskih zborih: pri- soten ni bil noben član občinskih vodstev družbenih organizacij in soboške Zavarovalnice. Navzoči delegati so to kritizirali, saj pri- čakujemo več pomoči prav od teh organizacij. Tako pa je potem tudi denarna pomoč, da ne govorimo o prostorih, ki bi jih naša organi- zacija nujno potrebovala. Ne že- limo nič razkošnega, potrebni bi bi le eno sobo za seje in sestaje- nje članstva. Naše podružnice na- štejejo sedaj že čez 500 članov, po- kljnih voznikov, ki imajo oprav-

ka z milijardnimi vrednostmi. Ob- taki materialni odgovornosti bi se nekdaj pač moral bolj zanimati za njihove uspehe in pomanjkljivo- sti ter se tudi bolj poglabljati v njihovo dejavnost in življenje, ki ga kot šoferji prebijejo na cesti. Tudi sindikat bi lahko dal nekaj sredstev takim organizacijam za izobraževanje voznikov. Od svoje stanovske organizacije pa dobi- vamo premalo pomoči predvsem av- tomehaniki. Posledica tega, pred- vsem pa se ocenjevanja njihove-

ga dela in plačnega sistema, je, da nam ravno najboljši mehaniki odhajajo iz delavnice, kjer nam že itak primanjkuje kvalificirane de- lovalne sile. Zaposlujejo se rajši kot šoferji.

Delegati so na skupščini pod- prli tudi pravilno razdeljevanje praktičnih nagrad za vzorne vo- znike. Te nagrade je razdelila Za- varovalnica v Mariboru. Vpraša- jemo se, mar ne bi lahko tudi Za- varovalnica v Murški Soboti na- gradila take voznike? S. H.

DESET LET LJUTOMERSKEGA ZIMSKEGA KOPALIŠČA

Da ne bi bilo že v samem začetku pomote, ni govora o ob- stoju ampak o gradnji tega zelo potrebne objekta, ki je kot izgleda, že postal fraza za ljutomercane. Do oblike, ki jo vidite na fotografiji je bilo potrebnih 7 dolgih let in okoli 8 težkih milijonov dinarjev. Ljutomerčani pa še vedno vpra- šujejo kdaj...

Slovenjgoriška magistrala PTUJ - RADENCI

Cesta od Ptuja do Radenc, o kateri že dolgo razpravljajo krajevne organizacije SZDL v videmskem okolišu, je dobila uradnega iniciatorja. Koncem decembra je bil ustanovljen odbor za izgradnjo slovenjgoriške magistrale, ki ima sedež pri Vidmu. Na ustanovnem sestanku so sestavili resolucijo, v kateri navajajo vzroke in dejstva, ki zahtevajo izgradnjo ceste.

Cesta Ptuj - Slatina Radenci je starorimska cesta, ki veže osrje Slovenskih goric, zato je v tej smeri bila že v preteklem in sedanjem stoletju izvršena večkratna izmeritev za izgradnjo železnice na tej relaciji, vendar do gradnje ni prišlo. Po vsem tem so merodajni forumi vse do danes vedno objavl- jali izgradnjo sodobne ceste - magistrale. Da je gradnja magi- strale na tem območju nujno po- trebna, narekuje tudi dejstvo, da bi povezovala Prekmurje s Ptujem, kjer hi se otečila v smeri prodi Kidričevem, odkoder bodo gradili cesto zaradi gospodarskega povezovanja TGA Kidričevo in IMPOL v Slovenski Bistrici, kjer bi se spojila z magistralo Maribor - Ljubljana.

S tem bi slovenjgoriška magi- strala po najkrajši poti povezovala severovzhodne kraje Slovenije z republiškim središčem, na drugi strani pa s turističnimi kraji, iz Ptuja v smeri Hrvaške preko Bor- la, Trakošana, Kumrova itd. Z izgradnjo slovenjgoriške magi- strale v tej smeri bi bil kratek urejen prehod v Gornji Radgoni, ki bi povezoval notranjost države z Avstrijo.

Cesto naj bi rekonstruirali v smeri Slatina Radenci - Kapela - Videm ob Ščavnici - Grabin- ski breg - Gomila - Juršinci - Ptuj in jo preimenovali v cesti II. reda, kar po svojem tranzitnem in turističnem prometu vsekakor za- služi, saj prekaša promet na cesti Ptuj - Roznica - Ločič - Sen- narska itd. za okoli 60-70%. Cesta Ptuj - Radenci je zaradi na- raščajočega prometa v tako sla- bemi stanju, da je podjetje Avio- busni promet Maribor zagrozilo z ukinitvijo proge Ptuj - Radgona.

Gradnja ceste bi bila upraviče- na zaradi razvijajočega se turiz- ma. Ob njej je zdravišče Slatina Radenci, Kapela s sodobno vinski- kletjo in lepim geografskim polo- žajem, Videm z urejenimi gosti- šči in sobami za turiste, umetnim jezerom in kopalnim bazenom, Go- mila z razglednim stolpom in le- pimi perspektivami za razvoj tu- rizma.

Prebivalstvo je pripravljeno for- mirati delovne brigade, da bi bila cesta čimprej zgrajena.

INGRAD

-MLADINSKI AKTIV

Že večkrat so na občinskem komiteju LMS v Ljutomeru razpravljali o razširitvi svoje organizacije. Med drugim so ugotovili, da obstajajo tudi v Ingradu vsi pogoji za ustano- vitev mladinskega aktiva, ki je tudi potreben, saj je v tem podjetju kar 36 mladincev in mladink, ki bodo sprejeti v mladinsko organizacijo. V te- ku so že živahne priprave za ustanovitev te mladinske or- ganizacije, katere svečana o- tvoritvena konferenca bo v kratkem.

KONKRETNO ZASTAVLJENE NALOGE

Zadnja seja sekretariata komiteja Zveze mladine Slovenije v Ljutomeru je povzročila, da so se komisije tega mladinskega vod- stva še bolj razgibale, kajti na seji so že izdelane programe ko- misij razmejili na posamezna časovna razdobja.

Posebno živahno in pestro je delo idejno-vzgojne komisi- je, ki je že organizirala javno tribuno, na kateri so razprava- li o Statutu občine, komisija bo organizirala še šole za živ- ljenje v Logarovcih in MTT, pripravila posvetovanje o or- ganizaciji mladinskih ur na osemletkah, skupno s Prele- kiš študentskim klubom pa bo organizirala vrsto zunanje in notranje političnih predavanj za aktivne na terenu.

Poleg tega pa v Ljutomeru že dalj časa uspešno deluje tudi mladinska politična šola.

ki jo je organiziral občinski komitej prav na pobudo te ko- misije.

MLADINA O PROIZVODNIH PROBLEMIH

Da se tudi mladina čedalje bolj aktivno vključuje v razprave o proizvodnih problemih svojih go- spodarskih organizacij, nam do- kazujeta tudi dve proizvodni kon- ferenci, ki sta bili pretekli teden v Murški Soboti.

Mladinski aktiv v Muri je or- ganiziral že svojo četrto konfe- renco, ki je obravnavala normira- nje v podjetju in je po mnenju prisotnih zelo dobro uspešno, aktiv v Panoniji pa je v tej obliki o svojih proizvodnih problemih to- krat razpravljaj prvič. Tudi ta proizvodna konferenca je dobro uspešno, saj je mladina iz bogate razprave, v kateri je sodelovalo od skupnega števila 30 mladincev, 10 diskutantov, izluščilo tudi 6 konkretnih predlogov.

Tako se usposablja šoferji - v šolah, tečajih na konsultacijah.

ELEMIR KOLARŠ

V 64. letu starosti nas je po težji bolezni, ki je prerano pre- trgala nit njegovega življenja, za vedno zapustil Elemir Kolarš, geo- det in uslužbenec ObLO v Murški Soboti.

Pokojnik se je rodil kot sin nadučitelja v Serdci, gimnazij je obiskoval na Madžarskem in se z rojstvom v Ljutomeru kot eden prvih prekmurških študentov vpisal na ljubljansko Univerzo, kjer je tudi doštudiral kljub težavam, ki jih je imel v jezikovnem po- gledu. Kot absolvent se je naj- prej zaposlil v Mariborski geode- tski upravi, pozneje pa je bil v Murški Soboti asistent pri geode- tu Pertotu, dokler ni odprl lastne geodetske pisarne. Ze za tedanje njegovo strokovno delovanje je bila značilna njegova osebna za- vzetost, vestnost in dobro pozna- vanje domačijskih razmer.

Po osvoboditvi ga najdemo naj- prej kot strokovnjaka pri teden- jem OLO Murška Sobotna, pozne- je pri podjetju Sograd in nazad- nje pri Občinskem ljudskem od- boru Murška Sobotna, kjer je tudi zaključil svoje plodno življenje.

Geodet Kolarš se je kljub jezikov- nim pregrajam, ki segajo že v njegova mladostna leta, vedno ču- til za Slovenca; tudi v času okupa- cije. Temu prepričanju ustrezno je tudi deloval. Osebnost je bil skro- men mož in dober, zato tudi zelo spoštovan delovni tovariš. Nomen- naloga mu ni bila pretežka, četu- di jo je bilo treba izpeljati v krat- kem času. Nikdar ni vpraševal ali sinaril za plačilom. Tak je bil v družini in v odnosu do ljudi. Vsa- kemu je rade volje ustregel. Tako po osvoboditvi je aktivno so- deloval kot strokovnjak pri obno- vi cest in mostov, najdemo ga na naftnih poljih v Lendavi, strokov- no je soustvarjal številne športne objekte, nazadnje pa se je po- vsem posvetil inženirskemu ure- janju Murške Sobotne, ki se ima njemu mnogo zahvaliti, da je že tako prikupno urejena. Njegov o- sebnik končiček pa je bila geologi- ja, zato je ob pristno zasnovanih stilih s prekmurjskim človekom in širokem poznavanju domačih raz- mer lahko tudi uspešno usmerjal svoja strokovna prizadevanja. Pro- učeval je sestavine naše zemlje, vplive podtalne vode itd. Tako je geodet Kolarš s svojim bogatim raziskovalnim delom dal tudi o- snovno idejnemu projektu za zgra- ditev vododna in kanalizacije v Murški Soboti ter se v zadnjih letih tudi povsem razdal temu strokovnemu delu. Dokončanje svoje- ga, lahko bi rekli, življenjskega dela pa žal ne bo učakal.

Z njim smo vsi veliki izgubili, največ pa seveda njegovi delovni tovariši - neprecenljivega sveto- valca in človeka.

Ob neizkoriščenih milijonih - slabe ceste

Stevilni razlogi in zelo aktualne potrebe občanov - od komunalnih, vključno z vedno bolj vpljivimi potrebami po urejanju krajevnih cest, pa do ustanavljanja raznih servisov in uslužnostnih obrtnih obratov, narekujejo v soboški občini čimprejšnjo ustanovitev krajevnih skup- nosti in utrjenje njihove notranje organizacije. S povečanim teritorialnim obsegom občine - po priključitvi petrovsko-šalovske in dela bel- tinske občine - je taka rešitev še tolikanj bolj aktualna, saj bo povečana občina s svojimi družbenimi in upravnimi tipalkami le težko zmogla tako obširen teren. Dosedanje izkušnje namreč kažejo, da nekatero krajevne skupnosti ob svojem dosedanjem obsegu in notranji organizacijski ureditvi prav verjetno ne bodo povsem kos povečanim nalogam, ki jih predvideva tudi občinski statut.

V lanskem letu so krajevne skupnosti v soboški občini do- bile nad 14 milijonov dinar- jev občinskih dotacij za ure- janje cest V. reda, ki sodijo v njihovo pristojnost. To je kar četna vsota, če bi jo vse kra- jevne skupnosti znale tudi pra- vilno obrniti. Vendar pa temu ni tako; na zadnji seji ObLO so ugotovili, da je ostalo ne- izkoriščenih kar 9 milijonov dinarjev ali 65 odst. vseh na- menskih sredstev, kar je za- skrbiljujoče ob dejstvu, da so ponekod krajevne ceste že ta-ako daleč zanemarjene, da sploh niso več prevozne in sposobne za krajevni promet. Tudi o namenski uporabi sred- stev se da kaj zapisati. Tako so ponekod vlagali ta sredstva v vaške domove, ceste pa za- nemarili. Takla usmeritev, pa je bila koristna tam, kjer so

za redno popraviljanje krajev- nih cest, mostov in drugih ob- jektov mobilizirali prebival- stvo.

Vzrokov za tako počasnost je prav gotovo več. Občinski ljudski odbor bo moral v pri- hodnje zagotoviti namenska

sredstva vsaj do sredine leta da jih bodo lahko krajevne skupnosti načrtno usmerjale in uporabljale. Nezadosten je bil doslej tudi vpliv občanov na delovanje krajevnih skup- nosti, saj si ni mogoče zami- sliti, da bi sicer ob takih ce-

stah, kot jih ponekod imajo, ostala sredstva neizkoriščena. Tudi vodje krajevnih uradov, ki so operativno usmerjali de- lovanje krajevnih skupnosti so bili, kot kaže, ponekod pre- malo ažurni. Cestarji, ki pa so (Nadaljevanje na 10. strani)

Osrednja točka dnevnega reda zborov občanov v beltinski občini UKINITEV OBČINE

Pred nekaj dnevi so bili končani občni zbori občanov, ki so bili v vseh vseh beltin- ske občine. Osrednja točka dnevnega reda je bila; ukini- tev beltinske občine in pri- ključitev enega dela k občinam Murška Sobotna in drugega dela k občini Lendava. Za priklju- čitev k lendavski občini so se

odločili občani iz treh Bistic, Trnja, Žižkov, Crensovec in Odrance, ostale vasi pa so se odločile za priključitev k ob- čini Murška Soota.

Osnovni razlog za tako od- ločitev je ekonomska šibkost dana možnost intenzivnejšega sedanjega teritorialnega ob- močja, s priključitvijo bo pa povezovalja gospodarstva na širših teritorialnih območjih. Ob takem prepričanju in če bodo tudi v bodoče izkorišče- ni naravni drugi pogoji v tem okolišu, bo gospodarski in kul- turni napredek v okviru novih občin v prihodnjem obdobju lahko še večji kot doslej.

MOČNEJŠA VLOGA KRAJEVNIH SKUPNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

kar največ pristojnosti na krajevne urade, ki naj bi imeli po sedanjih predlogih sedeže v Petrovcih, Križevcih in Šalovcih.

Številne pobude širšega družbenega značaja so vznikle v petrovski občini v minulem razdobju v organizacijah SZDL. Najlepše rezultate so dosegli pri izvajanju raznih komunalnih del. Nič čudnega torej, če se je Avgust Trplan v imenu članov SZDL posebej zavzel za nadaljnjo gradnjo ceste Mačkova — Stanjevi, kjer so člani SZDL s prostovoljnimi deli že opravili precej zemeljskih del. To cesto pa bo treba nujno dograditi še iz razloga, ker ji gre funkcija važne prometne poti v bodoče občinsko središče, sta med drugim tolmačila korist-

no pobudo ostapljanju pomurskih komun predsednik ObLO Petrovci Koloman Korpič in predsednik Občinskega odbora SZDL Avgust Trplan.

UPOŠTEVALI SMO KORISTI KOMUNE

Predsednik ObLO Beltinci IVAN HORVAT in sekretar občinskega odbora SZDL JOŽE KOLARIČ, tolmačita razloge in prednosti združitve beltinske občine v močno komunalno skupnost z izhodiščem, da novi instrumenti de-

ne, da so se občani v svojih razpravah najbolj odločno zavzeli za potrebo po organiziranju močnih krajevnih skupnosti, ki jim gre tudi ustrezna materialna osnova. Prav tako ne gre prezreti pomembne odločitve občanov, naj bi nova komunalna skupnost zagotovila kmetijstvu dosežani tempo razvoja, saj je znano, da se je beltinska komuna prav na tem področju uveljavila z nadpovprečnimi rezultati celo v republiškem merilu.

Slednjič sta tovariša Ivan Horvat in Jože Kolarič podprla težnjo občanov bivše beltinske občine po nujni gradnji novih šolskih poslopij v Beltincih in Crensovcih ter slednjič gospodarsko utemeljeno zahtevo po nadaljnjem razvoju lovnega turizma, gostinstva in trgovine — skratka vseh ti-

litve skupnih dohodkov in nadaljnji razvoj komunalne samouprave ter večje pristojnosti komun onemogočajo obstoj manjših, ekonomsko šibkih občin. To predvsem zaradi slabih pogojev organiziranja raznih služb, ki so važen činitelj v razvoju komune.

Predstavnika beltinske občine sicer menita, da posebnih gospodarskih koristi združitve zaenkrat še ne ponuja, že skrajja pa je pričakovati lepe rezultate pri razvoju kulture in prosvete, šolstva, zdravstva in slednjič socialne službe. Posebej pa velja poudariti besede predstavnikov beltinske občine

stih področjih gospodarstva, kjer so doslej uspešnemu razvoju že ugledali pot.

Predsednik ObLO Murska Sobota Janez Lanščak:

ZDRUŽENA OBČINA med največjimi v LRS

Naš gospodarski in družbeni razvoj v svojem procesu terja ustrezne prilagoditve tudi na področju formiranja družbeno političnih skupnosti. V tem procesu je dan poseben poudarek temu, da naj predstavljajo družbeno politična skupnost tudi ekonomsko celovito skupnost, ki na svojem področju rešuje nadaljnji skladen razvoj gospodarstva in ostalih družbenih dejavnosti ter zadovoljuje vse splošne potrebe občanov.

Razvoj komunalne samouprave s tolikšnimi nalogami je navrgel v ospredje razpravo o formiranju močnejših skupnosti, ki lahko jamčijo uspešno nadaljevanje v razvoju našega področja. Razprave o združitvi treh občin, Murske Sobotice, Petrovcih in Šalovcih in enega dela sedanje občine Beltinci v eno komunalno skupnost, torej niso nepričakovane. Brez dvoma pa v teh razpravah ima veliko vlogo ekonomski položaj tako združene skupnosti, posebno zaradi doslej različne udeležbe prejšnjih občin Petrovci, Šalovci in Beltinci na skupnih dohodkih.

Kolikor bodo razprave občanov imele za končni rezultat združitve v eno komunalno skupnost, bo bodoča občina M. Sobota z okoli 63.000 prebivalci na tretjem mestu v LR Sloveniji in to za Manibor-Centrom in Ptujem. Po površinski skupni zemlji z okoli 69.000 ha pa na drugem mestu in sicer za Novim mestom. Po strukturi je od skupnega števila prebivalstva 69 odst. kmetičkega in 31 odst. zaposlenih izven kmetijstva. Narodni dohodek na prebivalca znaša okoli 140.000 din. kar kaže na razmeroma šibko razvitost industrije te pokrajine.

Največja naloga bodoče komunalne skupnosti je vsekakor ta, da poleg ostalih več gospodarstva razvija kmetijsko proizvodnjo in ustrezne industrijsko-predelovalne obrate, kjer bo kmetijsko proizvodnjo dobila svoje višje ovrednotenje. Napori za vključevanje tega področja v skladen gospodarski in družbeni razvoj v republiki je perspektivna in naloga bodoče komunalne skupnosti s pomočjo širše družbene skupnosti.

ŽE PRI MLADINI SE ZAČNE

ZASKRBLJUJOČE ŠTEVILO MLADOLETNIKOV V MURSKI SOBOTI — ZAOSTRITI BO POTREBNO KURS PROTI PRESTOPNIKOM: NE LE S STROŽJIMI KAZNIMI. MARVEČ PREDVSEM S PREVENTIVNIMI UKREPI, KATERIH NOSILCI NAJ BODO PREDVSEM DRUŽBENE ORGANIZACIJE — ZA MURSKO SOBOTO PREDLAGANIH VEČ PREVENTIVNIH UKREPOV, KI NAJ PRIPOMOREJO K ZMANJŠEVANJU MLADINSKIH PRESTOPKOV MORALNEGA ZNAČAJA.

V soboški občini so lani registrirali 330 kaznivih dejanj, od katerih je ostalo neraziskanih 25 odst. Število neraziskanih dejanj nekoliko narašča, ker je vedno več takih dejanj storjenih v sorodstvu. Pogoste so tudi tatvine dvokoles izpred gostišč (17 odst.), katerih povzročitelje je potem težko izslediti. Posebno priznanje pa zaslužijo organi LM za strpnost pri odkrivanju prekrškov zoper javni red in mir. S pijanci in poklicnimi razgajaji je namreč zelo težko ravnati in jih pripeljati na pravo pot. Sodnik za prekrške je v lanskem obdobju obravnaval 1680 predlogov. Med posameznimi prekrški so najbolj množično zastopani prometni (811 primerov) ter zoper javni red in mir (440 primerov).

Pri obravnavanju kaznivih dejanj in prekrškov kaže omeniti tudi nekaj značilnosti. Med povzročitelji so močno zastopani mladi ljudje, zlasti v skupini prekrškov proti prometnim predpisom ter predpisom o javnem redu in miru. Vprašanje je se posebej akutno v Murski Soboti, na katero odpadejo kar 104 primeri kršitve javnega reda in mira po mladostnikih. Prekomerno uživanje alkohola, katerega posledica je tudi pri mladostnikih čisto razgrajanje z nedostojnimi izpadi, se je razpaslo zlasti v gostiščih, najbolj pa v obliki bifejih in Pomurski kleti. Ta pojav se pričinja že pri kajenju, nedostojnem obnašanju, zasmevanju starejših ljudi, namernem ignoriranju cestnoprometnih predpisov itd. — torej pri manjših deliktih, ki sodijo v človeški moralni kodeks.

Odločnejši ukrepi za zmanjševanje teh pojavov so več kot potrebni, vendar pa pri tem ne gre zgolj za strožje kaznovanje — tudi to je uместno, kadar imamo opravka z nepoboljšljivi in vinjenimi vozači, katere bi kazalo česse kaznovati z odvzemanjem vozniških dovoljenj (lani 8 primerov) marveč tudi za preventivne vzgojne ukrepe. Takih ukrepov, ki naj bi jih uresničevali predvsem družbeni činitelji, od mladinskih organizacij, DPM, šolskih odborov in vodstev do staršev — pa so za Mursko Soboto predlagali več: tako na pr. čimprejnejše oživiljenje konference srednjih šol, v okviru katere bo moč laže vključevati režime na posameznih šolah, določiti zanesljivejšo varstveno ukrepe in kriterije, ustanovitev središča za socialno službo, uveljavitev pedagoške inspekcije in otvoritev mladinskega kina, za katerega se je mestno DPM že zavzelo. Vse te neuradne institucije naj bi ob polnem angaziranju družbenih činiteljev bistveno prispevale k zmanjševanju mladinskega prestopništva in hkrati tudi k reševanju aktualnih vzgojnih vprašanj.

Na skupni seji obeh zborov ObLO Murska Sobota, ki je bila pred tednom dni, pa so dali še vrsto sugestij za boljše čuvanje družbenih objektov in premoženja, zmanjševanja sušmarstva, okrepitev inšpekcijskih služb (zanimivo je, da je sodnik za prekrške dobil 76 predlogov od tržne inšpekcije, od ostalih inšpekcij pa samo 16) in druge ukrepe v korist zmanjševanja kriminala in prestopkov.

Nekateri kmetovalci niso uspeli pospraviti tudi otave, kar se jim sedaj močno maščuje. Pri prehrani živine si tako pomagajo z mešanico sena in ajdove slame. Nekateri kmetovalci zaradi pomanjkanja kr-

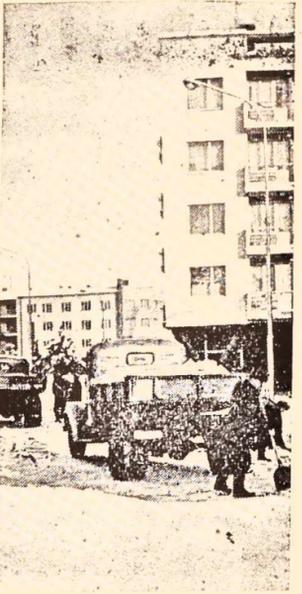
me svojo živino celo prodajajo, drugi pa hodijo v oddaljene kraje nakupovat seno, katero pa je letos izredno drago. Številni med njimi so utrpeli veliko škodo tudi pri gozdovih, saj sta močan sneg in burja močno poškodovala drevesje.

Ponekod se v gozdovih nudi kaj žalosten pogled, saj je nemalo kje opaziti izpuženo drevo s korenjem vred. S tem v zvezi pa je nastal tudi poseben problem, katerega bo treba nedvomno čimprej rešiti. Za leto 1962-63 so bila namreč že izdana sečna dovoljenja. Sedaj bi bilo nujno ponovno označiti drevesa za sečnjo, pri katerih naj bi prišla v poštev predvsem poškodovana drevesa, zdrava zaznamovana drevesa pa bi pustili nadalje rasti.

Huda zima prizadela goričke kmetovalce

MRZLA JESEN IN SE HLADNEJŠA ZIMA S PADAVINAMI STA HUDO PRIZADELI TUDI KMETOVALCE NA GORIČKEM. NA NJIVAH JE SE SEDAJ OPAZITI JESENSKE PRIDELKE IN TO PREDVSEM AJDO, PROSO IN BELO REPO.

Nekateri kmetovalci niso uspeli pospraviti tudi otave, kar se jim sedaj močno maščuje. Pri prehrani živine si tako pomagajo z mešanico sena in ajdove slame. Nekateri kmetovalci zaradi pomanjkanja kr-

Uveljavljanje poravnalnih svetov

Iz poročila in razprav na seji Občinskega ljudskega odbora Ljutomer je ugotoviti, da se je število kaznivih dejanj, ki so bila obravnavana pred okrajnim sodiščem v preteklem letu v primerjavi s prejšnjim, nekoliko znižalo.

To pripisujejo v prvi vrsti afirmaciji in uspešnemu delu 6 poravnalnih svetov na področju ljutomerske komune, ki

so se pričeli ustanavljati približno pred dvema letoma. C zaupanju občanov v poravnalne svete in njihovem vedno večjem uveljavljanju pričra tudi podatek, da je samo poravnalni svet na področju Ljutomera v preteklem letu obravnaval kar 98 spornih vprašanj.

120% V RADGONSKEM ELRADU

Pri pregledu proizvodnih uspehov pomurskih gospodarskih organizacij nas prijetno presenetli dejstvo, da so lani v podjetju ELRAD v Gornji Radgoni, dosegli za 125 odstotkov večji brutoprodukt kot leta 1961. Ta številka je dokaz, da je kolektiv lani res vložil velika sredstva v razširjeno proizvodnjo.

Nova orodjarna, ki je pričela s proizvodnjo lani, je bila dotlej ozko grlo v produkcijskem procesu in v veliki meri pripomogla k uspehu. S tem so se jim odprle možnosti proizvodnje novih izdelkov, ki so se že lepo uveljavile na trgu. V izdelovanju televizijskih in UKV anten, so si že prej zagotovili domače in tuje tržišče. Razumemo lahko prizadevnost kolektiva, da so plasi-rali izdelke v evropske države, kjer je proizvodnja teh artiklov stekla že prej. Proizvodnjo posamičnih anten bodo obdržali na isti višini, ker se bo povpraševanje po tem blagu predvidoma ustalilo, usmerili pa se bodo na izdelovanje skupinskih naprav, koaksialnih kablov za televizijske in UKV aparate.

Podjetje samo ima razvojno-raziskovalni oddelek, ki je pokazal lepe rezultate. Osvojili so že proizvodnjo sobnih univerzalnih televizijskih in UKV anten za kraje, ki so bližje oddajnikom. Sobna antena je tako okusno izdelana, da je sobi kar v okras. Dobi se že v maloprodajni mreži in stane nekaj okoli 3.000 din.

ZADOVOLJNI Z USPEHI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poleg tega pa stoji pred kolektivom »Vesna« še velika naloga. Osnovna sredstva so namreč dotrajana in jih bo treba vsled tega nadomestiti. Tudi nekateri lokali ne ustrezajo več sedanjim pogojem. Zato pristopajo v Ljutomeru h gradnji poslovno-stanovanjske hiše, v kateri bi bile združene prodajalne kruha, mesa in prehranbenih artiklov, zraven pa

Najbolj so ponosni na novi oddelek, kjer izdelujejo koaksialne kabla. V tem oddelku so montirali nov popolnoma avtomatiziran stroj za kable, ki je omogočil oddelku nena-

Na sliki zgoraj: Delegati na nedavni konferenci SZDL v Radgoni

Ob prispevanju občanov Murske Sobotice letos:

POSPEŠENA GRADITEV KANALIZACIJE IN VODOVODA

Lani so v Murski Soboti pričeli s prvo fazo urejanja mestne kanalizacije, letos pa bodo z delom nadaljevali, brž ko bodo ugodne vremenske razmere.

V programu je zaključek prve in prehod v drugo etapo, v kateri bo prišel na vrsto glavni zbiralnik in drugi objekti. Dela pri kanalizaciji bi

lahko hitreje napredovala, če bi imeli na razpolago dovolj strokovnih kadrov in več mehanizacije. Lani so v ta namen izdali nad 80 milijonov po letošnjem programu pa bodo vložili v kanalizacijo 140 milijonov dinarjev.

Vzporedno z urejanjem kanalizacije pa potekajo tudi priprave za gradnjo mestnega vodovoda, na katerega bo priključen tudi Rakičan. Pri raziskovalnih delih, katere so zaupali znanstvenim ustanovam, med njimi tudi Hidrološkemu inštitutu iz Ljubljane, pa so naleteli na precejšnje težave. V vodi je namreč preveč agresivne ogljikove kisline, ki povzroča čezmerno rjavenje cevi, pa tudi prevelike količine raztopljenega železa in mangana, ki ju bo v ko-

rist uporabnosti vode potrebne zmanjšati s posebnimi tehnološkimi procesi. Zdaj iščejo najustreznejše rešitve. V to prizadevanje se je vključil tudi Sklad Borisa Kidriča iz Ljubljane.

Čeprav obeh objektov ne bo moč povsem vzporedno graditi in ju tudi dokončati, pa je vendarle prav, da jima posvečajo enako pozornost, saj bosta oba izdatno prispevala k izboljšanju higienskih razmer in pogojev za zdravje prebivalcev Murske Sobotice.

Kaže, da bodo letos skušali pri gradnji kanalizacije in vodovoda angažirati tudi prebivalstvo z določitvijo prispevalstva po posamezni kategoriji občanov iz mesta.

OPOZORIL NA DOLG KULTURI

Prof. dr. Bratko Kreft sem spoznal na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer nam je predaval rusko književnost. Studentje smo radi zahajali na njegova predavanja, saj je s svojim širokim znanjem, še bolj pa s temperamentnim nastopom, polnim zavzetosti za obravnavane probleme znal vsako stvar navediti privlačno in dostopno. Predavati je začel ponavadi povsem mirno, počasi, nekoliko zadržano, proti koncu predavanja pa se je tako razvnel, da je še avditorij kar dihal od zanosa. Nato je predavanje kratko in učinkovito zaključil, mi pa smo še dolgo po tem diskutirali o problemih, ki jih je nakazal.

Morda sem si prav zaradi tega razgovor z njim že vnaprej predstavljal tako natančno, kot menda še nikoli nobene drugega. Vedel sem sprva bo šlo nekoliko trdo, predvsem meni, ki mu bom moral vsiliti kar največ drobnih vprašanj. Pozneje bo, seveda, če ga bom uspel zainteresirati, boljše, nazadnje pa bom moral svoje pero kar krepko zastaviti, da ne zamudim nobene besede, ki mi jih bo drugo za drugo diktiral v največji naglici.

Začel sem meniti nekaj o svoji nalogi, da obiščem nekatere naše pomembne kulturne delavce, ki ne živijo doma v Pomurju, pa so vseeno več ali manj povezani z njim. Tako sem namignil na njegovo pisateljevanje.

»Da, prav imate, v dveh svojih knjigah, v Človeku mrtvaških lobanj in v Kalvariji za vasjo obravnavam domače probleme.«

Tako sva bila pri »Kalvariji«, v kateri sem zaslužil rešilno bilko za razvoj najinega razgovora. O njej mi je pisatelj povedal:

»Prav večer je tu na vašem mestu sedela dekletina Notranjske, ki piše maturitetno nalogo o mojem delu. Rekla mi je, da je šele po tej knjigi spoznala Prlekijo, predvsem v Zgodbi o blatu, šmarnic in komisiji... Takih pripomb sem slišal že več. Tudi kritike so bile dobre. Lahko kar napišete, da sva s to knjigo zadovoljna oba, tako založba kot jaz.«

Ko sva to temo izčrpala, mi je spet zmanjkalo nadaljnjih vprašanj. Da se izogmem ne ljubebu molku, sem pobrunčal nekaj o kulturnem mrtvulu pri nas doma (v Pomurju). Prav sem storil, saj se mu je s tem sprožil niz misli, ki mi jih je povedal kot slavist.

»Pred dnevi sem na plenumu Slavističnega društva Slovenije malo prizadeto moral poslušati kritiko, da slavisti Pomurja še niso uspeli organizirati svoje podružnice. Razen tega sem na tem plenumu pogršal navzočnost zastopnika pomurski slavistov, že zaradi tega, ker smo se na plenumu pogovarjali o proslavi 150-letnice velikega slavista Frana Miklošiča. Mariborska podružnica se na to proslavo že pripravljala, mislim pa, da bi bilo potrebno, da bi kulturni delavci Murske Sobote, Ljutomer in Radgone takoj začeli razmišljati o tem, kako bi se Miklošičeva najožja domovina oddolžila temu jubileju.«

Ker sem že v začetku razgovora navedel razloge za moj novinarski obisk, namreč bližnji slovenski kulturni praznik, je prof. dr. Bratko Kreft kar takoj navezal besedo tudi na ta motiv.

»V zvezi s Prešernovim dnem oziroma mesecem sem na poziv ljubljanske RTV napisal televizijsko igro o zadnjih dnevih Prešernovega življenja pod naslovom »Umrli je pesnik«. V njej bo Prešerna igral prvak ljubljanske Drame Stane Sever, Prešernovo drugo nesrečno ljubezen, Ano Jelovškovo pa soboška rojakinja Judita Hahnova. Oddaja bo predvidoma 18. ali 25. februarja.«

Formalno se je s tem najin razgovor sicer končal, vendar pa sem slutil, da to še ni bila njegova zadnja beseda. In prav sem slutil. Ko sem ga namreč poprosil za kakšno fotografijo iz ljubljanske uprizoritve njegove drame »Balada o poročniku in Marjetki«, se je še spomnil nekaterih stvari, ki so bile zame seveda

tografijo iz ljubljanske uprizoritve njegove drame »Balada o poročniku in Marjetki«, se je še spomnil nekaterih stvari, ki so bile zame seveda

zelo, zelo dragocene. Tako mi je povedal, da je drama doživela velik uspeh na Poljskem in Slovaškem, kjer jo imata trenutno na sporedu kar dve gledališči, eno od teh, intimno gledališče poezije (Divadelko poezije), je imelo doslej že kar trideset repriz. To pa še ni vse o »Baladi«, pripravljeno je že tudi nemški prevod, pripravljajo pa še francoskega italijanskega.

Vse to mi je našteval hitro kot bi misli kar sproti stresal iz rokava. Moje misli so bile počasnejše. Ustavljale so se ob njegovi dramati in sploh gledališkem delu. Pomislil sem koliko je ta naš rojak že storil za gledališče. Nekaj tega je bilo tudi tu, na mizi, natisnjeno v knjigi »Poslanstvo slovenskega gledališča«, nekaj pa bo v »Gledališču in revoluciji«, ki bo v pozni pomladi izšlo v knjižnici Mestnega gledališča ljubljanskega. Nekaj tega je v »Baladi«, v Gledališču poezije v Bratislavi, v Kreturah... Pa ne le v dramati in gledališkem delu. B. Krefta je povsod nekaj: kot odličnega poznavalca ruske književnosti ga cenijo tudi ruski literarni zgodovinarji.

Kratek razgovor z Ludvikom Vlajem iz Lendave

SLEDIM SVOJEMU NOTRANJEMU GLASU

Ludvik Vljaj živi skromno v Lendavi. Skromnost, bi lahko dejali, je tudi značilnost njegove osebnosti predvojnega naprednega delavca, pesnika in prevajalca. Takega smo ga doobila spoznali komaj v zadnjih letih, ko je pri Pomurski založbi v Murski Soboti izdal zbirko svojih pesmi — VERSEK, v madžarskem jeziku —, čeprav je opus njegovih pesniških stvaritev stal že mnogo prej, saj sega v obdobje 1937-1945. Takrat je napisal okrog 60 pesmi, od katerih je 39 objavljenih v njegovi pesniški zbirki, nekaj pa tudi v publikacijah, med drugimi v učbeniku za šesti razred osnovnih šol, katerega je izdala založba Forum v Novem Sadu. Zato ni naključje, če njegove pesmi recitirajo tudi šolski otroci v Vojvodini.

Tovariš Vljaj se je prav gotovo v vrstah pri nas živčev narodnostne manjšine povzpel zelo visoko — kot napreden človek in ustvarjalec na področju kulture.

Ne zamerite, če smo malce radovedni. Zanima nas, kako so sprejeli Vašo pesniško zbirko v Lendavi in okolici?

Lahko rečem, dobro. Zadovoljen sem. Neopredno po dogodku sem bil tudi malce presenečen, ko so mi številni prijatelji segli v roke in čestitali. Sicer pa: saj me po »pesniški plati« tudi niso poprej poznali. V veliko zadoščenje pa mi je tudi to, da sem lahko našim mladim približal slovenskega duhovnega velikana Prešerna. Zdaj ga veliko laže recitirajo in spoznavajo ob proslavah in drugih priložnostih!

Zeleti bi nekaj več zvedeti o Vašem prevajalskem delu. Dostojno sem prevedel novelo Ivana Cankarja Blage duše in pesem Noč prihaja, del Dume Ottona Zupaniča, Kajuhovo Slovensko pesem, Mater padlega partizana in še kaj. Prešeren je zastopan v mojem prevajalstvu z Zdravljico, Nezakonsko materjo in sonetom iz Krsta pri Savici. Pravedna dela so delno že objavljena, nekatera pa še čakajo belega dne...

Ali prevajate samo za domačo založbo ali pa še za kako drugo?

Pretežno za domačo. Za vojvodinsko kaj malega. Tam so namreč bolj naklonjeni modernim pesmim. Tega jim niti ne oporekam, čeprav imam o skrajnih smereh v modernizmu svoje mnenje. Umetnost, pa najsi bo to pesniška ali slikarska, mora biti razumljiva, razumljiva širokim množicam. V socialistični družbi mora namreč imeti tudi umetnost svoj cilj. Teško je opravičiti tako umetnost, če se delavec ustavi ob sliki, pa

ne ve, kaj gleda. Občudujem pa impresioniste: pri njih je moč lepo zaznavati barve in njihove odtenke.

Kateri pesniki ali pisatelji Vam najbolj »ležijo« pri prevajalskem delu?

Na splošno: pesmi, ki name vplivajo, precej lahko prevajam.

Sledim pač svojemu notranjemu glasu... Kajuh mi je najbolj pri srcu, tako po tematici, ki jo obravnava v svojih pesmih, pa tudi ritmično se znajdem pri njegovih stvaritvah. Najbolj pa me je doslej

Kultura raste iz ljudstva. V njegovih nedrih se najprej zbira vse trpljenje in zatajevanje, ki ga mora doživljati, ves njegov upor, ves svetli optimizem... Tako dolgo, dokler se bit ljudstva ne izrazi v delih njegovih največjih mislecev in umetnikov.

Rod ob Muri je na svojo kulturno tradicijo lahko ponosen. Njegovi predniki so svoje globoko doživljanje sveta najprej izrazili v elegični narodni pesmi. Sledila je doba verskih bojev, ki je Prekmurcem dala prve tiskane knjige in osnove prekmurskega knjižnega dialekta. Sledila je vrsta imen na obeh bregovih Mure: Vraz, Murko, Miklošič, Pavel, Osterc, Vrečič... Vrhovi kulture so si podajali roke iz roda v rod.

Tudi danes predstavljajo vrhove naše kulture ljudje, ki so bogato dediščino ne le prevzeli, pač pa jo tudi dalje razvijali in pokazali svetu. Za letošnji kulturni praznik smo se namenili obiskati vsaj nekatere. Razgovori z njimi so pokazali, da so živo povezani z življenjem svojega ljudstva in da jim prav to življenje, današnji čas in pokrajina, kjer to ljudstvo živi, daje njihovem delu največji polet. Tradicija ne more izumreti.

kot predavatelja studentje, kot znanstvenika naše znanstvene institucije... kot človeka pa tudi tisti preprosti delavec iz Slovenskih goric, ki ga je ob izidu novega slovenskega pravopisa vprašal: »Gospod doktor, prosim vas, kaj pa vi pravite o novem pravopisu...?«

Tako ga je delavec iz Goric postavil prav pred tak problem kot pred kratkim skupščina Slovenske akademije in umetnosti, ki ga je prav v času obsednega stanja slovenskega knjižnega jezika postavila za predstojnika Inštituta za slovenski jezik.

Zaenkrat se Prekmurje lahko ponaša le z eno poklicno gledališko igralco. To je žena prof. dr. B. Krefta, JUDITA HAHNOVA iz Sobote, članica Mestnega gledališča v Ljubljani.

Hahnova je z uspehom igrala že v nešteti odrskih delih, tako tudi v drami B. Krefta »Balada o poročniku in Marjetki«, v kateri je podala vlogo Marjetke. Sedaj, ko to delo njenega moža z uspehom igrajo na Poljskem in Slovaškem ter ga prevajajo v nemščino, francoščino in italijanščino, se igralca pripravljala na uprizoritev televizijske drame »Umrli je pesnik«. Avtor te drame o zadnjih dnevih Prešernovega življenja je prav tako B. Kreft, napisal pa jo je ad hoc za letošnje obletnice Prešernove smrti.

Na sliki zgoraj: prizor iz »Balade« (Saša Miklavc kot poročnik in Judita Hahnova kot Marjetka).

POGOVOR Z ANICO MIHOLIČ, UPRAVITELJICO OSNOVNE ŠOLE VIDEM OB ŠČAVNICI

ORGANIZIRATI JE TREBA

Kako bi vi ocenili lansko kulturno dejavnost pri Vidmu?

Iz prejšnjih let smo prinesli zelo borno kulturno dediščino, kar bo začudilo vse, ki so poznali zelo uspešno kulturno udejstvovanje pred nekaj leti. Nekaj let smo namreč ostali brez aktivnih kulturno-prosvetnih delavcev, ker so učitelji, ki so prej vodili to delo, odšli, novi pa so pokazali premalo razumevanja za delo na tem področju.

Lani poleti smo torej začeli skoraj čisto na novo. Ljudje ki bi pomagali pri delu, so sicer bili, ni pa bilo upešnega in vztrajnega organizatorja. Slišali smo mnogo kritik na ta račun, ki so bile kar upravičene. Proti koncu leta smo priredili prvo enodejansko in 7 lastnih močmi organizirali jelkovanje.

In načrti za to leto?

Koncem tega meseca bomo priredili kulturno-zabavno večer. Pripravljamo tri šaljive enodejanke Nušiča in Marinca. Bolje bomo organizirali tudi knjižnico, kjer evidenco dosedaj sploh ni bila urejena. Na vsak način bomo morali pritegniti h kulturnemu delu učitelstvo, saj je poleg poučevanja kulturno-prosvetna dejavnost dolžna vsakega učitelja.

Kako pa preživlja mladina pri Vidmu svoj prosti čas?

V bivšem zadružnem domu so mladinci dobili klubsko sobo. Vanjo smo namestili televizor, ki ga je kupila šola. Tudi starejši prihajajo gledat televizijske oddaje. Šola na Stari gori si je organizirala televizor. Zanj so prispevale tu-

di družbene organizacije. Mladina je vključena v TVD Partizan. Mislim pa, da bi tam morali poživiti dejavnost. Predvsem se društvo bori s finančnimi težavami.

Ali se tuji pri Vidmu pojavlja vprašanje prostora v šoli?

Trenutno imamo pri nas 12 oddelkov in 6 učilnic. Učilnice so prenapolnjene in bi nujno rabili še en krogost. Mogoče bi se dalo to urediti s tem, da bi šolsko kuhinjo preselili kam drugam in s tem dobili ta prostor. V zimskih počitnicah preurejamo električno napeljavo v šoli.

Ali obstaja med gospodarstvenimi in drugimi organizacijami razumevanje za šolske probleme?

Zavod za popeševanje elektrifikacije podeželja nam pomaga. Oomogočil je kopanje, učencem, ki si to želijo, in nam še drugače pomaga.

In želje za bodočnost?

Razviti kulturno-prosvetno delovanje na čimširši osnovi! Za to imamo vse objektivne možnosti in je treba na to le ljudje, ki so pripravljene pomagati.

Mnogo uspehov vam želimo pri poklicnem in postrtovalnem kulturno-prosvetnem delovanju!

(Nadaljevanje s 1. strani) so s pospešenim korakom pogumno stopili na pot skokovitega razvoja, da bi čimprej dosegli, kar so zamudili in za kar so jih ogoljufali in opeharili. Oba pojma, pa naj sta si po pomenu še tako nasprotna, rasteta iz skupne korenike — iz dediščine preteklosti. Zaplotništvo je dete slabosti, šibkosti, je pasivna manifestacija boja za obstoj med velikimi in močnimi sosedi, nagnjenost k posnemanju vsega tujega pa je slabo prikrit kompleks manj vrednosti, ko majhen in slab želi s posnemanjem prepričati sebe, morda celo okolico, da je že velik in drugim enak, če se našemi s tujim perjem.

Obzirni in previdni moramo biti napram našim prednikom,

kadar ocenjujemo njihovo ravnanje v preteklosti, saj je imele naše tradicionalno zaplotništvo v določenih obdobjih celo narodno obrambni značaj in je po svoje dopineslo, da smo kljub hudemu raznarodovalnemu pritisku z vseh strani ohranili svoj jezik in svojo

SOOČENJE

nacionalno samobitnost, pa tudi posnemanje tujega je v nekem pogledu prispevalo k temu, da se kot zamudniki nismo preveč oddaljili od tistih, ki jim je bila zgodovina bolj naklonjena.

V današnjih pogojih bi bilo vsako zaplotništvo nepotrebno

in smešno, pretirana težnja po nekritičnem posnemanju pa je sramota, je najnevarnejši grobar našega nacionalnega ponosa in naše narodne kulture.

Na tem mestu in ob tej priložnosti se ne moremo spuščati v podrobne analize o kon-

kretnih pojavih sejmarnstva na slovenskem kulturnem tržišču. Že samo dejstvo, da smo ponekod začeli s kulturo, ali vsaj z blagom, ki bi nai veljalo za »kulturno« trgovati in kupčevati ter da se je posredovanje kulturnih dobrin rahlo zbanaliziralo, je dovolj zaskrbljujo-

če. Slovenska umetnost, le kaj vse že vedri pod tvojo streho! In kaj vse moraš sprejemati v svoje okrilje in pod svojo zaščito!

Te, sicer nekoliko trpke ugotovitve bi popolnoma zgrešile svoj pravi namen, če bi si jih skušal karkoli zgrešeno tolmačiti. Nobene potrebe ni, da bi bili plat zvonč, še manj, da bi umetnika, če je res umetnik, in kulturnega delavca sploh, kakorkoli utesnjevali v njegovem stvariteljskem poletu, saj je bližnja preteklost dovolj zgovorno potrdila nesmiselnost takega početja. Ne moremo pa dovoliti, da bi kleno in zdravo — in tega je pri nas dovolj — prekrile jalove naplavine.

Prof. STEFAN SEDONJA

K SREČANJU Z ABRAHAMOM

SREČANJA Z ABRAHAMOM VAM NE BI MOGEL OPISATI, KER SE Z NJIM ŠE NISEM SREČAL. PAČ PA VAM LAHKO POSREDUJEM NEKAJ MISLI IZ RAZGOVORA S KNJIŽEVNIKOM, KI JE LANSKO LETO ABRAHAMA ŽE SREČAL. TO JE NAŠ ROJAK FERDO GODINA. DA JE BILO TO SREČANJE PRIJETNO, BI LAHKO POTRDILA TUDI PRISTNA DOMAČA ŽGANJICA, KI JE MED NAJINIM RAZGOVOROM KRASILA MIZO. DOBRA, NAŠA PREKMURSKA ŽGANJICA.

Zganjice pa sem se od časa do časa posluževal le jaz. Ferdo Godina se je namreč opravičil, ker ga je po opoldanskem odmoru, ki sem mu ga s svojim obiskom seveda ukradel, še čakalo delo. Sedaj namreč popravlja roman »Bele tulpike«, ki ga bo letos Pomurska založba ponatisnila. Izkoristil sem torej to lepo priložnost in razgovor zabeležil ravno na te popravke.

Zanima me, v koliko boste roman predelali?

Popravkov ne bo veliko. V romanu bom spremenil in dopolnil le nekatere stvari, ki jih je ob pisanju včasih prevelika mladostna zagnanost... Nekaj sprememb bo pri Arpadu, predvsem glede doživljanja njegove osamljenosti.

O Belih tulpikah sva se še na dolgo in široko pogovarjala. Od njih sem skušal preiti na Družinski dnevniki, katerega premiero smo gledali tudi v Soboti.

Kako sodite o kritikah, ki so se pojavljale ob tem filmu predvsem o ugotovitvi naših filmskih kritikov, da je scenarij kar tri leta ležal po predalih in da je zaradi tega zastarel?

Ob Družinskem dnevniku so se pojavile različne ocene in kritike. Slovenska filmska kritika ga je ocenila zelo diletantsko. Novinarji so nekje za kulisami zvedeli za dejstvo, da je scenarij dolgo čakal na realizacijo in so to postavili kot vodilo svojim kritikam. Filmu so očitali, da so problemi v njem zastareli. Pri tem pa je zanimivo, da smo se o problemu rotacije razkričali šele zdaj, dolgo po premieri filma.

Občinstvo je film sprejelo zelo dobro. Tudi kritike v ostalih jugoslovanskih listih, tako recimo Coličeva v Politiki, so bile ugodne. Tudi na festivalu v Puli so film ugodno sprejeli.

Od filma, s katerim se Godina pri Triglav filmu bavi profesionalno, sva nekako prišla do njegovega dela nasploh. Omenil sem mu, da vemo za njegovo lansko petdesetletnico in da bi želel, če bi v zvezi s tem lahko povedal kaj o celotnem svojem dosedanjem delu. Odgovoril mi je:

»No, če ste me že razkrinkali, da sem imel petdesetletnico... Prav sredi literarnih začetkov me je ušla vojna, ki sva jo z ženo prebila v partizanih. Tako ne bi mogli govoriti o kakšnem obsežnem literarnem delu. Po vojni sem se vse preveč posvečal službam in po svoji krivdi nisem imel časa za ustvarjanje. Sedaj, ko bom kmalu šel v pokoj, bo, upam, drugače. Predvsem bom imel več notranje sprostitve glede snovi, ki jo želim obdelati. Tako bom pisal o stvareh, ki se jih še nihče ni dotaknil.

Zbirka novel »Dajmo živeti tudi drugim« mi v tej smeri pomeni neko notranjo preusmeritev, ki je zame velike važnosti.

Kam pa se mislite usmeriti, glede na literarne zvrsti?

Brez dvoma v satiro. Zdi se mi, da za satiro še nikoli ni bilo tako ugodnih tal, kot prav danes. Lirika po mojem mnenju danes nima takega razloga, kot nekoč. Medčloveški odnosi so se tako močno zaostрили in menim, da bo k sanaciji teh odnosov mnogo lahko pripomogla prav satira. Tu ne mislim karikature, zunanega igrakovanja. Literat naj v bičanju negativnih pojavov pristopi z resnim odnosom.

Moja silna želja je, povedati, kakšen je ta svet, v katerem živimo in, če se bodo potomeci k temu vračali in v delih spoznavali naš čas, bo to dober dokaz, da sem povedal kar sem želel.

Zanimivo je, da sem na miselnje, da daje današnji čas dosti več gradiva za satiro kot katero koli drugo literarno zvrst. V razgovorih z našimi književniki naletel že večkrat. Morda bo to karaktrično za naše družbene razmere.

Nekako tako bo: ko smo se borili, smo računali na to, da se bodo medčloveški odnosi v marsičem spremenili, da bodo ne samaritanski, pač pametni, zahrbtni, bolj človeški... Življenje je to v precejšnji meri

domantralo. Mogoče je bilo v naših pričakovanjih vse preveč idealizma, privzdignjenosti. Če zdaj pšemo o teh problemih, moramo napake smestiti z neko dovolj globoko resnostjo in zaskrbljenostjo. Na vsak način se moramo izogibati prepoceni karikiranju, ki se je zadnje čase precej razpaslo. Problemov, ki so rakirana našega družbenega življenja, je obilo in jih v literaturi moramo obravnavati. Ravno tu najbolj odpira vrata možnost prav satire.

Ko sva se tako dotaknila marsikaterega problema, sva nekako prišla tudi do slovenskega revialnega tiska. Zanimal me je pisateljev odnos do tega problema.

Kaj menite o našem revialnem tisku? O Perspektivah?

»Naši sodobnost?«
»Vsaka revija mora v kulturnem življenju nekega naroda odigrati svojo vlogo... Perspektive« so revija, ki v našem kulturnem življenju predstavljajo neko gonilno silo... Za »Našo sodobnost« je značilen »šegovski pojav«.

Ob »šegovskem pojavu« sva se dokaj obširno pomenila o problemu kulturne monarhije človeka, ki vrsto let ureja revijo in ji s svojimi zastareli mi meščanskimi nazori o literaturi daje pečat in smer.

V razgovoru sva se ponovno vrnila h knjigi »Dajmo živeti tudi drugim«, ob kateri je avtor vesel, da jo je javnost sprejela s takim razumevanjem in si jo lasti kot del svojega življenja. Eno novelo iz te zbirke, »Življenjepis Vrtačnika« bo režiser Jože Babič celo posnel na celovečerni film.

Govorila sva tudi o njegovih literarnih načrtih. Povedal mi je, da pripravlja roman »Norci na dopustu«. Zanimalo me je, kaj bo v romanu obravnaval, vendar se mi je nekako opravičil, da mi o tem ne more dosti povedati.

»Dokler nimam celotne zamisli v glavi natančno izdelane, težko kaj povem, ker sem; potem sva stvar nekako razblinil... Zato morda le toliko, da se bo v delu lirika prepletala s satiro...«

V razgovoru sva se večkrat ustavila ob vprašanju prepletanja literarnih zvrsti. Pisatelj mi je to prepletanje utemeljeval z dejstvom, da se tudi v človeku in življenju med seboj prepletajo najrazličnejše komponente, od globoko tragičnih do povsem humorističnih. Iz njegovega pojasnila sem povzel misel, da se z najrazličnejši literarnimi prijemami skuša osebi, ki jo riše, čim bolj približati, jo obravnavati integralno, ne le v dani življenjski situaciji, ne le patetično, pač pa čim bolj verno življenjsko. Morda je v tem prepletanju njegovih odnosov do človeka, ki ga obravnavava prav tisti humanizem, ki ga iščemo pa imamo o njem, najrazličnejše amorfnе predstave.

Jože Olaj

Atelje akademskega slikarja Lajčija Pandurja je poln platen. Tu visi znana »Ciganka«, v kotu stoni skupaj z drugimi »Stari hrasti« z elementarnimi in dinamičnimi barvnimi prelivi, prekmurske krajine, hiše, ljudje...

Slikanje domačih motivov pa ni edina slikarjeva vez s Pomurjem. Konkretno je z njim povezan tudi po Pomurski založbi, za katero je napravil že več uspešnih knjižnih oprem in ilustracij. Če naštejemo le nekaj teh, za knjige »Med dvema svetovoma«, »Vlajave Pesmi«, »Ljudstvo s puste« itn.

Iz razgovora v ateljeju Lajčija Pandurja - nekaj misli o likovni kulturi

ČE BI SOBOTA IMELA UMETNIŠKI PAVILJON

Da povem kar naravnost: gre za našega pokojnega akademskega slikarja Ludvika Vrečiča, oziroma še bolj za naš odnos do pokojnikove umetniške zapuščine. Dejstvo, da vrsta pokojnikovih platen še zdaj propada nekje na podstrešjih, da še nismo uspeli prirediti razstave njegovih del in da stvari takorekč prepustimo pozabi, naš odnos do umetnika okarakterizira v celoti negativno. Kaj pravi o tem Lajči Pandur:

»Nekdo bi se moral zavzeti za to, da Vrečičeve stvari čim prej restavriramo. Slike, ki so pri nekaterih posameznikih, so ohranjene, za ostale pa ne vem, v kakšnem stanju so. Vrečičevih del pa mora biti veliko. Tako mi je Miha Maleš, ki mu je poleg Jakopiča pomagala pri njegovi predvojni razstavi v Ljubljani, povedal, da je Vrečič tam razstavljal ogromno slik. Pradal ni nabhene. Po tem je, verjetno razočaran, odšel v Budimpešto in se več ni vrnil.

V Budimpešti je večkrat razstavljal. Prav gotovo so bila tudi tista dela, ki jih je imel v budimpeštanskih razstavah in jih ne poznamo, zelo dobra.

NEKJE SEM SLIŠAL ZANIMIVO MISEL: KULTURE NEKE DEŽELE, NEKEGA NA RODA NE MERIMO PO TEM, KOLIKO RADIJSKIH SPREJEMNIKOV IN TELEVIZORJEV PREMORE. PAČ PA PO TEM, KAR SAM NAPRAVI. ČE TUDI DODAM ŠE MISEL, DA LAHKO KULTURO NEKE GENERACIJE OCENIMO TUDI PO NJENEM ODNOSU DO LASTNE KULTURNE TRADICIJE, SEM ŽE SREDI PROBLEMŌV, DO KATERIH MI JE V RAZGOVORU NAKAZAL POT NAŠ ZNANI POMURSKI ROJAK, AKADEMSKI SLIKAR LAJČI PANDUR.

Splah je delal lepe stvari. Ni mi bilo treba dosti spraševati, pa sem dobil dolg odgovor: »V Soboti bi lahko razstavljala kakšno zbirko mariborske Umetnostne galerije; dalo bi se kaj organizirati tudi iz Ljubljane. Le ljudi bi bilo treba zainteresirati... V Mariboru in drugod je to že uspelo. Edino naš konec v tem pogledu še ni organiziran. Pa tudi tu bi se dalo na likovnem področju kaj narediti... Seveda, če boste kulturniki to propagirali... Če bi Sobota imela kak umetniški paviljon, bi vse te razstave, ki pridejo v Maribor, poslali še naprej, v Sobotu. To ne stane veliko denarja. Morda bi to razstavno dejavnost v Soboti lahko začasnó prevzel muzej. Škoda je, da Sobotu v tem pogledu tako zanemarjamo, saj se drugače lepo razvijajo.

Da imamo mladih kar precej, me je prepričala vrsta imen, ki mi jih je našel: slikar Danč, kipar Kiralj, avtodidakt Joža Horvat, slikar iz Prekije Košar... Ni mi dalo miru, da pogovora ne bi še enkrat navezala na umetniški paviljon in možnosti razstavljanja v Soboti. Ni mi bilo treba dosti spraševati, pa sem dobil dolg odgovor: »V Soboti bi lahko razstavljala kakšno zbirko mariborske Umetnostne galerije; dalo bi se kaj organizirati tudi iz Ljubljane. Le ljudi bi bilo treba zainteresirati... V Mariboru in drugod je to že uspelo. Edino naš konec v tem pogledu še ni organiziran. Pa tudi tu bi se dalo na likovnem področju kaj narediti... Seveda, če boste kulturniki to propagirali... Če bi Sobota imela kak umetniški paviljon, bi vse te razstave, ki pridejo v Maribor, poslali še naprej, v Sobotu. To ne stane veliko denarja. Morda bi to razstavno dejavnost v Soboti lahko začasnó prevzel muzej. Škoda je, da Sobotu v tem pogledu tako zanemarjamo, saj se drugače lepo razvijajo.

Da imamo mladih kar precej, me je prepričala vrsta imen, ki mi jih je našel: slikar Danč, kipar Kiralj, avtodidakt Joža Horvat, slikar iz Prekije Košar... Ni mi dalo miru, da pogovora ne bi še enkrat navezala na umetniški paviljon in možnosti razstavljanja v Soboti. Ni mi bilo treba dosti spraševati, pa sem dobil dolg odgovor: »V Soboti bi lahko razstavljala kakšno zbirko mariborske Umetnostne galerije; dalo bi se kaj organizirati tudi iz Ljubljane. Le ljudi bi bilo treba zainteresirati... V Mariboru in drugod je to že uspelo. Edino naš konec v tem pogledu še ni organiziran. Pa tudi tu bi se dalo na likovnem področju kaj narediti... Seveda, če boste kulturniki to propagirali... Če bi Sobota imela kak umetniški paviljon, bi vse te razstave, ki pridejo v Maribor, poslali še naprej, v Sobotu. To ne stane veliko denarja. Morda bi to razstavno dejavnost v Soboti lahko začasnó prevzel muzej. Škoda je, da Sobotu v tem pogledu tako zanemarjamo, saj se drugače lepo razvijajo.

Nekaj koristnih pobud Ladislava Danča:

RAZGIBATI NAŠE LIKOVNO ŽIVLJENJE

Ko se je lani poleti akademski slikar LADISLAV DANČ, rojak iz Prosenjakovec nekaj časa mudil v Soboti, smo se z njim v družbi večkrat pogovarjali o kulturnih problemih, ki tarejo Sobotu in pomurski kot nasploh. Pomenkovali smo se, kaj vse bi se dalo na tem področju narediti, če... kako lepo bi bilo, če... kako...

Najin sedanj razgovor na njegovem stanovanju v Ljubljani je bil do neke mere ponovitev in osvetlitev teh, na pol že pozabljenih paberkovanj. V njem sva namreč obstala pred istimi, se zmeraj nerešenimi problemi, na istih stališčih do pomurske kulture in sva iz razgovora potegnila iste optimistične misli za prihodnost, kot že mnogokrat. Najin razgovor je potekal približno takole:

»Mnogi se strinjamo v mnenju, da je v Soboti nujno potrebno razgibati tudi likovno življenje in da je s tem v zvezi tudi vprašanje stalne galerije. Kaj menite o tem?«

»Na vsak način mora Sobota čim prej dobiti stalno galerijo. V njej bi lahko bila stalna zbirka, pa tudi občasne razstave. Glede lokacije te menim, da je nikakor ne bi smeli postaviti v grad, pač pa bi zanj bili najidealnejši prostori sedanje sejne dvorane v občinskem poslopju na Titovi cesti.«

»Zakaj menite, da so prav ti prostori najprimernejši za razstave del likovne umetnosti?«

»Glavni razlog je ta, da bi si razstave ogledalo v teh prostorih mnogo več obiskovalcev, kot pa recimo v gradu. Lokacija sredi centra bi v galerijo privabila tudi mnoge okoličane, ki so po opravkih v Soboti, hodijo po mestu ali pa čakajo avtobus. Na vsak način so ti prostori dosti bolj privlačni, kot grajski.«

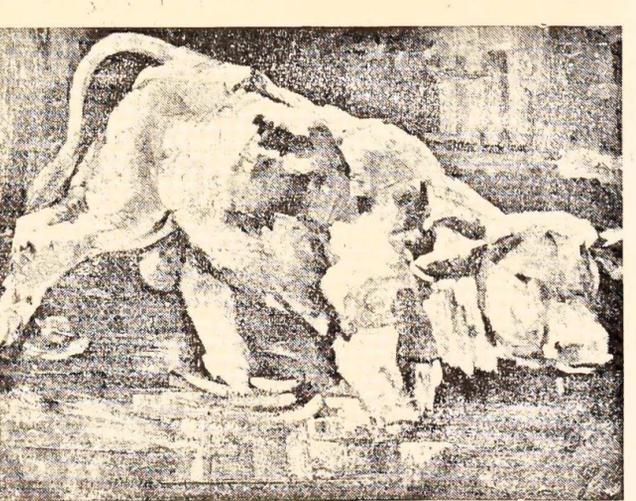
risb, eventualno tudi domače obrti, knjižnih ilustracij, arhitekture, skratka vse, ki nam lahko prikazujejo ustvarjalno delo in kulturne tradicije. O ostalih razstavah ni govora, da bi prišle v poštev za to galerijo. Ob razstavah pa bi prirejali tudi razgovore z občinstvom.

Ko sva se menila o teh razstavah in razgovorih, sem nehote pomislil, da bi se morda dalo narediti mnogo več, če bi sobotski kulturniki bili bolj povezani. Omenil sem mu torej, da so se začele pojavljati misli o ustvarjanju kluba kulturnih delavcev v Soboti, obenem pa sem ga poprosil, kako si predstavlja delovanje takega kluba. Odgovoril mi je:

»Je že nujno potrebno, da so vsaj tisti kulturni delavci, ki so doma, med seboj povezani in s svojimi predlogi konstruktivno držijo pokonci kulturno gibanje, kar ga je. Ob raznih priložnostih, ko obišče Sobotu kak kulturni delavec, pa prirede kakšen razgovor z njim. Na vsak način pa je za to potreben primeren prostor za zbiranje. V njem bi se kulturni delavci stalno shajali. Morda bi za sestajanje lahko imeli celo dolocene dneve.«

Ko sva predebatirala vso obširno problematiko kulturnega življenja pri nas, sem se obrnil nanj še z nekaterimi vprašanji o njegovem lastnem delu. Njegova delovna soba je bila namreč polna slik, na katerih sem zasledil tudi novejša datume. Ko da se na nekaj pripravlja.

vrsti za to našel tudi primeren prostor. O ostalem delu: v reviji »Borec« in v »Pionirskem listu« sedelujem z ilustracijami, pri za-

Lajči Pandur: Bikec (olje)

Zares zgledna prizadevnost Dr. Breznik

Letos je Ljudska univerza v Lendavi močno razširila svoje delovanje na podeželje. Pri njenem izobraževalnem poslanstvu ji je krepka opora tudi dr. Vladimir Breznik, ki je v lendavskem okolju zdravnik že od leta 1945 in zato tudi dobro pozna zdravstvene razmere v posameznih okoliših in krajih.

Dr. Breznik se je kljub izdatni obremenjenosti s poklicnimi dolžnostmi letos močno angažiral kot predavatelj v šolah za starše in šolah za življenje, ki jih je občinska Ljudska univerza organizirala v več krajih. Za predavanja in njih teme daje sam pobude za posamezne kraje. Izredna neposrednost s poslušalci je glavna odlika njegovih predavanj, zato se ni čuditi, če se predavanje večkrat zavleče tudi do tri ure in če ga kmečki ljudje znova vabijo v svojo sredino. V letošnjem januarju je dr. Breznik dosegel svojevrsten rekord: na podeželju je imel kar 6 uspešnih predavanj.

Iz razgovora v ateljeju Lajčija Pandurja - nekaj misli o likovni kulturi

ČE BI SOBOTA IMELA UMETNIŠKI PAVILJON

NEKJE SEM SLIŠAL ZANIMIVO MISEL: KULTURE NEKE DEŽELE, NEKEGA NA RODA NE MERIMO PO TEM, KOLIKO RADIJSKIH SPREJEMNIKOV IN TELEVIZORJEV PREMORE. PAČ PA PO TEM, KAR SAM NAPRAVI. ČE TUDI DODAM ŠE MISEL, DA LAHKO KULTURO NEKE GENERACIJE OCENIMO TUDI PO NJENEM ODNOSU DO LASTNE KULTURNE TRADICIJE, SEM ŽE SREDI PROBLEMŌV, DO KATERIH MI JE V RAZGOVORU NAKAZAL POT NAŠ ZNANI POMURSKI ROJAK, AKADEMSKI SLIKAR LAJČI PANDUR.

Splah je delal lepe stvari. Ni mi bilo treba dosti spraševati, pa sem dobil dolg odgovor: »V Soboti bi lahko razstavljala kakšno zbirko mariborske Umetnostne galerije; dalo bi se kaj organizirati tudi iz Ljubljane. Le ljudi bi bilo treba zainteresirati... V Mariboru in drugod je to že uspelo. Edino naš konec v tem pogledu še ni organiziran. Pa tudi tu bi se dalo na likovnem področju kaj narediti... Seveda, če boste kulturniki to propagirali... Če bi Sobota imela kak umetniški paviljon, bi vse te razstave, ki pridejo v Maribor, poslali še naprej, v Sobotu. To ne stane veliko denarja. Morda bi to razstavno dejavnost v Soboti lahko začasnó prevzel muzej. Škoda je, da Sobotu v tem pogledu tako zanemarjamo, saj se drugače lepo razvijajo.

Da imamo mladih kar precej, me je prepričala vrsta imen, ki mi jih je našel: slikar Danč, kipar Kiralj, avtodidakt Joža Horvat, slikar iz Prekije Košar... Ni mi dalo miru, da pogovora ne bi še enkrat navezala na umetniški paviljon in možnosti razstavljanja v Soboti. Ni mi bilo treba dosti spraševati, pa sem dobil dolg odgovor: »V Soboti bi lahko razstavljala kakšno zbirko mariborske Umetnostne galerije; dalo bi se kaj organizirati tudi iz Ljubljane. Le ljudi bi bilo treba zainteresirati... V Mariboru in drugod je to že uspelo. Edino naš konec v tem pogledu še ni organiziran. Pa tudi tu bi se dalo na likovnem področju kaj narediti... Seveda, če boste kulturniki to propagirali... Če bi Sobota imela kak umetniški paviljon, bi vse te razstave, ki pridejo v Maribor, poslali še naprej, v Sobotu. To ne stane veliko denarja. Morda bi to razstavno dejavnost v Soboti lahko začasnó prevzel muzej. Škoda je, da Sobotu v tem pogledu tako zanemarjamo, saj se drugače lepo razvijajo.

Da imamo mladih kar precej, me je prepričala vrsta imen, ki mi jih je našel: slikar Danč, kipar Kiralj, avtodidakt Joža Horvat, slikar iz Prekije Košar... Ni mi dalo miru, da pogovora ne bi še enkrat navezala na umetniški paviljon in možnosti razstavljanja v Soboti. Ni mi bilo treba dosti spraševati, pa sem dobil dolg odgovor: »V Soboti bi lahko razstavljala kakšno zbirko mariborske Umetnostne galerije; dalo bi se kaj organizirati tudi iz Ljubljane. Le ljudi bi bilo treba zainteresirati... V Mariboru in drugod je to že uspelo. Edino naš konec v tem pogledu še ni organiziran. Pa tudi tu bi se dalo na likovnem področju kaj narediti... Seveda, če boste kulturniki to propagirali... Če bi Sobota imela kak umetniški paviljon, bi vse te razstave, ki pridejo v Maribor, poslali še naprej, v Sobotu. To ne stane veliko denarja. Morda bi to razstavno dejavnost v Soboti lahko začasnó prevzel muzej. Škoda je, da Sobotu v tem pogledu tako zanemarjamo, saj se drugače lepo razvijajo.

Nekaj koristnih pobud Ladislava Danča:

RAZGIBATI NAŠE LIKOVNO ŽIVLJENJE

Ko se je lani poleti akademski slikar LADISLAV DANČ, rojak iz Prosenjakovec nekaj časa mudil v Soboti, smo se z njim v družbi večkrat pogovarjali o kulturnih problemih, ki tarejo Sobotu in pomurski kot nasploh. Pomenkovali smo se, kaj vse bi se dalo na tem področju narediti, če... kako lepo bi bilo, če... kako...

Najin sedanj razgovor na njegovem stanovanju v Ljubljani je bil do neke mere ponovitev in osvetlitev teh, na pol že pozabljenih paberkovanj. V njem sva namreč obstala pred istimi, se zmeraj nerešenimi problemi, na istih stališčih do pomurske kulture in sva iz razgovora potegnila iste optimistične misli za prihodnost, kot že mnogokrat. Najin razgovor je potekal približno takole:

»Mnogi se strinjamo v mnenju, da je v Soboti nujno potrebno razgibati tudi likovno življenje in da je s tem v zvezi tudi vprašanje stalne galerije. Kaj menite o tem?«

»Na vsak način mora Sobota čim prej dobiti stalno galerijo. V njej bi lahko bila stalna zbirka, pa tudi občasne razstave. Glede lokacije te menim, da je nikakor ne bi smeli postaviti v grad, pač pa bi zanj bili najidealnejši prostori sedanje sejne dvorane v občinskem poslopju na Titovi cesti.«

»Zakaj menite, da so prav ti prostori najprimernejši za razstave del likovne umetnosti?«

»Glavni razlog je ta, da bi si razstave ogledalo v teh prostorih mnogo več obiskovalcev, kot pa recimo v gradu. Lokacija sredi centra bi v galerijo privabila tudi mnoge okoličane, ki so po opravkih v Soboti, hodijo po mestu ali pa čakajo avtobus. Na vsak način so ti prostori dosti bolj privlačni, kot grajski.«

DVA DUHA V ENEM TELESU

Sedela sta, na eni strani mize književnik BOŽIDAR BORKO, miren, verjetno pričakujoč, da ga novinar kar zasuje z vprašanji, njemu nasproti pa novinar, ki si za ta razgovor ni pripravil nobenega konkretnega vprašanja in je zdaj, da ne bo morečega uvodnega molka, brbljal neke fraze, obenem pa mrzlično razmišljal, kako bi že spočetka speljal pogovor na tisti tir, kjer bi zvedel kar največ.

Ta novinar v zagati sem bil seveda jaz in med uvodnimi stavki, izmenjavami z Božidarjem Borkom, sem si že sestavil »napadni načrt«. Kot prvo točko »napada« sem izbral knjigo »Na poteh življenja«, ki jo je Pomurska založba uvrstila v svoj letošnji knjižni program. Predvsem sem menil, da bo naše bralce zanimala vsebina knjige, pa tudi notranja razdelitev po posameznih poglavjih.

»Knjigo »Na poteh življenja« sem razdelil na štiri dele, mi je Božidar Borko jel prijazno pojasnjevati. Prvi del bo obsegal črtice in članke, ki obravnavajo Pomurje. Tu bo nekaj ponatisov mojih prejšnjih člankov, tako »Miklošev kraj«, spomini na prekrat leta 1918 pod naslovom »Prekrat«, »September v ljutomerskih gorah«, spomini na Božidarja Flegariča, izgubljenega profesorja ki je potoval po Priekliji, popival, pisal pesmi in prevajal. Byrona, pod naslovom »Deseti brat Slovenskih goric«. »Ad hoc« bom za to izdajo pripravil še članek o Stanku Vrazu »Stanko Vraz — pesnik ljutomersko-ormoških goric«. Sem, v prvi del knjige bo spadal še članek o Mišku Kranjcu, kot sem ga doživljal od začetkov njegove literarne poti. Drugi, tretji in četrty del knjige bodo sestavljali novi eseji in članki.

Ko sva se že menila o knjigi »Na poti življenja«, me je obenem zanimala še druga publikacija, s katero bo Božidar Borko v letošnjem letu sodeloval pri Pomurski založbi. To je zbornik Cvetka Golarja. Pri zborniku sodeluje več avtorjev. Eden njih je tudi Božidar Borko, ki je prispeval pred kratkim dobljen pregled. Zato ni le »slučaj«, da sem ga našel prav sredi dela na tem zborniku. Ker tega sprva nisem opazil, pa me je med razgovorom o knjigi »Na poteh življenja« moj novinarski nos prepračil, da leži na mizi pred književnikom prav ta material, sem zdaj, ko se mama je niti pogovora za hip pretregala, kaj navezal besedo na ta zbornik.

Ivana Cankarja, Otona Zupanciča, slikarja Ivana Groharja, in Richarda Jakopiča, Frana Sleskega, Finžgarja, hrvaškega pisatelja Franja Horvata-Kiša, kiparja Ivana Zajca, skladatelja Antona Lajevca in druge. Tem spominom sledijo sinovi spomini na očeta Cvetka Golarja in cela vrsta člankov raznih Golarjevih poznavalcev in prijateljev. Članke so prispevali Fran Ksaver Meško, Jan Baukart, Griša Koritnik, Miško Kranjec, Veloslav Spindler ter jaz sam. Se to: na koncu bo obširna bibliografija, ki jo je sestavil Jože Munda, mladi prizadeveni prekmurški rojak, mi je dejal Božidar Borko, kaj nato pa, kot nekak resume dodal: »To bo prav zanimiv zbornik o Cvetku Golarju, ki se je kot Gorenjec tako lepo vživel v pomurski ambient in napisal nekaj najlepših stvari o ljutomerskih gorah.« Grozdek gre k maši — itn. Nadaljeval je z rustikalno poezijo, ki jo je zael Josip Murn. V tej potrebi publikaciji bo tudi vsak našel nekaj zanimivega.

Pogovor je že kar lepo stekel. Kramljala sva kar naprej in tako sva prišla do njegovih lanskich knjižnih izdaj. Lansko leto je bilo namreč za Božidarja Borka dokaj bogato, saj mu je postavilo na knjižno polico kar štiri nove izdaje, tri prevode in kot nekak prerez njegovega dosedanjega dela knjigo »Na razpoljnih časa«. Čeprav je ta dokaj obsejna, pa, razumljivo, književnikovega dela še

zdaleč ne zajema v celoti. V knjigi sledi obširnemu uvodu prof. dr. Bratka Krefta več ločenih delov, ki so vsak zase nekaka zaokrožena celota, vsi skupaj pa prikazujejo široko Borkovega ustvarjanja, ki sega od pesmi v prozi do aforizmov filozofskega značaja.

Pogovor je tako tekel v smer, ki je nakazovala obsežnost in raznolikost Borkovega ustvarjanja. Zato sem to priložnost izkoristil ter navezal besedo na našo publicistiko. »Kaj menite o sedanjih slovenski oziroma nasprotni naši publicistiki?«

»Sedanja slovenska publicistika lepo napreduje, od naše generacije naprej. Gre na široko in se poglablja v probleme, kar je za sluga današnje marksistične miselnosti, ki jih sili k naprednim filozofskim stališčem napram sedanjemu času. Danes gre publicistika mnogo bolj na široko, saj je danes življenje polno vrtoglavih dogodkov in perspektiv, ki jih prej ni bilo. Zaradi teh mora biti danes publicistika na višji ravni, kot v mojem času. O našem tisku bi se dejal, da je bil nekoč izrazito provincialnega značaja, danes pa se nekje lahko vzporeja z zapadnimi dnevniki. Mnogo so k temu doprinesli moderni pripomočki.«

(Nadaljevanje na 8. strani)

zdaleč ne zajema v celoti. V knjigi sledi obširnemu uvodu prof. dr. Bratka Krefta več ločenih delov, ki so vsak zase nekaka zaokrožena celota, vsi skupaj pa prikazujejo široko Borkovega ustvarjanja, ki sega od pesmi v prozi do aforizmov filozofskega značaja.

Pogovor je tako tekel v smer, ki je nakazovala obsežnost in raznolikost Borkovega ustvarjanja. Zato sem to priložnost izkoristil ter navezal besedo na našo publicistiko. »Kaj menite o sedanjih slovenski oziroma nasprotni naši publicistiki?«

»Sedanja slovenska publicistika lepo napreduje, od naše generacije naprej. Gre na široko in se poglablja v probleme, kar je za sluga današnje marksistične miselnosti, ki jih sili k naprednim filozofskim stališčem napram sedanjemu času. Danes gre publicistika mnogo bolj na široko, saj je danes življenje polno vrtoglavih dogodkov in perspektiv, ki jih prej ni bilo. Zaradi teh mora biti danes publicistika na višji ravni, kot v mojem času. O našem tisku bi se dejal, da je bil nekoč izrazito provincialnega značaja, danes pa se nekje lahko vzporeja z zapadnimi dnevniki. Mnogo so k temu doprinesli moderni pripomočki.«

(Nadaljevanje na 8. strani)

Zimski popotniki — tem ne pride do živega niti hud mraz

KULTURNI STEREOSKOP

Najprej kratko pojasnilo: stereoskop je naprava za globinsko gledanje slik. Kaj pa KULTURNI STEREOSKOP? boste rekli. Je to morda aparat za odkrivanje kulture po naših mestih in vaseh? Potem ga dajmo čimprej v vse občinske statute (seveda, če že nismo kulture dovolj upoštevali v občinskih proračunih).

Stereoskop pa, žal, ni tovrstna naprava in kulture v krajih, kjer je ta amorfnost, res ne more odkriti. Lahko pa ga uporabimo za globinsko gledanje v kulturno problematiko. Vendar pozor! Z napravo je treba ravnati sila previdno. Najmanjša nepazljivost lahko sliko skvari in bomo takoj videli, da n. pr. v Lendavi ljudje kar hrepenijo po kulturnih prireditvah, da so za razmah kulture v Soboti potrebni le panoji za slike, da so Prešerna primerno počastili...

Dovolj je bilo šale. Raje uporabimo naš stereoskop in pogledimo, kaj je videti! Prvo, kar zagledamo, je filmska kultura. To je množična kultura. ki se je v nekaterih krajih Pomurja že začela rahlo uveljavljati, drugod pa zanjo že zbirajo denar in mislijo na lepo razvedrilo. Vse to je lepo in prav, a vseeno se bo bolje zanesli na naš stereoskop, ki kaže, da za razvijanje filmske kulture ni potrebna le dvorana z majavimi stoli, širokim kosom platna in blagajno, pač pa še marsikaj drugega, kar bi lahko imenovali po točkah:

1. KVALITETNI FILMI
2. FILMSKA VZGOJA OBČINSTVA — s podtočkami:
  - a) javne filmske tribune
  - b) filmska vzgoja po šolah (od osnovne naprej)
  - c) filmska vzgoja članov filmskih svetov
3. ZAVEST DA KINEMATOGRAFI NISO TRGOVINE S FILMI, PAČ PA KULTURNE USTANOVE in da kot take skrbijo obenem za vzgojo, izobrazbo in kulturno razvedrilo občinstva; podtočke:
  - a) kino podjetja po svojem poslanstvu ne spadajo v isto skupino prometnega davka kot cirkusanti;
  - b) bojazen, da kvalitetni umetniški filmi ne polnijo dvoran, je čedalje bolj odveč;
  - c) v čedalje večji meri bi na sestavo filmskih sporedov morali vplivati tudi občani.

Ob podtočki c) (občani) se je stereoskop sumljivo zamažal, kajti skupina občanov je tako glasno zakašljala in zabrudala, da bi se zamažal še soboški kulturni dom (če bi obstajal). Nekdo je v ozadju vzkliznil: »Kdo pa vpliva na spored, če ne mi?!« Pa pogledimo stereoskop je spet miren: vidimo OKUS FILMSKEGA OBČINSTVA. Ta okus pa je dokaj šepava zadeva. Ponačarijo mu vseč drzni cowboji (seveda taki, ki ustrelje čim več nasprotnikov), solzavi mehki pevci, najrazličnejše »Grofice Marice«, ameriške limonade s čim več golote in podobno komercialno blago. »To pa ni res«, vzklizla nekdo v ozadju, »meni je vseč »Prodajalca vijolic«. Stereoskop pokaze na koncu še to, da je ta »nekdo v ozadju« prav iz Murske Sobote.

trn nina

ZBOROVSKO PETJE V SENCI — ZAKAJ?

Vedel sem, da zborovsko petje v Pomurju bolj šepa, nisem pa našel odgovora na vprašanje, kaj je temu vzrok. Prepričan sem bil, da mi bo lahko nudil prof. Vladimir Močan, veteran na tem kulturnem področju, izčrpane odgovore na vprašanje, kaj je vzrok šepanju zborovskega petja.

Poiskal sem ga na domu. Po vljudnem sprejemu in nekaj vsakdanjih besedah sva bila mahotna pri vzroku mojega obiska. Beseda je stekla kar sama od sebe. Že po nekaj minutah sem vedel, da bo razgovor nadvse zanimiv in da bom zvedel marsikaj zanimivega. Povzetek našinega razgovora bi bil nekako tak:

Zborovsko petje, kot je se posebej poudaril prof. Močan, se nahaja trenutno pred resnimi problemi. Izgleda namreč, da je tovrstna dejavnost izgubila na svojem miku. Ljudje, ki so namreč

svoj čas videli v tej kulturni zvrsti mik, ki so pri petju sami sodelovali, sedaj raje sami poslušajo. Na drugi strani pa se ljudje vse bolj in bolj obračajo k lahki glasbi, katere je v radijskih oddajah zaslediti vse več in več. Dejstvo pa je, da lahka glasba tudi ni vedno kvalitetna, kot bi lahko bila. Omembe vreden pa je tudi problem voditeljev zborov. Dejstvo je namreč, da en človek ni zmožen voditi več zborov, dejstvo pa je tudi to, da se največ izkušeni ljudje, ki bi lahko pomagali, pa se za stvar ne zavzemajo.

Pevski zbor DPD Svoboda M. Sobota počiva že dobesečno dve leti. Da bi se stvar nekako premaknila z mrtve točke, je bila pred dvema mesecema pokrenjena akcija za obnovitev pevskega zboru.

Zopet pa se je pojavilo vprašanje rednega obiskovanja vaj. Na splošno pa je tudi premalo prijavitelencev za izdaten zbor. Optimistično pa gledajo tisti, ki so se zagrizeno vrgli na delo in redno hodijo k vajam, saj upajo, da bo prva prireditev zopet pritegnila k delu stare pevce, ki so svojčas že aktivno sodelovali pri zboru. Izgleda pa, da se je tudi pri starejših pevcih pojavil »karakterističen problem; ti namreč pravijo, naj se tudi mladina vključuje v petje. Tov. Roganova, ki je vodila akcijo zbiranja članov za zbor, je dobila obljube mladinskega komiteja, da bo sodelovala tudi mladina. Žal je ostalo samo pri obljubah.

Zborovsko delo je resno delo in zahteva tudi vztrajnost in samodrekanja. Kaže pa, da je to dandanes že težje dosegljivo. Kar se tiče amaterskih zborov, so ti svojčas imeli neko določeno poslanstvo. Prav Slovenci smo na tem področju dosegli lepe uspehe. Zadnje čase pa se amaterizem hitro umika profesionalizmu. Obstojeci amaterski zbori pa zaostajajo tudi po kvaliteti. Kaže pa, da se je zborovsko petje kot tako že nekoliko preživelo. Mogoče je k temu mnogo prispevalo tudi dejstvo, da delo pevskih zborov ni bilo ovrednoteno, kot bi moralo biti. Omalovaženje te kulturne zvrsti je v mnogočem destruktivno vplivalo na njeno delovanje.

Pevski zbori v okviru gospodarskih organizacij tudi niso dosegli željenih uspehov. V teh primerih pa predstavlja verjetno veliko oviro tudi delo v dveh ali treh izmenah.

Od mladinskih zborov je treba omeniti predvsem oba zboru na Učiteljsku in to mladinski ženski zbor in mladinski mešani zbor. Namen teh zborov je globlji, saj tukaj mislijo pevce seznaniti z načinom dela v zborih, kajti bodoči prosvetni delavci bodo morali kasneje na delovnih mestih sami prijeti za to delo.

Ko je govoril o mladini, sem opazil, da je nekoliko spremenil ton govora. Vedel sem, da nekaj ne more biti v redu. Nisem se motil.

Kar se mladine tiče — je nadaljeval — ta ne dela kot bi bilo pričakovati. Tu ne naletimo na problem samo pri dijakih, temveč tudi pri mladincih-proizvajalcih. Dijaška mladina je kolikor toliko le še vključena v zborovsko življenje, žal pa pri delavcih in vajeniški mladini ni niti tega opaziti.

Najinega razgovora je bilo konec. Imel sem občutek, da sem se s prof. Močanom razšel poln težjih misli o naši zborovski kulturi, kot pa sem pričakoval. BR

IZ BOGATE PRETEKLOSTI - V OBETAJOČO PRIHODNOST

Prav gotovo so redki tisti, ki se lahko pohvalijo s tako dolgo dobo delovanja na kakem področju kot je to ZACHERL MARJJA, ki jo Ljutomerčani poznajo kot skromno a živahno ženo. In popofno — ena enak vtis sem dobil tudi sam, ko sem jo pred kratkim obiskal na domu. Po uvodnih formalnostih se je neverjetno hitro razvil živahen in prijeten razgovor s tovarščico, ki se že 40 let aktivno in neumorno ukvarja z glasbeno vzgojo vseh, ki si tega želijo, še posebno pa mladine.

»Vprašujete me, kako dolgo se že sploh ukvarjam z glasbo. Prvič sem javno nastopila že, ko mi je bilo 10 let na raznih šolskih pri-

reditvah, ko sem na klavirju spremljala soliste in šolski pevski zbor. Od tedaj je minilo prav gotovo že dobrih 60 let. Se čudite?

Nikar no!« je nadaljevala, ko sem jo nekoliko začudeno pogledal, ker nisem pričakoval takega odgovora. »Po končani šoli in Konservatoriju v Ljubljani sem službovala v domačih krajih, nato v Mariboru pa spet doma. Vseskozi sem vodila kakšen pevski zbor in nastopala kot solist ali pa na klavirju spremljala takratne naše najodličnejše zboru in soliste, posebno se v času službovanja v Mariboru. Tako sem na primer spremljala tudi mladinski pevski zbor Trboveljskih slavčkov v Bolgarijo, kjer smo doživeli z našo pesmijo izreden uspeh.«

Kdaj pa ste vodili svoj prvi pevski zbor? »Zdi se mi, da je to bilo okoli leta 1914, ko sem bila nameščena kot učiteljica in vodila mladinski pevski zbor v Križevcih. Poudariti moram, da je bilo zborovsko petje tedaj prav močno razvito, saj so delovali številni pevski zbori kot na pr.: v Cezanjecih, Stari cesti, Križevcih, Tomažu in Verzeju, ki edini izmed navedenih ne prekinjeno še vedno uspešno nastopa. Vendar pa se mi zdi, da za zborovsko petje ni več pravega zanimanja, kar je po vsej verjetnosti posledica precejšnje obremenjenosti današnjega človeka z vsem mogočim delom pa tudi velikega števila radijskih in televizijskih sprejemnikov, ki mnogim nudijo precejšen del kulturne hrane. Kljub temu pa menim, da ta glasbena vrst ne bo izumrla, saj je število mladinskih pevskih zborov precejšnje, kar nam dokazuje še udeležba na mladinskih pevskih festivalih, ki jih že od 1946. leta dalje redno organiziramo in na katerih nastopi tudi čez 1000 mladih pevcev. Skoda je le, da potem ta naraščaj zanemarimo ga

minulih časih, o problemih sedaj in načrtih za prihodnje, ki jih bodo uresničili mladi ljudje, njeni učenci, ki »opajo na njeno mesto, kajti 60 let aktivnega glasbenega udejstvovanja, za katerega je prejela tov. Zacherl tudi številna priznanja znanih slovenskih glasbenikov, priznanja društev in organizacij in celotne naše družbe, saj je bila med drugim odlikovana tudi z Redom dela III stopnje, so lep jubilej, ob katerem ji tudi mi čestitamo.

— Oprostite, kje pa je vzrok mrtvulu pevskega zboru? — sem previdno vpadel v besedo.

Ja veste, je nadaljeval, vzrok je treba iskati v neaktivnosti pevcev, ker so jim postale odveč vaje, ker je disciplina popustila. V takih pogojih je, razumljivo, resno delo nemogoče.

Decembra je torej zborovsko življenje zopet zazvelo. Začeli so na novo z rednimi vajami. Žal pa se je prijavitelj premalo moških.

— Oprostite, kje pa je vzrok mrtvulu pevskega zboru? — sem previdno vpadel v besedo. Ja veste, je nadaljeval, vzrok je treba iskati v neaktivnosti pevcev, ker so jim postale odveč vaje, ker je disciplina popustila. V takih pogojih je, razumljivo, resno delo nemogoče. Decembra je torej zborovsko življenje zopet zazvelo. Začeli so na novo z rednimi vajami. Žal pa se je prijavitelj premalo moških.

minulih časih, o problemih sedaj in načrtih za prihodnje, ki jih bodo uresničili mladi ljudje, njeni učenci, ki »opajo na njeno mesto, kajti 60 let aktivnega glasbenega udejstvovanja, za katerega je prejela tov. Zacherl tudi številna priznanja znanih slovenskih glasbenikov, priznanja društev in organizacij in celotne naše družbe, saj je bila med drugim odlikovana tudi z Redom dela III stopnje, so lep jubilej, ob katerem ji tudi mi čestitamo.

— Oprostite, kje pa je vzrok mrtvulu pevskega zboru? — sem previdno vpadel v besedo. Ja veste, je nadaljeval, vzrok je treba iskati v neaktivnosti pevcev, ker so jim postale odveč vaje, ker je disciplina popustila. V takih pogojih je, razumljivo, resno delo nemogoče. Decembra je torej zborovsko življenje zopet zazvelo. Začeli so na novo z rednimi vajami. Žal pa se je prijavitelj premalo moških.

Veselo je bilo ob počitnicah. Tudi tem, ki so se z dilcami odpravljali na izlet...

odpravljali na izlet...

SOBOŠKI PIONIRJI PRED TELEVIZIJSKIMI KAMERAMI

„MI IZ MURSKE SOBOTE“

Predzadnjo sredo so se v redni televizijski oddaji v Ljubljani pod naslovom Pionirski TV predstavili tudi pionirji soboške I. osemletke. Oddaja je tehnično dobro uspela, kaže pa, da je bil z njeno solidnostjo zadovoljen tudi režiser.

Po krajšem razgovoru mlade televizijske napovedovalke z načelnikoma obeh pionirskih oddredov na prvi osemletki — Jožeta Kramarja-Juša in Daneta Sumejnaka-Mirana — Duškom Sitarjem in Andrejem Srako, ki sta televizijskim gledalcem povedala nekaj več o dejavnosti pionirjev na tej šoli in dala priznanje tudi delovnemu kolektivu CŽP Pomurski tisk, ki kot pokrovitelj izdatno podpira aktivnost pionirjev na šoli, smo videli več uspešnih prizorov o dejavnosti v pionirskih krožkih. Tako so se nam predstavili naslednji krožki: lutkovni, dramski, prirodoslovni ob lepem akvariju, kjer pionirji sami vzorno skrbijo za ribice, klubi OZN, krožek za ženska ročna dela, tehnični krožek, gospodinjinski krožek (prizor iz tega krožka je bil še posebno posrečen, saj smo pri vneti potrebi občudovali tudi spret-

nost pionirjev), šolsko športno društvo in ritmična skupina pionirki, ki so nastopile neposredno pred filmskimi kamerami v študiju in šle poprej skozi »vroče« in »hladne« priprave, kar je bilo za njih še prav posebno doživetje in je terjalo tudi precej napora. Svojo točko so pionirke pred televizijskimi gledalci prav dobro podale. Skupno je gostovalo tokrat v Ljubljani 12 otrok.

Aktivnost obeh pionirskih oddredov na tej šoli, ki je v lanskich Jugoslovanskih pionirskih igrah na telesnovzgojnem in športnem področju dosegla prvo mesto v Pomurju in prejela nagrado v znesku 200.000 din, pa je tolikšna, da vsega niti niso mogli prikazati na televizijskih ekranih. Tako je odpadel tudi najprej predviden nastop Erika Carnijeve v prekmurški narodni noši in s prekmursko narodno pesmijo. Erika bo prišla

na vrsto ob drugi priložnosti, ko bo ljubljanska televizija pripravila celotno oddajo o značilnih običajih v narodni motiviki iz vseh slovenskih narečnih območij. Na šoli deluje trenutno 14 krožkov in 10 sekcij pod okriljem pionirskega športnega društva Mladost. Letos so se pionirji te šole aktivno vključili tudi v nove Jugoslovanske igre, ki bodo potekale pod geslom »Tehniko mladim«. V tehnično dejavnost je neposredno vključenih že šest krožkov. Začeli so že tudi z grafiko; najboljši slikarske stvaritve nameravajo tudi razstaviti — ustanovili pa bodo še foto krožek.

Veselo je bilo ob počitnicah. Tudi tem, ki so se z dilcami odpravljali na izlet...

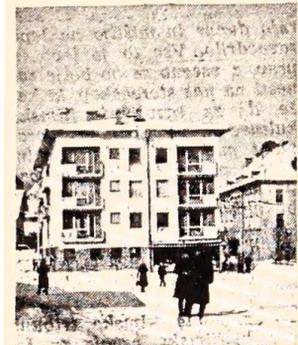
MALI JUBILEJ VELIKI USPEHI

SOBOTA JE MESTECE NA GLASBENI PERIFERIJ, RAVNO ZATO JE NENAVADNO, DA NAM JE NA TEM PODROČJU ZRASEL TAKO PRIZNAN UMETNIK — PROF. ZDENKA NOVAK. BESEDA UMETNIK JE POSTAVLJENA POPOLNOMA PRAVILNO. SAJ JE ZDENKA DELEŽNA VISOKIH GLASBENIH PRIZNANJ. NE SAMO V SLOVENSKEM, TEMVEČ TUDI V JUGOSLOVANSKEM MERILU. SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK JE PAČ NAJLEPŠI TRENUTEK, DA JO LAHKO PREDSTAVIMO NAŠIM BRALCEM.

— Izvolite, samo naprej — me je z mladostno prešernostjo in smehom na obrazu povabila Zdenka v stanovanje, ko sem se ji na njenem domu predstavil in ji razodel namen mojega obiska. Najin uradni in neuradni razgovor se je dobesedno prelival drug v drugega.

— Premog, da, s tem so letos res težave. In nesreče, teh pa... —

— Slišal sem, da je Jugoton izdal vašo ploščo in... —
— Ja, Društvo glasbenih umetnikov Jugoslavije je iz vsake republike izbralo nekaj glasbenih umetnikov in jih na gradilo s ploščami za njihovo delo na glasbenem področju. Iz Slovenije sva bila izbrana dva Mitja Gregorač, tenorist

— in jaz. Vendar pa nikar ne mislite, da bodo te plošče v prodaji. Ne! Stiri moje skladbe so bile posnete na eno ploščo in to so potem razmožili na 100 komadov, katere sem prejela vse sama. Te plošče mi bodo služile pri koncertnih posilovalnicah namesto avdicije.

— Izgleda, da sem bil nekoliko slabše informiran o vaši plošči. Rad vam pa verjamem, da je nagrada kljub temu za vas neprecenljive vrednosti. Sicer pa, mogoče pa bo le kje pokukala vaša plošča na dan. Za sabo imate že številne koncerte. Mogoče je pomenil kateri za vas nekaj prav posebnega.

— Če vzamem v obzir kritiko in tudi lastno mišljenje se mi zdi, da je bil eden od mojih najbolj uspešnih nastopov v Mariboru in to na abonmanskem koncertu. Izvajala sem Rahmaninovo Rapsodijo na Paganinijevo temo za klavir in orkester. (Kasneje sem pregledal nekaj kritiki, katere ima Zdenka izrezane iz časopisov in shranjene v posebni mapi. In ugotovil, da so dali kritiki temu Zdenkinemu nastopu dobesedno čudovito oceno.)

— Dosti ste že prepotovali in marsikaj doživeli. Gotovo ste doživeli že kaj takega, kar se boste vedno radi spominjali. In... —

— Ob Dnevu republike je bilo v Beogradu kulturno srečanje najoddaljenejših mest v Jugoslaviji. V tem primeru srečanje med Bitoljem in Mariborom. To je bilo široko kulturno srečanje, saj so bili za-

stopani glasba, književnost, slikarstvo in še kaj. Na koncertnem večeru smo se srečali pevski zbor iz Bitolja in skupina iz Maribora, ki smo jo sestavljali Sadnikova, Lukež, Gregorin in Kovač kot pevski solisti in jaz kot instrumentalna solistka. Tega srečanja se rada spominjam; še posebno zato, ker sem bila izbrana v skupino, ki je zastopala Maribor.

— Zdi se mi, da sva začela midva nekako na koncu. Do volite mi zato, da vas vprašam, kdaj ste izvedli svoj prvi samostojni koncert.

— Svoj prvi koncert sem izvajala v Zagrebu in to ob priliki diplome na srednji glasbeni šoli. To je bilo leta 1953. Kot sem že prej omenil, sva z Zdenko med pogovorom kramljala še o najrazličnejših zadevah. Njen smeh in dobra volja sta vplivala na mene, da sem popolnoma pozabil na moje uradno poslanstvo. Ob letu 1953, katerega je omenila kot začetno leto njenega koncertiranja, sva se nemo in začudeno spogledala. Slučajno popolnoma nepričakovano sva ugotovila, da praznuje Zdenka to leto jubilej, deset-

letnico svojega zares plodnega in bogatega dela.

Ob nepričakovani ugotovitvi sem bil močno impresioniran. V tistem trenutku sem si potihem zaželel, naj bi se Zdenki do drugega jubileja izpolnile vse, še tako skrite želje. Da bi izvedel vsaj za eno od njenih želja, sem jo vprašal:

— In Vaša največja želja?

RADIJSKA, FILMSKA IN TELEVIZIJSKA VZGOJA V OSNOVNI ŠOLI

KORISTNI NAPOTKI

KOT NOVA SREDSTVA, S KATERIMI KULTURNO OSVEŠČAMO MLADINO IN POVEČUJEMO NJENO SPOSOBNOST ZA DOŽIVLJANJE UMETNIN, VSE BOLJ STOPAJO V OSPREDJE FILM, RADIO IN TELEVIZIJA.

Da bi v naših osnovnih šolah čimbolj uspešno uporabljali ta sredstva, je Zavod za prosvetno-pedagoško službo v Murski Soboti za sestanek aktiva upraviteljev v januarju pripravil predavanje o radijski, filmski in televizijski vzgoji. Predavala je Jovita Podgornik, prosvetna svetovalka za družbeno vzgojo pri Zavodu za napredkovanje šolstva LRS. Najprej je govorila o vlogi radia, o poslušanju radijskih solskih ur in o zabavnih radijskih oddajah. Obširneje je predavateljica spregovorila o vlogi filma. Opozorila je na to, da za otroke niso vsi filmi primerni in poudarila pri tem vlogo

— Zelela bi se izpopolnjevati pri kakem velikem mojstru — pianistu v tujini. —

Ko sem zasljal njeno željo, sem se radostno nasmehnil Zakaj? To ni težko uganiti. Prepričan sem, da se ji bo ta želja izpolnila in to še mnogo prej, preden bo praznovala svoj drugi jubilej. Prepričan sem še toliko bolj, ker vem, da so za Zdenkino izpopolnjevanje zainteresirani najuglednejši slovenski in jugoslovanski glasbeni delavci.

Prisrčen pozdrav, topel stisk roke in poslovila sva se. BR

ZDENKA NOVAK

RADIO Murska Sobota

spored od 9.—14. februarja

SOBOTA, 9. FEBRUARJA

17.00—17.20
Kje se bomo srečali danes in jutri;
17.20—17.30
Zabavna glasba, obvestila in reklame;
17.30—18.00
Zeleti ste — poslušajte!

NEDELJA, 10. FEBR.

12.00—12.30
V nedeljo opoldne (Tedenski feljton radia Murska Sobota);
12.30—12.40
Zabavna glasba, obvestila in reklame;
12.40—13.00
Oddaja v madžarščini;
13.00—15.00
Zeleti ste — poslušajte!

PONEDELJEK, 11. FEBR.

17.00—17.15
Vsega po malem o športu in športnikih;
17.15—17.30
Mladinskih petnajst minut;
17.30—18.00
Za vsakogar nekaj (Spored vedrih in plesnih melodij.)

TOREK, 12. FEBRUARJA

17.00—17.10
Domača poročila;
17.10—17.20
Zabavna glasba, obvestila in reklame;
17.20—17.30
Izbrali smo za vas;
17.30—17.40
Oddaja v madžarščini;
17.40—18.00
Zeleti ste — poslušajte!

DVA DUHA V ENEM TELESU

(Nadaljevanje s 7. strani)

Ko sva se kramljala o starih časih našega dnevnega tiska, (sicer kramljala le v toliko, da sem jaz v glavnem le prikimal in poslušal z odprtimi ušesi), mi je Božidar Borka, ki se je pred vojno ukvarjal s publicistiko v več uredništvih, povedal, kako je moral kot mlad novinar pisati v »Jutru« gladaljske kritike: »Osem ur sem delal v uredništvu, nato sem v naglici stopil peš (tramvaja in avtobusov na Vič takrat še ni bilo) domov, da sem se najedel in preoblekel, nakar sem pohitel v gledališče. Tu sem dve, tri ure presedel na predstavi, po njej pa sem kol šel v uredništvo in napisal kritiko, ki je naslednje jutro že izšla. Danes delajo seveda povsem drugače.«

Vsi, ki poznajo delo Božidarja Borke, se bodo lahko pridružili njegovemu mnenju o samem sebi da živi v njem dva duha: eden je predvsem estetski, tu uživa v opojnosti lepote, drugi pa faustovski, razmišljujoči duh, ki veskosti išče neka spoznanja in resnice. Oba duha sta veskosti napajala njegovo literaturo. K mnogim spoznanjem, resnicam, sirjenju umetniškega obzorja pa mu je pomagala tudi obsežno znanje jezikov, »ključev k raznim narodom in kulturam«, kakor pravi sam. Tako se njegovo mišljenje in doživljanje sveta ne zapira v ozke okvire, pač pa gre v veliko človeško in umetniško širino. Jože Olaj

PEČAROVČANI GOSTUJEJO

Prejšnjó nedeljo je mladinski aktiv iz Pečarovec že drugič ponovil igro »Razvalina življenja« na domačem odru v Pečarovec. Govorili so tudi v Mackovcih. Čeprav sodelujejo pri igri večinoma mladi igralci, je igra sorazmerno dobro uspeła. Mladinci so dalj vrgel delovnemu društvu »Matej Bor«, katero je v zadnjem času popolnoma utihnilo. Upajo pa, da se bodo tudi ti v kratkem predstavili s kakim resnejšim delom. Z igro bodo gostovali še v okoliških vaseh, izkupiček pa hranijo za nabavo televizorja. D. Obal

ALI RES NI DRUGEGA PROSTORA

Da lahko skoraj vsak prostor, pa tudi del gostinskega obrata služi za športno izživljanje, nam kaže lep primer iz Lendave, kjer se v delu dvorane Park lahko preživi lepe ure ob igranju namiznega tenisa.

Vse lepo in prav, toda, ali je kaj podobnega primerno za v gostinski lokal in ali v Lendavi res ni najti drugega primernejšega prostora, kjer bi se ta lepa športna panoga lahko zares razmahnila, kajti zanimanje zanjo je menda večje.

OSNOVNE ŠOLE V LJUTOMERSKI OBČINI V ZRCALU ŠOLSKE REFORME

V PRECEPU NEREŠENIH VPRAŠANJ

Na nedavnem shodu aktiva ZK prosvetnih delavcev osnovnih šol v ljutomerski občini so obsežno področje šolske problematike zajeli skoraj preveč široko, da bi bilo moč izluščiti iz razprave dovolj dognane zaključke. Tako razprava, medtem ko sta poročevalca — zastopnika soboškega zavoda za prosvetno pedagoško službo in član Sveta za šolstvo pri ObLO Ljutomer — jasno nakazala nekatere pomanjkljivosti v programu za uresničevanje reformne osnovnega šolstva v tej komuni.

Posebej se velja pomuditi ob osnovnih organizacijskih in vsebinskih nalozah, ki jih usklajujejo na osnovnih šolah v Ljutomeru občini z zahtevami šolske reforme. Analiza namreč kaže, da učno-vzgojni smoter čedalje bolj zaostaja za dokaj uspešnim organizacijskim oblikovanjem šolskega omrežja, ki je v glavnem že odraz reformirane šole in v glavnem karakterizira profil nove osemletke. Vrzel se kaže predvsem v tem, da v večini osnovnih šol, med katerimi prevladujejo polnozavrite osemletke, v vsebinskem pogledu niso presežili okvira izobrazevalnih vzgojnih ustanov. Najbolj pomanjkljiva naj bi bila po dosedanjih izkusnjah družbena vzgoja otrok. Razumljivo, da tako ni zadostno osnovalni značilnosti reformirane šole, katere glavni vzgojni smoter naj bo odraz našega družbenega razvoja.

S tem, da nalaga šolska reforma tudi osnovnim šolam nalogo vsklajevanja šolstva z družbenimi potrebami, v Ljutomeru občini niso prezeli nekaterih pomanjkljivosti, kot je na primer nepravilno pojmovanje samoupravljanja v vzgojnoizobrazevalnih ustanovah. Če se na primer upravitelj posveča bolj nalozam »gospodarja«, in je edina avtoriteta, ki ocenjuje za sluge in udeležbo prosvetnih delavcev njih giblivi del osebnih dohodkov in podreja vse važne odločitve lastnemu prepričanju, namesto da bi postavil v ospredje svojo nalogo pedagoškega vodje, nastajajo nujna protislova. Ta se zrealizirajo v negativnem lovu za točkami, porajajo nesoglasja med šolskimi odbori in učiteljskimi zbori in končno pasivizirajo ene kot druge, tako pa ustvarjajo pogoje, ki nikakor ne karakterizirajo prehoda šole iz državne v samostojno družbeno ustanovo.

Prav ob dejstvu, da sistem delitve po delu uveljavlja tudi v šolstvu nove kvalitete, so se zamislili

tudi v Ljutomeru. Med drugim so ugotovili, da v pravilnikih o delitvi osebnih dohodkov razne ne-

Spomenik prekmurkim književnikom v soboškem parku

ber partizanski borec. Bil je neustrašen, upravičeno je mrazil okupatorja. Rad me je vodil po Cezanjevcih po glavni cesti mimo nemške žandarmerije, dokler mu tega nisem prepovedal, ker ni imelo nobenega smisla izpostavljati se po nepotrebnem sovražniku.

Ko naju je v bodoče vodila pot v ali skozi Cezanjevce, sva šla po sadovnjakih. Ko sva prispela do njegovega doma, sem mu moral dati vedno vsaj po pol ure prostega časa.

Lojzek je stopal počasi po zemlji brez gospodarja. V poznih ponočnih urah si je ogledoval jablano za jablano. Temeljito je pregledal goveje, konjske in svinjske hleve, kjer je včasih mukala živina in so rezgetali konji sedaj po je vladala polna tišina in največja praznina. Vzpel se je na okna stanovanjske hiše. Zrl je v sobe, v temo, v bolestno tišino

Pregledati je moral skozi okno vse sobe in kuhinjo. V teh je vladalo do nedavnega še živahno življenje. Kje je oče, kje je mati, kje je sestra!

Nihče ni smel motiti Lojzeta pri tem opravilu, pri tej svojevrstni molitvi, pri obujanju spominov na minule dni. Vedno je moral biti sam. Le tako je lahko odložil svoje bolečine ter našel mir.

Ko je opravil svoje delo, se je vračal k meni s solznimi oč-

silo za nadaljevanje borbe.

Nastopil je 8. december 1944. Takrat so se spopadli s Kozaki partizanski kurirji in to pri Lipovčevih na Podgradju. Sodelovali so Lojzek Vrbnjak — Jürek, Nande Magdič — Nabor, Jurij Dobrotinšek — Djuuro in partizan Dušan. V tej borbi sta padla Lojzek Vrbnjak in Dušan, ranjen je bil NaNde Magdič; gospodarja Lipovca so Kozaki po borbi ubili, hišo pa izropali in zažgali

Ker sta preživela borca kasneje padla, se ne ve več, kako je potekala bitka.

Žal se je večkrat napoved Lojzeta, da ne bo doživel svobode, ker bo izkrcval v spopadih z okupatorjem, uresničila.

Vsi partizani smo ga imeli iskreno radi. Bil nam je prav, tovariš. Zaradi tega se ga zelo radi spominjamo.

Rado Pušenjak

PARTIZANU ALOJZU VRBNJAKU — JÜRKU V SPOMIN

kvence. Očeta so aretirali ter ga nato ustrelili kot talca pri Ribičevem mlinu v Cezanjevcih. Aretirali so tudi njegovo mater in edino sestro ter jo odvedli v nemška koncentracijska taborišča. Od tam se je po vojni vrnila le sestra, dočim je mati ostala v taborišču. Njihov dom in gospodarstvo poslojpe so Svapi popolnoma izpraznil.

Lojzek je postal izredno hra-

TRIJE POD ENO STREHO?

NAJPREJ NEKAJ STATISTIČNIH PODATKOV O LENDAVSKI KNJIŽNICI, KATERO SMO OBISKALI PRED DNEVI. NA NJENIH POLICAH JE ŽE OKROG 6.000 KNJIG, PRIBLIŽNO ENAKO V OBEH JEZIKIH. V KNJIŽNICO REDNO ZAHAJA 550 BRALCEV, OD TEGA 20 ODST. S PODEŽELJA.

Najbolj živo je v knjižnici taktak, ko se v njej zbere mladina, saj so mladi v veliki večini med rednimi bralci, kar je prav gotovo razveseljivo. Pa tudi ob nedeljah dopoldne imajo v knjižnici obilen obisk: takrat izbirajo po knjižnih policah predvsem podeželski ljudje, celo iz Kapece in Petiševca. Nekateri si sedaj v zimskih dneh vzamejo domov hkrati tudi po več knjig. Kdo bi le hodil tako daleč po vsako knjigo posebej? In tako je tudi prav: vodstvo knjižnice se je odločilo za nekoliko blažji režim pri posojanju knjig podeželskim bralcem.

Knjižnica v Lendavi že delno opravlja vlogo osrednje občinske knjižnice, čeprav ji tak status sicer ni priznan; po najnovejšem deluje kot nesamostojna knjižnica pod okriljem občinske Ljudske univerze. To pa je drugorazredna pomena, kajti važno je poslanstvo!

Kakor nam je zaupal učitelj Štefan Banfi, ki že deset let vodi lendavsko knjižnico, je imela ta ustanova največje težave pri obnavljanju knjižnih zalog, predvsem zategadelj, ker gre v lendavskem primeru za knjižni fond dveh narodnosti. Ob letni občinski dotaciji v znesku 200 tisoč din in lastnih dohodkih so lahko kupili le po eno noviteto na knjižnem trgu, po dva izvoda pa le pr: zelo iskanih knjigah. Zaradi zelo majhne razlike med številom nabavljenih in izločenih knjig je zaloga knjižnice doslej malce nazadovala, je pa tudi to, da je prišlo zgolj pri enem izvodu tudi do hitrejši obrabe knjige. Vsako leto nabavijo približno enako število knjig v obeh jezikih, med knjigami pa zelo prevladujejo leposlovnna dela.

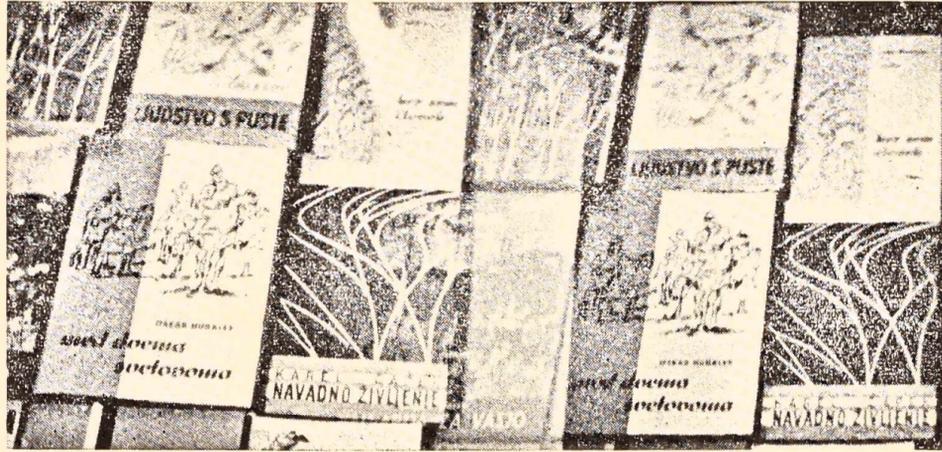
Lepo poslanstvo opravlja pri širjenju madžarske napredne knjige tudi založba Forum iz Novega Sada. S svojim knjigobusom obišče dvakrat letne dvojezične kraje v lendavskem okolišju in omogoča prebivalcem najprej brezplačen ogled potem pa še dostopen nakup knjig.

Lendavska knjižnica pa bi lahko prevzela tudi vlogo mentorja in dopolnjevalca knjižnih zalog za branje v drugih večjih središčih, za kar pa še sedaj niso ugodni pogoji, saj nekatere vaške knjižnice komaj živijo. Ob večjem angažiranju družbenih činiteljev bi lahko imeli dobre knjižnice v Veliki Polani, Turnišču, Dobrovniku in Črensovcih.

Kaže, da bodo kmalu v Lendavi pod eno streho knjižnica, čitalnica in klub. Tako prizadevanje je vsekakor potrebno

odločno podpreti, saj bodo smotno urejeni skupni prostori treh zelo sorodnih kul-

turh institucij lahko postali stalno zatočišče mladih in starejših Lendavčanov, ki se bodo ob prostem času zbirali ob knjigi, reviji, časopisu, televizijskem ekranu... Ob ustreznem razumevanju matice se odpirajo s to rešitvijo svetlejše perspektive tudi knjižnici čeprav ji tudi sedanjí prostori ustrezajo. Morda pa bodo celo dozoreli pogoji za nastanitev plačanega knjižničarja kar bi bilo vsekakor koristno

Knjige — naše dobre, zveste in bogate prijateljice

Cik-cak po Ek. srednji šoli v M. Soboti

OD 20 DIJAKOV LETA 1939 DO 300 DIJAKOV LETA 1962

Za Ekonomsko srednjo šolo v Murski Soboti ne moremo reči, da je me vem kako stara, saj je bila kot »Trgovski dom« zgrajena leta 1939. Istega leta se je slavnostno začel pouk v enem razredu trgovske šole, katerega je obiskovalo 20 dijakov. Primerno tedanjemu času, so bili dijaki seveda samo otroci bogatejših staršev, ker je bila šolnina izredno visoka. Iz leta v leto je šola rasla, tako da je bila v šol. letu 1942/43 že štiriraz-

tero pa je med dijaki veliko zanimanje.

Med dijaškimi aktivnostmi je treba posebej omeniti dijaški dom« zgrajena leta 1939. Istega leta se je slavnostno začel pouk v enem razredu trgovske šole, katerega je obiskovalo 20 dijakov. Primerno tedanjemu času, so bili dijaki seveda samo otroci bogatejših staršev, ker je bila šolnina izredno visoka. Iz leta v leto je šola rasla, tako da je bila v šol. letu 1942/43 že štiriraz-

veliko zanimanje vlada tudi za igro, katero so mislili dijaški pripraviti letos, žal pa so naleteli na velike ovire; ne morejo namreč dobiti režiserja. Letos so uspeli tudi s fotolaboratorijem. Za foto klub so nabavili za 160.000 din opreme. Mladi literati so izdali v tem šolskem letu tudi 1. številko »Utrinkov«, kateri izhajajo že vse od leta 1955. V načrtu imajo antologijo najbolj-

SKLAD ZA ŠTIPENDIRANJE KVALIFICIRANIH DELAVCEV V GOSPODARSKIH ORGANIZACIJAH

Glede na pomanjkanje srednje in visoko kvalificiranega strokovnega kadra v gospodarskih organizacijah, so delegati na nedavni občinski konferenci SZDL v Ljutomeru močno grajali zanemarjanje tega vprašanja s strani vodstev posameznih podjetij. Predlagali so, da naj bi se pri ljudskem odboru ustanovil poseben sklad v katerega bi sredstva obvezno prispevale vse gospodarske organizacije, in ki bi potem služil za štipendiranje potrebnih strokovnjakov.

Pričakujejo, da bo ljudski odbor predlog osvojil.

Nove knjige in revije

RODNA GRUDA

S PRVO LETOSNJO ŠTEVILKO STOPA »RODNA GRUDA«, ILLUSTRIRANA REVIIJA SLOVENSKE IZSELJENSKE MATICE V LJUBLJANI, V DESETI LETNIK

Na finem papirju in popestren s številnimi uspešnimi posnetki prinaša kopicu zanimivega branja. Tako najdemo na njenih straneh skoraj vse od sestavkov o svetovnem gospodarstvu in naši zunanji politiki pa do dopisov naših izseljencev. Naštetimo le nekaj zanimivih: Beograd (Drago Kralj), Jugoslavija in GATT, Iz naših gdelišč (Ciril Bergles) Kranjski Janjezi pod piramidami, V ledu in snegu Matterhorna (Vide Petkovec) itn. Razen v teh je pisana vrsta zanimivosti še v rubriki PO DOMACI DEŽELI in v KULTURNIH ZAPISKIH.

Revija prinaša tudi nekaj leposlovnega branja izpod peresa Abilna Zabrica, Ele Perocijeve in Nika Grafenauerja, zapis o novih knjigah na slovenskem knjižnem trgu (France Vurnik), stavek Hodil po zemlji sem naši (Lojze Krakar) in odlomek iz Zupančičeve Dume, (oboje akcentuirano in prevedeno v angleščino, španščino, francoščino in nemščino), pa še marsikaj drugega, kar bo zanimalo bralce širom po svetu.

Omeniti bi bilo še prošnjo vrste naših znanstvenih institucij ter izseljenskih organizacij, da vsi izseljenci čim več sodelujejo pri zbiranju gradiva za zgodovino slovenskega izseljenstva. —jo—

NAŠI RAZGLEDI

Uredništvo »Naših razgledov« je že večkrat uspešno organiziralo razgovore o najrazličnejših problemih. Tako je pred kratkim organiziralo tudi razgovor na temo SOCIALNA PATOLOGIJA V NASI DRUŽBI. Nanj je povabilo vrsto priznanih strokovnjakov z najrazličnejših področij (medicina, psihologija, pravo, socialno varstvo, zdravstveno varstvo itn.). Prispevki povabljenih — prinaša druga letošnja številka štirinajstrednevnika.

Poleg teh prispevkov na določeno temo v tej številki še vr-

sta drugih zanimivih sestavkov. Sem bi lahko prišteli uvodnik Dva obraza evtanazije dr. Janeza Milčinskega, članek Raziskovalno delo na področju družbenih ved Janeza Pečarja in drugo. Med njimi bo naš bralce prav posebno zanimalo Dvojezično šolstvo v Pomurju Iva Orešnika. Avtor v sestavku navaja najprej vzroke za tako rekoč frontalno uvedbo dvojezičnega šolstva, nato pa razpravlja o rezultatih in nekaterih najbolj živih vprašanjih tega. Na koncu daje kratek številčni pregled. —jo—

Literarno glasilo tudi na učiteljsku

Literarni in novinarski krožek na učiteljsku sta sklenila, da bosta izdajala literarno glasilo in se z njim vključila tudi v natečaj tednika »Mladine« za najboljši mladinski list. Niso se še zedinjili, kakšen

bi naj bil naslov glasila, največ pozornosti pa bo revija posvetila mladim literatom in izvenšolski dejavnosti mladih. List bo urejala prof. Milena Tomaževa.

Izbrana dela Ivana Andrića

Za letošnje leto je Državna založba Slovenije predvidela v svojem knjižnem programu poleg ostalih knjig, revij in publikacij tudi IZBRANA DELA IVA ANDRIĆA. Ta pomembna izdaja, ki bo obsegala deset knjig, mora iziti najkasneje do VIII. mednarodnega knjižnega sejma, ki bo meseca novembra v Beogradu.

Poleg znanih Andrićevih romanov (Travniška kronika, Na Drini most, Gospodičina in Prokletje dvočišče) bo izdaja obsegala še pet novelističnih zbirk z naslovi Nemirna leta, Zeja, Jelena, žena, ki

je ni, Znaki in Otroci. Deseta knjiga bo obsegala vrsto manj znanih Andrićevih pripovednih, potopisnih in esejističnih tekstov pod naslovom Poti, obrazi, pokrajine.

Kljub temu, da izdaja ne bo obsegala celotnega Andrićevega opusa, saj bodo manjkale nekatere, predvsem poetične stvaritve naše Nobelovca, bo vsekakor zelo pomembna. Obenem pa je Državna založba Slovenije z njo prevzela veliko odgovornost, da v nekaj mesecih prevede v slovenščino večino Andrićevih del. —jo—

Zgradba Ekonomske srednje šole v M. Soboti

SEMINAR ZA PEVOVODJE V LJUTOMERU

V Ljutomeru že dalj časa poteka seminar, ki ga je organizirala glasbena šola za pevovodje in učitelje petja, ki poučujejo na osemletkah. Seminar obiškuje okoli 20 slušateljev, trajal pa bo predvidoma do meseca aprila, ko bo v Ljutomeru pevski festival.

ZA BOLJŠO KULTURNO »ŽETEV« V KUZMI

Prejšnji teden je bil občini zbor kulturno-prosvetnega društva »Vladimir Gortan«.

Iz poročila je bilo razvidno, da so posamezne sekcije društva nekoliko zaspale. Tako ni bila aktivna šahovska sekcija, dramska, pevka in druge. Pomanjkljivost je bila v tem, ker je bilo vso delo v teh sekcijah naslonjeno na prosvetne delavce, ki pa zaradi obilice šolskega dela niso bili kos večjim nalogam v teh sekcijah. Za to društvo tudi ni bilo deležno posebne dotacije, kot so jo dobila bolj aktivna društva drugod.

Po izvolitvi novega upravnega odbora in sprejetju delovnega programa za letošnje leto je pričakovati, da bodo delovanje društva poživeli in dosegli tisto raven, ki jo je imelo društvo v prejšnjih letih. —bz—

redna. Vse do leta 1956 je imela šola po en oddelku iz vsakega razreda in šele leta 1956 je bila uvedena prvemu razredu paralelka, kar je trajalo vse do šolskega leta 1959/60, ko so bili uvedeni prvi trije prvi razredi. Število dijakov je bilo še leta 1952 zelo nizko, saj je šolo obiskovalo komaj 85 dijakov. Od takrat naprej pa je število dijakov na šoli stalno raslo, tako da obiškuje šolo danes že nad 300 dijakov.

Ker je šolsko polje za nami, smo se obrnili na sedanje delo direktorja ESS prof. Marjana Lebarja s prošnjo, naj bi nam kaj povedal o trenutnem stanju na šoli, o težavah, s katerimi se srečuje vodstvo šole in morda še o čem. Zatekli smo ga v njegovih pisarni med delom. Na mizi je ležalo mnogo raznih listin in obrazcev (kasneje smo izvedeli, da urejuje svoj inventar). Skoraj si ga nismo upali motiti — pa nam je sam priskočil na pomoč.

Trenutno obstaja na šoli 9 oddelkov plus oddelki za odrasle v Ljutomeru, Lendavi in Kidričevem. Vodstvo šole se bori trenutno s težkim problemom — težavami s prostori. Trenutno imajo na razpolago samo štiri razrede, če izvzamemo eno učilnico za ves dan in eno učilnico za popoldanski pouk pri Šolskem centru za blagovni promet. Stanje je torej kritično, saj je v enem razredu tudi po 40 dijakov, kar ne ustreza ne pedagoškim ne higienskim zahtevam. Problem je še toliko bolj pereč, ker se pod takimi pogoji skorajda ne more normalno razvijati izvenšolsko delo, za ka-

Bralci-bralcem v presojo

Poslovanje »po priljubljenih obrazih?«

Z namenom, da bi bil pravčasno preskrbljen s premogom, sem že avgusta 1962 osebno naročil pri poslovodji »Železnice« v Radgoni, Jožetu Kolmaniču, tono premoga. Prišla je jesen in tudi zgodnja zima, zato sem se večkrat pozanimal v poslovalnici, če lahko dobim naročeni premog. Samo v novembru in decembru sem spraševal po telefonu najmanj vsak drugi dan, osebno pa sem bil v poslovalnici vsaj 10-krat. Poslovodja in drugi nameščenci so me vedno odslavljali s tem, češ počakaj nekaj dni in dobil bos.

V takem pričakovanju je nastopilo leto 1963. Vedno so me znova odslavljali kot prej. Takih odslavljenec je bilo poleg mene še veliko število. Po Radgoni in bližnji okolici so se slišale govornice, da posamezniki odvažajo premog iz skladišča »Železnice« v vrečah in na ročnih saneh, da to ne bi opazili naročniki, ki že dalj časa čakajo na premog. V dobri veri, da premog dobim, takim govoricam nisem verjel. Vendar se to ni zgodilo.

Kot običajno, sem tudi 17. januarja po telefonu vprašal poslovalnico, če so dobili kaj premoga in če tega lahko kaj dobim. Odgovor je bil negativen. Od drugih ljudi pa sem zvedel, da sta na železniški postaji dva vagona premoga, ki je prispel za to poslo-

valnico. Ko sem poslovodji povedal, da vem za prispeli premog, in ga zaposil, naj mi dobavi vsaj 500 kg, mi je dejal, naj pridem ponj naslednji dan v jutranjih urah, češ da je javna tehnična pokvarjena in tega dne ne morejo tehtati. Z razumevanjem sem na to pristal.

Naslednji dan ob pol osmih sem šel v poslovalnico, da prevzamem in plačam premog. Z mano sta bili še dve stranki, s katerima sem bil dogovorjen glede prevoza. Tudi avtomobil je bil že pripravljen. Poslovodja mi je zatrjeval, da premog dobimo. Odšel sem v skladišče. Kaj sem videl? 15 do 20 ljudi je že stalo tam, okrog 1000 kg premoga pa je bilo že stehatnega in natrpanega v vrečah. Ko sem videl, da v skladišču ni premoga, sem se napotil na železniško postajo, da se prepričam o zalogi na vagonu. Vagon je bil prazen. Jasnoma mi je bilo, da so prejšnji dan razprodali dva vagona premoga za »priljubljene obraze«, ostali pa smo prišli tega dne gledat v poslovalnico, če tako rečem, »na uro«.

Po takem odpravku sem se napotil k direktorju podjetja, da se pri njem informiram in mu zadevo založim. Ta mi je odgovoril, da se pač ne more pomagati, ko pa je povpraševanje veliko. Razložil sem mu, da so posamezniki

dobili premog že po trikrat, da pa jaz, ki sem ga že meseca avgusta naročil, nisem dobil še nič in da me je poslovodja povrh tega še potegnil in razprodal premog v vrečah. Tedaj mi je neka nameščenska dejala: »Zakaj ga ne bi, saj ga lahko!«. In tako sem odšel.

Ivan Kozlovič
Lutverci 44

S premogom, celo sedaj, so res težave. Razumevanja in vrljudnosti ter solidne poštežbe pa kljub temu ne bi smeli zanemarjati.

Čudno obnašanje

Bilo je ob praznovanju novoljetne jelke, katero so priredili otroci osnovne šole v Martinju. Šola je bila polna otrok in vaščanov. Do trenutka, ko se je priklatil vinjeni N. N., je bilo vse v redu. Ta je začel grdo zmerjati učitelje. Spraševal se je tudi, zakaj traja tako dolgo proslava. Počenjal je nasploh take reči, da so se začeli zbrani smejeti, s čimer je bilo onemogočeno nadaljevanje proslave. Niso zalege niti besede učitelja P. A. in ostalih vaščanov. Zdi se mi, da je smeh vaščanov celo podkrepil moč vinjenega N. N.

Kaj meni o tem uredništvo Pomurskega vestnika?

Emerik Sinko

Veste, pri nas je običaj, da se od žita loči — plevel.

Težave s pečarji

Zima je prihajala in naša lončena peč ni bila v redu. Preveč je vlekla, zato še toliko goriva ni zaleglo. Soba se ni in ni hotela ogreti. Obrnila sem se do pečarjev, katere pa sem le redko našla doma. Če pa sem jih le našla, pa so mi samo obljubljali, da pride-

Vidu — Sluhu iz Bistrice sporočamo, da njegovega sestavka ne moremo objaviti, ker se pod sestavkom ni podpisal s celim imenom. Podobno sporočamo tudi piscu članka »Pozdrav do Otovec iz Ljubljane«.

jo. Problem okrog peči se je začel že meseca novembra. Slednjic sta le prisla dva pečarja in pečko nekaj popravila. Popravilo je stalo 2000 din. Popravilo pa ni pomagalo nič. Zopet sem začela hoditi po pečarja — a dočakala ga nisem še do danes. Tedaj sem se v skrajni sili obrnila na vodstvo soboške »Panonije«. Strokovnjaki tega podjetja so mi pomagali, saj je sedaj peč popolnoma v redu. Za njihovo pomoč se jim najlepše zahvaljujem. Kaj pravite Vi k temu?

Marica Jezovšek

Povabili bi jih na hladno limonado v »toplo« sobico — pečarje namreč!

Kako potovati?

Š ? SHRAJNA SILA-DAYNI ČASI

Z ? BOLJE-VENDAR PREPOČASI

Z ? NAJMITREJE, NAJUDOBNEJE IN NAJČEJŠE

OD TUHAJ DNEVNO:

V MARIBOR:	V MURSKO SOBOTO:
ODHOD OB 5:45, 15	ODHOD OB 10, 17:10
POVRATEK OB 9:15, 17:45	POVRATEK OB 14:45

V GOR. RADGONO OB 6:00
V LJUBLJANO OB 5:45
V CELJE OB 14:45

ŠREČNO VOŽNJO!

Pri nas dostikrat pogrešamo ličnih in razumljivih oglasnih desk, voznih redov in podobnih sredstev za obveščanje državljanov. Zgodi se ti kje, da tudi zamaš iščeš vozni red, ki ga ni ali pa je na takem mestu, da ga je potrebno zares iskati. Da pa ne bi govorili le o pomanjkljivosti, si ogledite fotografijo voznega reda, ki verjetno razveseli vsakega potnika, ki se znajde v Ljutomeru. Ali ni vredna posnemanja?

PETANJCI: ZAMRZNJENA M U R A

Petanjski most pri Radencih ima kljub hudemu mrazu te dni vsak čas obiskovalce, ki občudujejo z obeh strani mostu zamrznjeno Muro. Struga je nakopljena s čudovitimi kupolami z ledom pomešanega snega, ki so se nakopile od izliva sem ter segajo tja do Melov proti Radgoni, kjer Mura še polagoma teče. Petanjski mlinar, ki je svoj mlin še pravočasno »znosil« na varno (saj bi ga drugače ledene grude stisnile v trske) pripoveduje, da je bila Mura v zadnjih 10 letih dvakrat zamrznjena, vendar ne v takem obsegu in obliki, kakor letos. Preden so navahile sem z ledom pomešane gore snega, je reka prestopila bregova daleč naokrog in ogrožala hiše Gornjih Petanjc. Tamkajšnji prebivalci kaj takega še ne pomnijo.

Podobno huda zima je bila leta 1929, mi je povedala starejša ženska. Takrat je pretila nevarnost, da bodo ledeno snežne grude odnesle lesen most pri Veržeju. Zato so poklicali za reševanje vojake-pionirje, ki so z združenimi močmi most obvarovali pogube s tem, da so ledeno maso razstreljevali. Bilo je to 19. marca.

Tudi tokrat bo huda predla petanjskim prebivalcem, zlasti, če bo prišla odjuga naglo. V tem primeru bo treba vse tiste, ki imajo svoje hišice na spodnji strani levega brega Mure, evakuirati.

Z obnega zbora Turističnega društva v Radencih ŠE VEČJO SKRB MALOOBMEJNEMU TURIZMU

Turistično društvo v Radencih se vsako leto bolj uveljavlja. Med uspele akcije v preteklem letu spadajo turistični teden z uspešno razstavo, akcija za olepšanje hiš, sestanke z lastniki privatnih hiš, s katerimi so obravnavali vprašanje razširitve in zboljšanja privatnih turističnih kapacitet itd. Akcija za olepšanje hiš je bila razširjena tudi na bližnje vasi. Na občnem zboru so nagradili 10 lastnikov hiš v skupnem znesku 45.000 dinarjev. Akcija bo društvo nadaljevalo, razen nagrad bo nudilo tudi regrese pri nabavi cvetic in okrasnega grmičevja.

Letos bo društvo nadaljevalo z markacijo turističnih poti, z ureditvijo kanalizacije in okolja pri vreču Boračev ter z dograditvijo pločnikov. Izdelalo bo centralni vozni red za vse avtobusne proge. Društvo, ki se je v preteklem letu bavilo precej s komunalnimi deli, bo letos usmerilo svoje dejavnosti bolj na olepševalno akcijo ter na informacijsko-propagandno službo. Razen zdraviliškega turizma bo še bolj razvijalo lovni turizem in turizem v okviru malega obmejnega prometa. Na račun tega so povečali lani gostinski promet za 75 odst., zdraviliške menjalnice pa so menjale za 1.125 odst. več tuje valute, kakor leta 1961.

V razpravi so omenili nekatere slabe prometne ceste. Rešiti bi treba vprašanje cest Radgona - Radenci - Kapela - Videm - Norsinci - Ptuj ter Radenci - Ljutomer. Opozorili so na problem pomanjkanja sladke pitne vode, ki ga bo treba v najbližji prihodnosti rešiti. V propagandnem namenu bo društvo skupno z zdraviliščem izdalo novi prospekt Radenc. V ta namen bo služil tudi »informativni muzej«, katerega bo odprlo zdravilišče. Društvo namerava organizirati razne sestanke in razgovore znanstvenikov in umetnikov, med drugimi kiparje, kateri bodo letos upodabljali v glini.

»OVV« Murska Sobota dobil naziv Partizanskega odreda PRIHODNJIC : V MURSKI SOBOTI

Predzadnje nedeljo je bila v Novi Gorici redna letna skupščina ZTS. Na tej skupščini se je zbralo 220 delegatov iz vse Slovenije kakor tudi predstavnik Zveze tabornikov Jugoslavije Dušan Dragičič in drugi gostje. Skupščina je pozdravil tudi zastopnik taborniške organizacije »Modri val« iz Trsta.

Na skupščini smo pregledali dosedanje delo v naši organizaciji in si določili nove naloge, ki jih bomo izpolnili letos. IO ZTS je pomagal tudi druge organizacije.

SLABE CESTE

(Nadaljevanje s 3. strani)

bili na tokratni seji posebna tarča kritike odbornikov s podedelja, ponekod zelo malomarno opravljajo svoje posle. Krajevne skupnosti bodo morale v takih primerih uveljaviti svoje pravice tudi pri odstavitvi takih cestarjev.

Tudi registrirana obrt je na podeželju v močnem nazadovanju, čeprav se to ne pomeni, da ni ljudi, ki bi lahko opravljali posamezne obrtne storitve. Saj jih tudi opravljajo, toda ne kot obrtniki, marveč kot šušmarji. Zato je tudi upravičena zahteva, da je potrebno proti upadanju najbolj potrebnih obrti (kovaštvo, kolarstvo, šiviljstvo itd.) in proti naraščanju šušmarstva postaviti družbeni jez. Postaviti pa ga bodo morale prav krajevne skupnosti z odločnejšim ustanavljanjem servisov in obrtnih storitvenih obratov, kar bo terjalo tudi precej sredstev — tako iz krajevnih virov kot iz virov občinskega proračuna. Takša usmeritev pa je pogojena tudi s širšimi družbenimi koristmi.

Na nedavni seji občinskega ljudskega odbora so nekateri odborniki iz najhujše prizadeti krajev celo predlagali, da naj bi ljudski odbor nekaterim krajem upošteval težave v katerih se nahajajo kmetovalci, pri odmeri dajatev.

Letni občni zbor SD Borec iz Murske Sobotice UGODNA BILANCA USPEHOV

Na nedavnem občnem zboru te strelske družine je bilo vsestransko in zelo kritično ocenjeno delo, pa tudi problemi, ki so lani izhajali v glavnem iz nezadostne aktivnosti celotnega upravnega odbora strelske družine.

Precej napak se je delalo v zvezi s premajhno kvaliteto rastijskega članstva — predvsem mlajših, premalo se je gledalo na množičnost strelskega športa, sam upravni odbor pa je zanemarjal svoje osnovne naloge. Kljub neaktivnosti upravnega odbora pa je družina dosegla izredne uspehe, kar je pripisati v prvi vrsti požrtvovalnemu delu nekaterih posameznikov, med njimi tudi tovarišev Bediča, Kucinca, Perinča in ostalih prizadevnih strelcev, ki so kljub temu, da niso bili v vodstvu družine, skrbeli za njeno delo celoto. Vsem tem je skupščina podala posebno in popolnoma zaslužno javno priznanje.

mi tudi tovarišev Bediča, Kucinca, Perinča in ostalih prizadevnih strelcev, ki so kljub temu, da niso bili v vodstvu družine, skrbeli za njeno delo celoto. Vsem tem je skupščina podala posebno in popolnoma zaslužno javno priznanje.

Leto velikih uspehov

Strelska družina Borec je bila prav gotovo ena izmed najuspešnejših v preteklem letu, saj so nje strelci tekmovali na vseh prireditvah, bodisi v okviru družine, občine ali okraja. Razen v dveh primerih so se njena moštva uvrstila na prva mesta, medtem ko so se njeni strelci prav tako borili za najvišje naslove.

Prav je, da ob tej priložnosti

nanizamo tudi nekaj uspehov, ki so jih dosegli.

SD Borec je redno tekmovala v vseh kolih, kajpa in republiškega ligiškega tekmovalja in to precej uspešno, saj je v vseh okrajnih tekmovaljih, ki jih je bilo 12, osvojila prvo mesto in s 24 točkami in 19.610 krogi dobila v svoji skupini naziv prvaka.

V republiškem liga tekmovalju so dosegli v svoji skupini 5. mesto, v konkurenci 34 moštvev pa so se uvrstili na 11. mesto in to z 11 točkami in 11.246 krogi. Ob 8. marcu je ženska ekipa na občinskem tekmovalju osvojila prvo mesto z doseženimi 792 krogi, v občinskem tekmovalju za Zlato puščico pa se je uvrstilo kar 10 strelcev te družine, od katerih so štirje zasedli drugo do deveto mesto.

Prav tako so tekmovali tudi ob mednarodnem prazniku, 1. maju, kjer so vse ekipe (člani, članice in mladinci), osvojile prva mesta. Poleg omenjenega so tekmovali v počastitve dneva vstaje Slovenije

še v Moščancih, članice pa so sodelovale na republiškem prvenstvu v Mariboru, dva člana, Pintarič in Pongrac, pa sta se uvrstila za prvenstvo juniorjev. Tudi rekorderje ima družina. To sta Robert Drvarič in streljanju z zračno puško in 269 krogi ter Lojzka Kurbus z malokalibrsko puško in 254 doseženimi krogi.

PRILAĞAJANJE NOVIM POGOJEM

V Lendavi se temeljito pripravljajo na občni zbor občinske zveze za telesno kulturo, ki bo v drugi polovici tega meseca. V ta namen bo v soboto tudi razširjena seja sekretariata Ob ZTK, na kateri bodo razpravljali predvsem o prilagajanju dela občinske zveze novonastalim pogojem ob združitvi OZTK. Na seji bodo sestavili tudi novi osnutek pravil občinske zveze, dosedanje komisije bodo preimenovali v strokovne odbore in dopolnili pravilnik o uporabi sredstev iz občinskega sklada za razvoj telesne kulture in sredstev za izgradnjo športnih objektov.

TELESNA KULTURA V OBČINI MURSKA SOBOTA V KROGU : NAJAKTIVNEJŠI

Na seji sekretariata Občinske zveze za telesno kulturo Murska Sobota, ki je bila v ponedeljek, so člani najprej poslušali poročilo o delovanju društev v občini Murska Sobota, poročilo je podal sekretar tov. Peter Juteršnik.

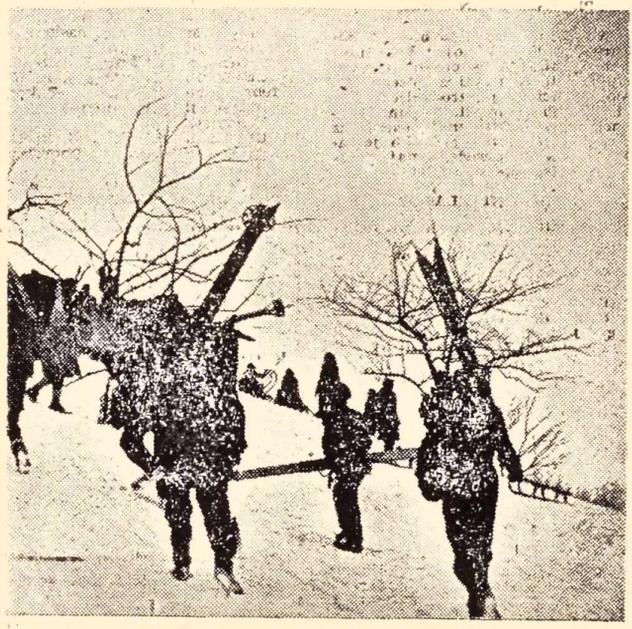
Iz poročila vemo, da je izmed TVD »Partizan« glede na pogoje najdeljavnejše društvo v krogu, za njim pa sledijo Puconci in Cankova, ki prav tako niso izkoristili vseh razpoložljivih pogojev. Nadalje je ugotovili, da prav tem društvom »Partizan« še vedno primanjkuje vodniškega in strokovnega kadra.

Nekoliko boljše so šolska športna društva, kar je tudi razumljivo, saj so pri njih dani mnogo boljše pogoji tako glede strokovnega kadra kot tudi opreme. Največje težave v pomanjkanju kadra občutijo TVD »Partizan« v Bogojini, Bodoncih in na Tišini.

Nadalje so na seji razpravljali tudi o potrebi po formiranju strokovnih odborov pri občinski zvezi. Ustanovili so naslednje stro-

kovne odbore: za roket, košarko, odbojko, namizni tenis, badminton, tenis, hokej na travi, atletiko, strelstvo, zimski šport in šah. Da bi izboljšali nezadovoljivo kadrovsko stanje v TVD »Partizan« so sklenili, da bodo v februarju organizirali seminar za vodstveni kader. Sestavljajo tudi program za organizacijo tega seminarja in program DSI.

na društva, kar je tudi razumljivo, saj so pri njih dani mnogo boljše pogoji tako glede strokovnega kadra kot tudi opreme. Največje težave v pomanjkanju kadra občutijo TVD »Partizan« v Bogojini, Bodoncih in na Tišini.

Tokrat nam je zima zares zagodla, kar pa ne moti šolarjev, da še zadnjih dnevov počitnic ne bi kar najbolje izkoristili

TELESNO KULTURO MLADINI IN PIONIRJEM

V lanskem »Letu telesne kulture mladih« so pionirji in mladina dosegli v okviru JPI, seveda ob pomoči političnih in družbenih organizacij, organov oblasti, šolskih vodstev in predavateljev telesne kulture na šolah velike uspehe.

Zgrajenih je bilo vrsto novih igrišč in objektov za telesno vzgojo, nabavljeno veliko nove športne opreme, ustanovljeno več novih šolskih športnih društev (v Pomurju pet in to na Tišini, pri Gradu, v Bodoncih, Bogojini in Moščancih), zboljšana potik telesne vzgoje na šolah, v organizirano in množično telesnokulturno dejavnost je vključenih novih desetstoseč mladih ljudi.

Da bi vse te dosežene uspehe utrdili in zagotovili nadaljnji razvoj telesne kulture med mladimi, je Zveza za telesno kulturo Slovenije z Zvezo prijateljev mladine, Zvezo MS in Svetom za šolstvo LRS razpisalo tekmovalje z geslom: »Telesno kulturo pionirjem in mladini« tudi za leto 1963-64.

V tem tekmovalju lahko sodelujejo vsi pionirski odredi, mladinski aktivni, šolska športna društva, društva »Partizan«, krajevne telesnokulturne organizacije (aktivni, klubski, sekcije) in vse druge organizacije, ki se ukvarjajo z vzgojo mladine. Vse organizacije, ki se bodo prijavile za tekmovalje, si same sestavijo program, v katerem upoštevajo lastne pogoje in potrebe, predvsem pa ustanavljanje novih in širjenje sedanjih pionirskih, mladinskih in šolskih športnih društev in klubov, gradnjo igrišč, rekreativnih prostorov, telovadnic in drugih objektov, vzgajanje novih kadrov, prirejanje telesnokulturnih prireditev, nastopov in tekmovalj, nabavo nove opreme itd. Organizacije si lahko svoje programe razširijo še z drugimi oblikami dela in nalogami, s katerimi bodo prispevale k nadaljnemu razvoju telesnokulturne udejstevovanja pionirjev in mladine.

Tekmovalje bo trajalo vse do 31. avgusta 1964, vodili in ocenjevali pa ga bodo posebni odbori občinskih in okrajnih zvez za telesno kulturo skupno z Zvezo za telesno kulturo Slovenije.

Bogat program dela TVD Partizan Slatina Radenci za leto 1963 V ŠIRŠO OKOLICO

Telesno-vzgojna dejavnost v Slatini Radencih je v zadnjem času močno zaživela. Društvu »Partizan«, v okviru katerega se odvija vsa telesno-vzgojna dejavnost, je že lani uspelo poživeti in uveljaviti nekatere športne panoge kot n. pr. roket, tenis, namizni tenis, telovadbo in plavanje, ki so tudi zadovoljivo delovale.

Telesno-vzgojna dejavnost v Slatini Radencih je v zadnjem času močno zaživela. Društvu »Partizan«, v okviru katerega se odvija vsa telesno-vzgojna dejavnost, je že lani uspelo poživeti in uveljaviti nekatere športne panoge kot n. pr. roket, tenis, namizni tenis, telovadbo in plavanje, ki so tudi zadovoljivo delovale.

jo tudi organizacijo tečajev v plavanju, namiznem tenisu, smučanju in drsanju, urejanje in gradnjo športnih igrišč. Uredili bodo igrišče za roket, odbojko, tenis in perjanico, pričeli z delom na nogometnem igrišču. Kot novost bodo uvedli tekmovalje v vseh panogah za prehodni pokal »Radenske«, ki naj bi postala tradicionalna športska manifestacija. Poleg tega nameravajo že letos uvesti športska tekmovalja tudi v obratih zdravilišča.

zardi nekaterih materialnih pogojev iz turističnega vidika. V tem smislu je TVD »Partizan« iz Radence sestavilo tudi svoj delovni program za leto 1963, ki predvideva poleg razvijanja že obstoječih športnih panog formiranje novih, za katere so dani pogoji.

V tako bogatem delovnem programu predvidevajo, da si bodo prizadevali najprej vzgojiti lasten vodniški kader, s pomočjo katerega bodo razvijali vso telesno-vzgojno dejavnost, se z njo aktivno vključili v društvena občinska in okrajna tekmovanja. Formirati nameravajo tudi sekcije v nekaterih okoliških vaseh (Boračevi, na Kapeli in v Gostinskem šolskem centru). V programu imajo

zardi nekaterih materialnih pogojev iz turističnega vidika. V tem smislu je TVD »Partizan« iz Radence sestavilo tudi svoj delovni program za leto 1963, ki predvideva poleg razvijanja že obstoječih športnih panog formiranje novih, za katere so dani pogoji.

V tako bogatem delovnem programu predvidevajo, da si bodo prizadevali najprej vzgojiti lasten vodniški kader, s pomočjo katerega bodo razvijali vso telesno-vzgojno dejavnost, se z njo aktivno vključili v društvena občinska in okrajna tekmovanja. Formirati nameravajo tudi sekcije v nekaterih okoliških vaseh (Boračevi, na Kapeli in v Gostinskem šolskem centru). V programu imajo

jo tudi organizacijo tečajev v plavanju, namiznem tenisu, smučanju in drsanju, urejanje in gradnjo športnih igrišč. Uredili bodo igrišče za roket, odbojko, tenis in perjanico, pričeli z delom na nogometnem igrišču. Kot novost bodo uvedli tekmovalje v vseh panogah za prehodni pokal »Radenske«, ki naj bi postala tradicionalna športska manifestacija. Poleg tega nameravajo že letos uvesti športska tekmovalja tudi v obratih zdravilišča.

Tako predvidevajo, da bodo v Slatini Radencih uveljavili okoli 20 športnih panog in tako omogočili slehernemu delovnemu človeku, da najde razvedrilo in zadovoljitev potreb po športnem udejstevovanju. V njih bo našla zabavo tudi mladina, ki se doslej še ni mogla udeleževati, TVD »Partizan« pa bo koristno usmerjal njihove težnje po uveljavljanju in no vplival nanje. Potrebo po organiziranju športni dejavnosti bodo našli tudi starejši, predvsem v rekreativnem športu.

Odmevi iz tabora beltinskih nogometašev

PLAVO-BELI PRIČNEJO S TRENINGI V ZAČETKU FEBRUARJA — RESNE PRIPRAVE ZA POMLADANSKI DEL TEKMOVANJA IN ŠE KAJ... — KAJ JE PAVEDAL SEKRETAR KLUBA

Po prvi seji novoizvoljenega odbora, ki je bila prejšnji teden in na kateri so odborniki kritično pregledali delo kluba v pretekli sezoni, je sekretar kluba povedal naslednje:

Cutili smo potrebo, da že sedaj v mrtvi sezoni razpravljamo o pogovih, ki so v času tekmovalnega dela pogosti. Zato smo večji del seje posvetili tem razpravam in sicer, kakšno naj bo zasebno življenje nogometaša, poslušali smo predavanje o liku športnika, govorili o jesenskem delu prvenstva, o širitvi naših vrst in o drugih organizacijskih zadevah.

S čim lahko okarakterizirate dosedanje delo?

Dosedanji odbor Nogometnega kluba si je v okviru svojih možnosti prizadeval, da bi v tej športni dejavnosti ustvaril med člani kluba takšne pogoje in vzdušje, ki bi ustrezalo fizično-vzgojnemu izobraževanju. Povsem ni uspel, ker so se kljub prizadevanjem še vedno pojavljali tu in tam negativni pojavi med posamezniki. Ena glavnih slabosti je bila pomanjkanje discipline, občutka odgovornosti do kolektiva, pomanjkanje trdnosti in drugih dragocenih last-

nosti potrebnih za oblikovanje dobrega športnika-nogometaša. Vsak športnik bi moral imeti visoko razvito moralno voljo. Igralec, ki te lastnosti nima, bo prej ko slej prišel navzkriž s pravili igre, z normami športnega obnašanja; takšen igralec bo grob in nediscipliniran na igrišču. Na takšne pojave bomo v prihodnje zelo pazili, jih budno spremljali ter sproti odklanjali. Želimo, da se tudi po drugih klubih na našem območju postavijo škodljivim pojavom v športu ostro po robu.

Iz izkušenj vemo, da se starejši nogometaši, ki so s tem športom prenehali, odtegujejo strokovni pomoči. Kako je pri vas glede tega?

Zal imamo zelo malo športnikov, ki so pričeli s tem športom med in po vojni v naših vrstah. Zato nam seveda občutno manjka strokovno vodstvo. Zdi se mi, da smo se do sedaj premalo potrudili, da bi jih vključili v naše delo. Za strokovno delo v klubu imamo izprašena inštruktorja, ki je istočasno igralec in trenerja, ki je prav tako še igralec. Vse to pomeni sprito potreb in za vse večje zahteve po kvalitetni izri slabšo rešitev. Sprejeli smo sklep,

da bomo vse nekdanje igralce z našega območja poklicali k sodelovanju.

Ste morda od konca sezone pa do danes sprejeli nove igralce?

Se vedno nismo na pravi poti masovnosti članstva kluba. Število članov ne raste ampak upada. Pri nas je zelo pogost pojav, da nam igralci odhajajo drugam zaradi šolanja ali zaposlitve. V društvu TVD Partizan so še druge sekcije, kjer trenirajo maloštevilni športniki, ki pa se udeležujejo v različnih panogah. To pa je naporno in za zdravje škodljivo. Kvalitetno tak športnik ne napreduje, zato kmalu začne opuščati vadbo zdaj pri eni panogi, nato pri drugi panogi, dokler končno povsem ne preneha. S takim načinom dela smo izgubili že lepo število športnikov. Precejšnjo skrb bomo v prihodnji sezoni posvetili vzgoji mladega kadra, ki ga je pri nas precej. Novih igralcev od drugod nismo sprejeli, ker želimo zaradi organizacijske vrstejšege dela nastopati le z igralci — domačini. Prvo moštvo bomo morali nujno pomladiti z nekaterimi talentiranimi igralci, ki jih bomo »prekrutnali« iz mladinskega moštva. Za izpisano ni nihče prosil, niti

jo nihče ne more dobiti, razen v izjemnem primeru.

Kakšna je vaša kritična ocena o lanskem tekmovalju in plasmaju vašega moštva?

Z rezultatom tekmovalja nisem povsem zadovoljen. Mi smo v lanskem letu igrali od nedelje do nedelje precej nesigurno, n. pr. neodločen rezultat s Puščo, tesna zmaga na domačem igrišču z Gradbenikom in Planiko! Vse to nam pove, da smo bili v nestalni pripravljenosti, da nam je manjkalo sistematičnega treninga in da nekateri igralci niso pokazali dovolj zanimanja. Z uvrstitvijo prvega in mladinskega moštva na sam vrh lestvice, sem zelo zadovoljen. V prihodnje smo pripravili vložiti še več truda, da bomo dosegli še večje uspehe.

USPEŠNO OPAVLJENI IZPITI

V nedeljo so se vrnili s 14-dnevnega tečaja dijaki Srednje šole za telesno vzgojo iz Murske Sobotice, mudili so se na Peci in Smrekovcu.

Tečaj, ki šteje v okvir rednega šolskega pouka, so uspešno opravili vsi udeleženci, ki se bodo sedaj še praktično izpopolnjevali na tridnevnem smučarskem tečaju za soboške pionirje v Mačkovcih, kjer ga bodo sami tudi strokovno vodili. Tečaj organizira občinska zveza za telesno kulturo Murska Sobota in bo za vse udeležence brezplačen.

DROBIŽ IZ KOBILJA

Pred dnevi je imela Strelška družina »Grančar« v Kobilju dobro obiskani letni občni zbor. Iz poročil smo lahko razbrali, da je bila družina lani dokaj aktivna. Razen rednih treningov v streljanju z zračno puško je družina priredila dve tekmovanji, na katerih sta nastopili tudi dekliška in pionirska ekipa. Ekipa strelške družine se je udeležila tudi tekmovanja za Zlato puščico in ekipno dosegla prvo mesto.

Novi odbor je sprejel dokaj obsežen delovni program za leto 1962. Predvidevajo tudi zgraditev strelišča za malokalibrsko puško.

Tudi gasilsko društvo je pred zadnjo nedeljo cenilo dosežke enoletnega dela. Gasilci — 108 po številu — so bili prav tako aktivni, saj so v preteklem letu razvili svoj prapor in ob tej priložnosti imeli veliko proslavo, nabavili so 15 novih uniform, sodelovali na raznih tekmovanjih in si omislili večjo motorno brizgalno.

so izrazili željo, da se nekatera predavanja. S predavanji bodo končali predvidoma koncem februarja.

Tudi predavanja v okviru Šole za življenje, katere obiskuje velika večina mladih vaštanov, so zelo dobro obiskana.

Nov gasilski dom v Petišovcih

Pred nedavnimi je bila v Petišovcih letna konferenca PGD Petišovci. Poročila in referati so bili skrbno pripravljene. Temu primeroma je sledila tudi obširna razprava.

Dobrišen del razprave je bil posvečen novemu gasilskemu domu, kateri je bil dograjen lani, čeprav so ga začeli graditi, odnosno so se na gradnjo pripravljali, že leta 1952. Na konferenci so izkazali posebno priznanje Proizvodnji nafte in podjetju »Gradbenik« Lendava, saj sta nudili ti gospodarski organizaciji pri gradnji novega gasilskega doma gasilskemu društvu vsjo pomoč. Priznanja so bili deležni tudi vaščani P. kolonije za njihovo finančno in fizično pomoč pri gradnji. Posebne zahvale so bili deležni petišovski mladinci, kateri so bili pripravljani ob vsaki priložnosti skočiti na pomoč s prostovoljnimi delom. Ostro pa so bili obsojeni nekateri vaščani, kateri so kritizirali delo društva. Sami razumljivo niso bili člani društva, zato so lahko delo društva kritizirali samo iz lastne perspektive.

S šolo za starše so roditelji zelo zadovoljni; to se odraža tudi v obisku, ki je malone stooštote. Po predavanjih starši živahno posegajo v razpravo in se zanimajo za najrazličnejše zadeve v zvezi z razvojem njihovih otrok. Sami

Mala kronika

SMRTNA NESREČA V LUKAVCIH

V Lukavcih pri Ljutomeru se je 27. januarja smrtno ponesrečil Alojz Perko, star 11 let. Iz slamanate kopicke je pullil slamo, ki je bila zmurznjena, tako da se je kopicca prevrnila nanj. Umril je med prevozom v bolnišnico zaradi zastrupitve.

NESREČA PRI VZVRATNI VOZNI

29. januarja ob tri četrt na sedem zvečer je na cesti skozi Hrastje-Mota tovornjak MB 41-06 pri vzratni vožnji podrl Franca Kašaleka. Z zadnjim kolesom mu je poškodoval desno stegenico. Kašalak je bil, tik za mirujočim tovornjakom, tako da ga šofer Jože Korošak iz Maribora ni opazil, on se pa ni mogel več umakniti, ko je tovornjak prišel voziti nazaj.

TRČENJE NA TIŠINI

2. februarja sta na cesti skozi Tišino trčila tovornjak iz Slavonjskega Broda in osebni avto iz Maribora. Do trčenja je prišlo iz ne-

pojasnjenih vzrokov. Škoda na vozilih znaša 300.000 din.

OPOZORILO IZ SPLOŠNE BOLNIŠNICE

V zadnjem času je bilo na Kirski oddelki Splošne bolnišnice prepeljanj mnogo poškodovancev, ki so bili zabodeni z nožem. Poškodovanci in povzročitelji so bili v vseh primerih vinjeni. Prizadevanja zdravstvenega osebja za zmanjšanje števila poškodb je tako zaman. Priporočajo, naj pretepače najstrožje kaznujejo.

MAR CAS NI ZLATO?

Razumljivo je, da je na nekaterih progah ob novozapadnem snegu avtobusni promet onemogočen. Vseeno bi morala podjetja, ki skrbijo za prevoz potnikov na teh relacijah, pravočasno poskrbeti za informacije, da potniki ne izgubljajo po nepotrebnem časa.

Avtobusna podjetja bi morala obvestiti vsaj prodajalno avtobusnih vozovnic v Murski Soboti o avtobusih, ki trenutno ne vozijo.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij DS Mariborske tekstilne tovarne Maribor razpisuje za potrebe mojstrskega kadra v obratu tkalnice Ljutomer

5 ključavničarjev

Pogoji:

kvalificiran ključavničar, vojašine prost, starost do 26 let.

Prošnje sprejema kadrovska socialna služba Mariborske tekstilne tovarne do 11. 2. 1963.

Obrtno podjetje »Avtoremont« Gornja Radgona razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1 vodje priprave dela

pogoj: višji strojni tehnik z dveletno prakso, s štiriletno prakso ali v. kv. delavec s triletno mojstrsko šolo kovinske stroke in šestletno prakso;

4 avtomehaničarjev s prakso

2 ogradnih ključavničarjev s prakso

2 ogradnih kovačev s prakso

1 fakturista — administratorja

s končano administrativno šolo in nekaj prakse

1 skladiščnika

za vodenje skladiščne kartoteke s popolno osemletko.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest. Plača je po pravilniku o delitvi OD.

ZAHVALA

Ob hudem udarcu, ki nas je zadel z izgubo našega nadvse ljubljenega moža, očeta, brata, strica in svaka

Eleméra Kollarša

geodeta iz Murske Sobotne

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam bili ob strani, nas tolažili, ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, z nami sočustvovali in nam izrazili ustno ali pisмено sožalje. Posebno se zahvaljujemo vsem zdravnikom, medicinskim sestram in strežnemu osebju internega oddelka, Splošne bolnišnice v M. Soboti za nesebično prizadevno zdravljenje. Prav tako se zahvaljujemo obč. ljudskemu odboru za razumevanje, ki nam ga je pokazal ob težki izgubi, njegovim kolegom za častno stražo in vsem govornikom za lepe poslovilne besede.

Se enkrat vsem iskrena hvala.

M. Sobotna, 5. febr. 1963

ZALUJOČI
O-86

CESTITKA

Tereziji Meglič in Jožetu Terplanu želi na novi življenjski poti vse najboljše brat iz Avstralije.

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem tov. primariju dr. Slavku Vrbnjaku in dr. Milošu Borovščaku, medicinskim sestram in strežnemu osebju za uspešno težko operacijo moje žene, za požrtvovalno nego in človekoljubno pozornost.

Jakob Rartaša, Črnci pri A-pačah.

Tedenski koledar

Petek, 8. febr. — Janez Sobotna, 9. febr. — Polona Nedelja, 10. febr. — Dušan Ponedeljek, 11. febr. — Zvezdana Torek, 12. febr. — Damijan Srēda, 13. febr. — Katarina Četrtek, 14. febr. — Valentin

Zdravstvena dežurna služba

8. febr. — dr. Hajdinjak
9. febr. — dr. Gruškovnjak
10. febr. — dr. Gruškovnjak
11. febr. — dr. Gregor Anica
12. febr. — dr. Sedičček
13. febr. — dr. Gruškovnjak
14. febr. — dr. Gregor Anica

KINO

MURSKA SOBOTA — od 8. do 10. febr. zah. nemški barvni film: »Na svidenje Franciska«; od 11. do 12. febr. španski barvni vstavilski film: »Prodajalka vijolic«; od 13. do 14. febr. italijansko-španski film: »Preiskovalni sodnik«.

GORNJA RADGONA — 9. in 10. febr. nemški barvni film: »Kralj čardaša«; 13. febr. italijanski film: »Smrtonosni udarec«.

LJUTOMER — 9. in 10. febr. ameriški barvni kinemaskopski film: »Zbogom orožje«; 13. in 14. febr. domači film: »DR«.

KRIŽEVCI PRI LJUT. — 9. in 10. febr. ameriški film: »Zakon prerije«; 13. febr. domači film: »Ti loviš«.

VIDEM OB ŠCAVNICI — 9. in 10. febr. ameriški film: »Obtežilna priča«.

VELIKA POLANA — 9. in 10. febr. češki film: »Poslednja vrnitev«.

Tovarna mlečnega prahu Murska Sobotna, obrat Kombinata »Pomurka« Murska Sobotna razpisuje delovno mesto.

KURJAČA

Pogoji: potrebna kvalifikacija za visokotlačne parne kotle. Nastop službe po dogovoru.

Osebnih dohodki po Pravilniku o osebnih dohodkih obrata, dostava ponudb najkasneje do 20. februarja t. l.

Komisija za imenovanje in odstavitev direktorjev gospodarskih organizacij Občinskega ljudskega odbora Murska Sobotna razpisuje delovno mesto

DIREKTORJA

Zavoda za zaposlovanje delavcev v M. Soboti.

Pogoji:

visoka, višja ali srednja izobrazba z daljšo prakso na vodilnih delovnih mestih v gospodarstvu ali javni ustanovi.

Pravilne kolkovane prošnje je potrebno dostaviti najpozneje do 23. februarja 1963 Občinskemu ljudskemu odboru M. Sobotna.

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega in dobrega moža, očeta in starega očeta

Karela Horvata

iz Markovec

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, mu poklonili vence in nam izrekli sožalje. Hvala delovnim kolektivom Goričanka Šalovci, Potrošnik M. Sobotna in KZ Gornji Petrovci.

Prav posebno se zahvaljujemo zdravnikom in ostalemu osebju Internega oddelka v Murski Soboti za lajšanje bolečin in nego ob najtežjih urah.

M. Sobotna, 31. jan. 1963

Zalujoči: žena, hčerki z družinama, sestra in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega očeta in brata

Fridrika Ferenc

starega 41 let

se zahvaljujemo zdravnikom in strežnemu osebju Internega oddelka Splošne bolnišnice v Murski Soboti, podjetju Panonija za prekrasne vence in ganljivi govor, pevcem in tudi vsem ostalim, ki so njegov prerani grob obsuli s toliko vencij in ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Murska Sobotna, 3. febr. 1963

Zalujoča družina Ferenc iz Murske Sobotne

WHIT MASTERSON ŽENSKJE v njegovem življenju

(Nadaljevanje)

»Denarne težave,« je preprosto rekel Pandro. »Toliko da nisem doživel poloma. Naši odjemalci so bili zmerom bolj redki. Zadnji čas se je to samo stopnjevalo. Lewis je prišel prejšnji teden sem, da bi mi dal posojilo, pet tisoč dolarjev, kar je za doščalo, da bi izplačal. Hotel sem, naj sprejme kak delež v podjetju za povračilo, a o tem ni maral niti slišati. Vztrajal je pri svojem, češ da je to samo prijateljska usluga, samo med nama dvema. Rešil mi je življenje, gospodična Gilmore. In ko sem vas prej zagledal tam zunaj, nisem mogel pomisliti na nič drugega, kakor da ste prišli izterjat denar.« Pod drobnimi brki so se mu mesnate ustnice trpkokrat skrivile. »Strah počenja neverjetne reči s človekom. Niti cvetic nisem poslal na pogreb, samo da ne bi pritegnil vaše pozornosti. Tako sem poplačal Lewisovo prijateljstvo.«

»Razumem,« je prijazno odgovorila Alexis. »In jaz nisem prišla zavoljo denarja. Očka bi gotovo želel, da ga obdržite.« To je bilo tako podobno njenemu očetu — tista topla, prisrčna kretinja, v kateri ni bilo niti misliti na plačilo ali željo po obesanju na velik zvon; s tem je bilo pojasnjeno, zakaj je tako molčal o namenu svoje poti. »A mogoče bi lahko dolg vrnil kako drugače. Nekaj se je zgodilo tukaj, v tem mestu, zavoljo česar so ga potem ubili. Videli ste ga, govorili ste z njim: Mogoče vi veste, kaj je bilo.«

Pandro je za trenutek molčal in preudarjal. »Silno si želim, da bi lahko rekel — kajpa, seveda, to je bilo — alj pa to. A po pravici vam povem, da ne morem. Lewis mi je telefoniral, ko je prispel. Obiskal sem ga v hotelu. Skupaj sva kosila, se pogovarjala, dal mi je posojilo... in potem sva se poslovila. Mogoče je imel drugo delo. Ne vem.«

»Jaz vem,« je zamrmrala Alexis. »Če preračunam čas, se je očka vrnil naravnost v hotel, se odjavil in ujel zadnje letalo domov. Ali je v tem kak poseben smisel? To se pravi, če ni...« Zbegano je utihnila.

»Razumem. Razen če je to, kar sem vam povedal, laž.«

»Nisem mislila na to, Vas lahko prosim za uslugo? Bi me lahko peljali na kosilo — v isto restavracijo?«

»Vesjelo bi me,« je rekel Pandro in segel po telefonu. »To je pa res najmanj, kar lahko storim.«

Čeprav je vnaprej telefoniral za rezervacijo, sta morala še nekaj časa čakati. Okrašena jedilnica v Zlati obali je bila srednje napolnjena, vendar si je Alexis želela sedeti za določeno mizo za dva v določenem kotu.

»V nekem smislu se res počutim kot duh,« je priznala, ko je končno sedla na isti stol, ki je bil na njem sedel njen oče. »Le da nisem prepričana, da vem, koga moram strašiti.«

»Mogoče tistega mladeniča tam čez,« je Pandro pomignil k mizi za njenim hrbtom. »Sploh ne more odrgati oči z vas.«

Ne da bi se bila Alexis obrnila, je pregledala jedilnico — v ogledalu za Pandrom. Za njo, a dovolj daleč, da ju ni mogel slišati, je neki mož sam sedel za mizo in jedel. Videti je bil star kakih trideset let, plečat, mrk, s črnimi skodranimi lasmi in močno brazgotino na hrbtu desne roke. Predirne oči so se mu srečale z odsevom Alexinega strmega pogleda, potem pa se je posvetil jedi. »Se nikdar ga nisem videla,« je rekla Pandru. »Ali me je resnično opazoval?«

»Gotovo ste se že navadili, da se moški zanimajo za vas?«

Alexis je skomignila. Poteze mladega moža so bile za njen okus pretrde. Vendar je Pandro imel prav: strmel je vanjo. Pozabila je na svojega občudovalca, ko jo je obšla nova misel. Stena, proti kateri je bila obrnjena, je bila vsa eno samo ogledalo, v katerem se je videla z njenega mesta vsa jedilnica. »To je najbrž neumno vprašanje — ampak ali je bilo to ogledalo zmerom tukaj?«

»Kolikor daleč pomnim. Zakaj?«

»Od tod lahko vidim vsakogar v jedilnici, kakor da bi mu sedela nasproti. To pomeni, da jih je lahko videl tudi očka. Ali se spominjate, če se je mogoče tisti dan kaj posebnega dogajalo?«

Pandro je našobil ustnice. »Tu je bilo bolj prazno kakor danes. Ah, na drugem koncu jedilnice je bilo neko slavnostno kosilo, nekakšen banket ali kaj — ampak ne vem, če se vam to zdi kaj posebnega.«

»Je očka to omenil?«

»Ne, ni. Govorila sva predvsem o mojih problemih. V delu imam novo knjigo o polinezijski umetnosti, in pripovedoval sem mu nekaj o tem. On je čučkal po prtu — imel je pač tako navado.«

»Da, s tem je uničil celo vrsto namiznih prtov.« Opazila je, da se Pandro mršči. »Kaj mislite?« je vprašala.

»Preprost domislek. Lewis je risal lobanja. Spominjam se, kako sem se v zvezi s tem nekaj pošalil, vendar mi ni niti odgovoril. Nasprotno, imel je prav čuden izraz na obrazu, zdaj, ko mislim na to, se tega bolj zavedam, skoraj kakor da je bil. Ali mislite, da bi ga bila lahko obšla slutnja o tem, kaj se lahko zgodi?«

»Lobanja«, je ponovila Alexis. »In niti razložil ni, za kaj gre?«

»Niti z besedico. In prav takoj po tistem je rekel, da mora oditi, tako da sva se poslovila. Kam greste?«

»Hočem govoriti s plačilnim.« Alexis ni pojasnjevala, ampak naglo stekla čez jedilnico ter pustila tovariša, da je pohitel za njo. Pandru namreč ni bilo znano, da Lewis Gilmore kljub temu, da je bil okorel ččkač, ni risal nikdar tjavendan. Za to je bilo v njem preveč umetnika. Risal je, kar je videl, včasih karikature, včasih groteske — a zmerom po modelu.

Plačilni je bil zbeگان, a vljuden. »Namizni prt od prejšnjega ponedeljka? Bojim se, da ne, gospa. Naše perilo perejo vsak dan.«

»Ampak, denimo, da bi bil zamazan za stalno, s črnim.«

»V takem primeru bi prt preprosto odvrgli.«

Alexis je razočarano prikimala. A še zmerom je obstajala druga možnost. »Vem, da sprašujem preveč, ampak ali bi mi mogoče vendar lahko povedali, kdo je prejšnji ponedeljek tukaj kosil?«

Plačilni se je brez moči nasmehnil Pandru čez njeno ramo, kakor da prosi za njegovo sočutje spriču te nezasišane ženske muhavosti. Pandro je rekel: »Res je zelo pomembno.«

»Ampak saj se mi je nemogoče spomniti...«

»Banket je bil,« mu je pomagal Pandro. Neke vrste shod.«

»Prejšnji ponedeljek? Da, seveda — mesečni sestanek reklamnega sveta. Vendar niti najmanj ne vem, kdo se ga je udeležil in kdo ne.«

»Ali ni bilo seznama za rezervacijo?«

»Vsaka skupina ima sezname samo zase. Predsednik pove le število, ki ga pričakuje. Predlagam, da vprašate njega. Mislim, da je bil to gospod Lamarr, gospod John Lamarr. Zdaj pa, če mi boste blagovolili prostiti...«

»Hvala lepa,« je zamrmrala Alexis in ga izpustila. Iztegnila je roko proti Pandru. »No da, mislim, da se bova zdaj poslovila.«

»Jem lahko pozneje.«

Pandro ji je roko za trenutek dlje podržal. »Bodite previdni,« jo je roče poprosil. »Mislim, da razumem vaš namen. A zelo ste mladi — in ne morem pozabiti, da je šele teden dni, kar sem se prav na tem mestu poslovil od vašega očeta.«

ZIMA LETA 1929

LETA 1929 SE JE ZIMA ZAČELA V DRUGI POLOVICI JANUARJA; TEDAJ JE PADLO ŽIVO SREBRNO GLOBOKO POD NIČLO. SNEŽITI JE ZAČELO NA STARO LETO 1928 ALI NA SILVESTROVO. BILA JE PRAVA SIBIRSKA SNEŽNA BURJA, KI JE TRAJALA VEČ DNI. VSEGA SNEGA JE ZAPADLO TJA DO FEBRUARJA 160 CM. BOLJE REČENO, VES ZIMSKI ČAS PO PRESLEDKIH.

Zima je začela pritiskati okrog 15. februarja in do 17. februarja. Najhujše je bilo 1. in 2. februarja, tedaj je bilo 30-32°C pod ničlo; sicer je pa bilo zmerom 12-18°C, nekako do 17. februarja. Potem je začela zima popuščati, ker je bilo sončno, mrzlo je še bilo ponoči in zjutraj; 10-12°C mraza pod ničlo. To je trajalo do konca februarja in čez polovico marca. Na Jožefovo smo šli kar naravnost po polju, nekateri so se s kolesom vozili kar naravnost; to je bilo mogoče do 10. ure, potem je bil sneg že zopet mehak, ker je že sonce močno pripekalo. Pomembno je omeniti to, da takrat ni bilo juga, da bi izginil sneg prej, ampak se je topil samo od sonca. Zato pa je še ležal ves mesec marec in še par dni v aprilu. Se na Veliko noč je bil kje pod kapjo na severni strani. Pravili so tedaj šaljivci, da je ta aprilski sneg zdravilo zoper sklepni išias, pa ne vem že več, za katere druge bolezni še.

Pomlad se je začela pozno, bilo pa je tedaj res pravo toplo spomladansko vreme. Lahko smo pravočasno posejali oves in spravili v zemljo vse spomladanske kulture. Leto 1929 je bilo nadpovprečno dobro, polje je dobro bogato obrodilo, tudi vinogradi in sadovnjaki. Omeniti pa še tudi moram, da so to leto dobro obrodile gobe, da so jih nekateri bolj ob gozdovih nabrali in nasušili 10-12 kg, kar cele vreče. Ta jesen je bila lepa, sicer ne bi imeli kje sušiti tako

bogati »pridelki« gob. Od takrat ni bilo več tako bogate letine, vsaj pri gobah ne.

Tisto leto so zmrznile vse zalozne korenja, repe in krompirja. Kdor ni imel podzemne kleti, je kupal krompir za seme. To je tudi letos.

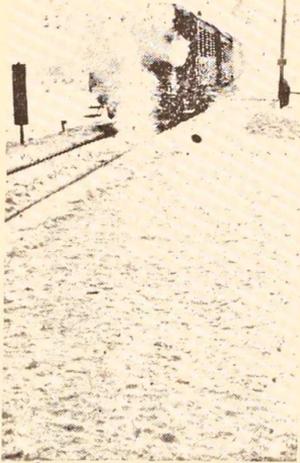
Letos je zapadel sneg 18. novembra. Ta je izginil v dveh dneh. 21. in 22. smo že zopet brali repo, popoldne pa je že začelo snežiti; kdor ni bil bolj prisoten, je ni odpeljal, zato jo ima še danes znan. Ta sneg je bil izredno moker, je polomil dosti dreve, če niso pravočasno otresli sneg, precej dreve je pa kar izruval. V gozdovih je ogromna škoda, polomljeno je drevje, drobno in debelo, listavce pa je kar izruvalo.

Na polju je pa ostala ajda, več stotov prosa, repa in korenje, še pesa in koleraba ali nemška repa.

To ni samo primer tu pri nas. Sin mi je pisal iz Novoga mesta, da je tam podobno s temi pridelki. Zima nam je torej naredila precejšnjo gospodarsko škodo, ki se se sedaj pozna, bolj pa se še bo, če bo ta sneg ležal še tja do marca. Zivini ne bo kaj polagati, ker si nihče ni mogel nagrabiti listja in sedaj mora za steljo uporabljati slamo.

Naj omenim še to: nekako v prvi polovici decembra 1928. leta smo imeli vinogradniki tečaj za vinogradništvo, ki ga je vodil takratni direktor Zmauc s Sadjarske in vinarke šole v Mariboru. Tedaj nam je rekel tudi tole: »Letos ne bo zime in nič snega!« In potem smo spet prišli skupaj vsi, ki smo te besede slisali, in smo si rekli: ne bo snega in ne zime, zdaj pa vidimo, kaj je 1929!«

Matej Prelog

VINO TUDI - ZDRAVILO

Zdravniki, pa tudi ostali ljudje, so že zdavnaj trdili, da je vino, seveda zaužito v zmernih količinah, za človeški organizem zdravilo. Za te trditve so seveda manjkali znanstveni dokazi. Mednarodnemu odboru za znanstveno proučevanje vina in grozdja pa je uspelo delno osvetliti pozitivni učinek naravnega vina na človeški organizem.

Pred meseci se je vršilo pod pokroviteljstvom italijanske akademije za trto in vino več mednarodnih sestankov, na ka-

terih so razpravljali predvsem ugodne vplive vina na človeški organizem. Tako sestanka sta med drugim bila tudi v Firencah in Sieni, na katerih je predeval med drugimi tudi profesor medicinske fakultete v Bordeauxu dr. Masquelier. Njegovo predavanje je zajemalo v glavnem koristnost vina oziroma njegove zdravilne lastnosti.

Vino vsebuje vrsto snovi, med drugim tudi tiste, ki so vezane na tanin, na primer takojimenovalne »polifenole«. Tako torej vino ni navadna mešanica alkohola in vode, kako to nekateri mislijo. Profesor Masquelier je med predavanjem opisal svoje ugotovitve pri proučevanju notranjega ustroja polifenolskih molekul in njihovih lastnosti.

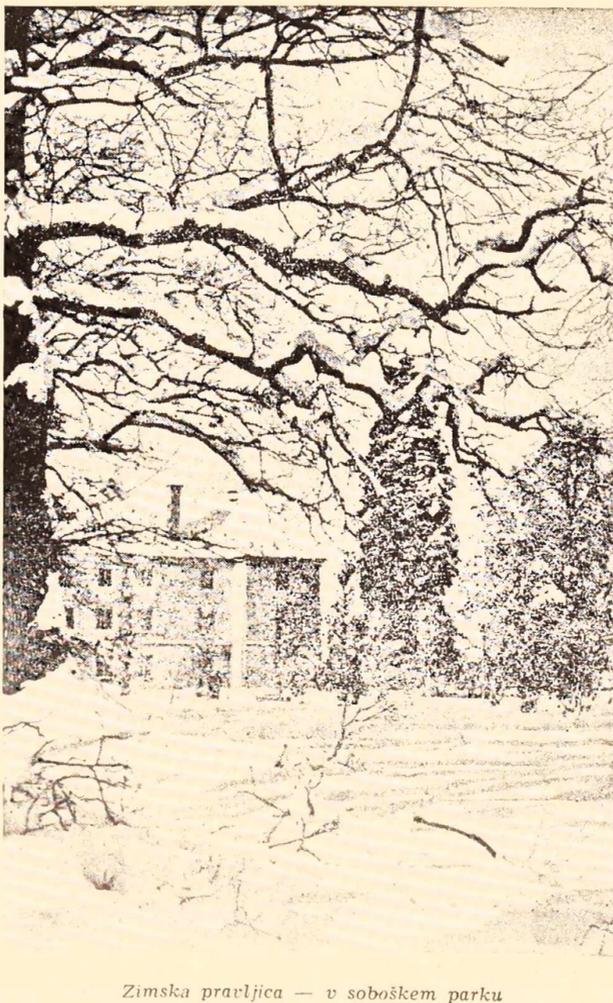
Tako je polifenole razdelil v tri karakteristične skupine: v prvo, drugo (in v njej činitelj P) in tretjo. Prva skupina deluje po njegovem mnenju razkuževalno. Druga skupina pa je pomembna zaradi vitaminske vrednosti. Posebno mesto v njej zavzema činitelj P, kateri vpliva na kapilare, najtanjše žilice v človeškem telesu, po katerih pride kri na vse konce človeškega telesa. Činitelj P krepi stene teh drobnih krvnih žilic. V tretjo skupino sodijo tisti polifenoli, ki vplivajo na presnavljanje mastnih snovi. Ta lastnost vina je še posebno važna. Po mastnem obroku je namreč kri nasičena z maščobami, zaradi katerih se v žilah tvori kolesterol, eden izmed krivcev poopenja žil. Zato je velikega pomena, je dejal dr. Masquelier, da se kri prečisti; pri tem pa izpolnjujejo pomembno vlogo ravno polifenoli tretje skupine.

Polifenoli pa niso edina koristna sestavina naravnega vina. Žal se o drugih lastnostih še ne da govoriti, ker te niso že zadovoljivo proučene. Med drugim se ni ugotovljeno, zakaj recimo določena vrsta vina enemu prija, drugi pa se zanj ne zmeni.

Kaj vemo torej, kaj vse se še skriva v vinu? Seveda, pri tem ne smemo pozabiti: mera je mera.

soče ugotoviti tudi področja, katerim bi utegnili groziti nevarnost te bolezni (v tem primeru gre za ptice selivke).

Za sedaj se ve za gotovo, da bolezen ni nalezljiva — potreben je torej insekt kot posrednik. Dokončen obracun s »kijzanursko boleznijo« verjetno več ni daleč.

Zimska pravljica — v soboškem parku

POMEMBEN KORAK NAPREJ

V RAZVOJU NAŠIH ZUNANJETRGOVINSKIH ODNOSOV

Ameriška vlada si prizadeva, da bi dobila od ameriškega Kongresa ustrezna pooblastila glede bodočih trgovinskih in gospodarskih odnosov z Jugoslavijo. Znano je, da je ameriški Kongres lani ukinil s posebnim zakonom klavzulo »nacije za največjimi ugodnostmi« za Jugoslavijo in Poljsko. Tako težko izpriečuje tudi izjava ameriškega sekretarja za zunanje zadeve Deana Ruska na zadnji tiskovni konferenci, ko je dejal, da želi predsednik Kennedy pridobiti možnosti za elastično delovanje pri reševanju tega vprašanja.

Na 20. zasedanju članic Splošnega sporazuma o trgovini in carinah (okrajšano GATT) je Jugoslavija postala začasna članica te mednarodne organizacije. Prehod od prejšnjega statusa »pridružene članice« je za Jugoslavijo vsekakor bistvena sprememba glede položaja, pravic in dolžnosti.

Jugoslavija bo imela sedaj tudi nekatere prednosti. Začasno članstvo vsebuje namreč tudi klavzulo »nacije za največjimi ugodnostmi«, ki naj bi jo v mehanizmu GATT priznale vse članice, med drugimi tudi ZDA. To klavzulo je za Jugoslavijo ukinil ameriški Kongres z Zakonom o trgovinski ekspanziji. Nadalje napovedujejo carinska pogajanja med ZDA in državami Skupnega trga. Na teh pogajanjih naj bi se sporazumeli za občutno zmanjšanje carin med ZDA in temi državami. Če bo do tega prišlo, bo zmanjšanje carin avtomatično razširjeno tudi na druge članice GATT in seveda tudi na Jugoslavijo. To med drugim pomeni, da bo naš izvoz uvažal tiste ugodnosti, o katerih se bodo praktično dogovorili na carinskih pogajanjih.

Kot začasna članica GATT bo imela naša država večje možnosti za prodajo blaga na trgih, kamor jih je sedaj zaradi posebnih carinskih režimov in drugih omejitev težje

plasilara. Začasno članstvo daje Jugoslaviji tudi možnosti, da bo delovala v GATT v lastno korist in korist prijateljskih držav, predvsem v tem smislu, da se bo lahko še uspešneje borila proti trgovinskim omejitvam in neenakopravnim ukrepom, kar je med drugim tudi tvorno uresničevanje načel, sprejetih na lanski kairski gospodarski konferenci neanga žiranih držav in držav v razvoju.

Jugoslavija bo morala z začasnim članstvom v GATT sprejeti tudi nekatere obveznosti. Med najvažnejše določbe sodi načelo nediskriminacije (enak postopek do vseh članic GATT). To naša država že praktično uresničuje. Z načelnim bojem GATT za odpravo vseh ovir pri razširjanju mednarodne trgovine pa bo naša država izpostavljena v večji meri pritiskom gospodarsko močnejših članic, da bi tudi sama zmanjšala carine itd.

Začasno članstvo Jugoslavije v GATT je pomemben korak naprej v razvoju naših zunanjetrgovinskih odnosov v mednarodnem merilu in uveljavljanje našega zunanjetrgovinskega sistema. Tako se bo naše gospodarstvo še v večji meri vključilo v mednarodno delitev dela, kar pomeni, da se bo moralo še bolj prilagoditi na mednarodnem trgu veljavnim pogojem in normam.

Delegacija SZDL Jugoslavije se je vrnila iz Bolgarije

Pred dnevi se je vrnila iz Bolgarije delegacija SZDL Jugoslavije pod vodstvom Djure

ALEKSANDER RANKOVIČ bo obiskal Veliko Britanijo

Kakor je povedal predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Drago Kunc na zadnji tiskovni konferenci, bo podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Rankovič letos obiskal Veliko Britanijo. Povabilo, ki mu ga je poslala vlada Velike Britanije, je namreč načelno sprejeto.

Pucarja. Delegacija se je več dni mudila v sosednji državi na povabilo bolgarske Domo-vinske fronte, tam obiskala več krajev in se pogovarjala tudi z najvišjimi političnimi voditelji sedanje Bolgarije. Delegacija je sprejel tudi prvi sekretar CK bolgarske partije Todor Živkov. Prisrčni sprejemi in pripravljenost za še uspešnejše sodelovanje, ki je prišlo do izraza med obiskom delegacije v Bolgariji, odpirajo poleg rezultatov srečanja Tito-Živkov v Beogradu ugodne perspektive za vsestranski napredek odnosov med obema sosednjima državama.

POGAJANJA V ZAGATI?

Pred dnevi so bila v New Yorku prekinjena pogajanja med predstavniki atomskih velesil ZDA, ZSSR, in Veliko Britanijo o ukinitvi poskusov z atomskim orožjem in razorožitvi. Predstavniki treh velikih atomskih držav so sklenili, da bodo pogajanja o tem, za usodo človeštva in svetovni mir izredno pomembnem vprašanju prenesli na bližnje zasedanje osemnajstih držav, ki se bodo v kratkem spet angažirale pri že kar preveč maratonskih razgovorih o razorožitvi v okviru OZN v Ženevi.

Čeprav so poročila o prekinitvi pogajanj atomske trojice v New Yorku izredno skopka, je moč vendarle sklepati, da je prišlo pri pogajanjih do nekaterih nesoglasij, ki jih udeleženci niso mogli premagati na poti do končnega sporazuma. Ena stran obtožuje drugo stran zaradi neuspeha. V Sovjetski zvezi pravijo, da so ZDA onemogočile sporazum s čisto tehničnimi podrobnostmi, namesto da bi se z vso odgovornostjo lotile vprašanja z načelne plati. Ameriški predsednik Kennedy, kot kaže, privzavlja ustrezen odgovor, ki

naj bi razjasnil »grehe« druge strani. Skratka: kljub optimističnim izjavam in pričakovanjem se je zopet neke zataknilo, še najbolj zaskrbljujoče pa je to, da se bodo že v naslednjih dneh spet pojavile grozeče atomske gobe nad ameriški poskusnimi izstrelišči. Ameriška vlada je namreč sporočila, da bo obnovila poskuse.

Kam pelje ta oboroževalna tekma, je danes še težko napovedati. Precej pa ve vemo. Na pr. da žre težke milijarde nacionalnih dohodkov, ki bi jih lahko še kako koristno uporabili drugje, med drugim tudi za pomoč nerazvitim in manj razvitim deželam, da vse bolj pogoste atomske eksplozije tudi zastrupljajo ozračje in, kot je v svoji študiji, naslovljeni na generalnega sekretarja OZN U Tanta, ugotovil ugledni švedski fizik prof. Gösta Liljequist, povzročajo tudi motnje v vzajemni gravitaciji med Soncem in Zemljo; torej spremembe v sončnem sistemu in mraz, ki je v letošnji zimi izredno močno pritisnil v severnem delu zemeljske poloble.

REKLI SO:

HRUŠČOV: »Nikakega protislovja ni med našim prepričanjem, da bo komunizem zmagal po vsem svetu, in našo trdno odločitvijo, da podpremo politiko miroljubne koeksistence. Za komunizem se je treba boriti, toda ne s topovi... Navidno je misliti, da lahko s topovi uničimo kapitalizem. Da bi uničili nekaj kapitalistov, bi bilo treba žrtvovati milijone delovnih ljudi... (Ob navoletnem sprejemu v Kremlju.)

KENNEDI: »Spodbuja me da ste pripravljene sprejeti načelo inšpekcije na kraju samem... Če nameravamo spraviti med seboj sistema z globokimi ideološkimi nasprotji, moramo najti sredstva, da zmanjšamo in odstranimo ne-nenahen strah in nezaupanje, ki izvira iz nepoznavanja in pomanjkanja medsebojnega razumevanja... (V pismu predsedniku sovjetske vlade Hruščovu.)

KDO JE POVZROČITELJ „KIJZANURSKÉ“ BOLEZNI - NOVE BOLEZNI - KI TERJA TUDI ČLOVEŠKA ŽIVLJENJA?

Zadnjih pet let objavlja indijska zdravstvena služba vznemirljiva poročila o novi bolezni, katere potek je nenavadno dramatičen. Bolezen se začne tako, da dobi bolnik visoko temperaturo in drisko, čez nekaj časa pa se mu vnamejo oči. Po nekaj dneh vidnega slabljenja pa številni bolniki tudi umro. Indijski zdravstveni delavci so novo bolezen sprejeli z veliko zaskrbljenostjo. Njihova zaskrbljenost je bila še toliko večja, ker o bolezni dolgo niso vedeli nič določnega. Ker so bolezen prvi odkrili v gozdnih področjih, so ji dali ime »Kijzanurska bolezen« po gozdu. Zanimivo je, da je neznana bolezen terjala na področjih pragozdov žrtve tudi v vrstah opic

Vzrok bolezni niso in niso mogli odkriti. To ni uspelo niti osrednjemu indijskiemu inštitutu za medicino, kateri si je prizadeval, da bi odkril povzročitelja bolezni. Položaj pa se je jel naglo slabšati. Pred dvema letoma je Zdravstvena organizacija nenadoma objavila podatke o pojavu te bolezni v centralnih pokrajinah Sovjetske zveze, v nekaterih vzhodnoevropskih deželah in tudi ponekod v ZDA. Strokovnjaki so bili nemalo začudeni nad nekim čudnim dejstvom. Bolezen se je namreč pojavila na področjih, katera so zelo daleč druga od druge.

Prvi, kateri je zaskrbljujočo zadevo nekoliko osvetlil, je bil verjetno proučevalec ptic, ornitolog Salim Ali iz Bombaya. Ugotovil je namreč, da prenašajo bolezen ptice selivke, ki imajo med perjem razmeroma mnogo mrčesa. Kasneje je strokovnjakom Svetovne zdravstvene organizacije leta 1961 uspelo ugotoviti, da živijo v pticjem mrčesu, zajedalec ptic selivk, posebni virusi TA iz serološke skupine B. Doselej je namreč poznanih okrog 150 virusnih vrst, med katerimi je tretjina nevarnih človeku.

Kako je pa lahko sedaj ta ptičji mrčes nevaren za človeka? To vprašanje so si znanstveniki mnogokrat zastavljali. Kasneje so ugotovili to vzročnost. V sami Indiji poteka okužba nekako takole: insekt, ki postane zaradi izsesane krvi nabrekli in pretežak, da bi se mogel obdržati na ptici selivki, pada na gozdna tla. Indijci, ki pogosto hodijo po gozdovih bos, stopijo na insekte, ki jih ugriznejo in s tem okužijo.

Vsi ti dokazi pa le še niso tvorili zadostnega materiala, da se popolnoma razčisti »kijzanurska bolezen«. Zato se tudi Salim Ali dolgo ni znašel. Kako je mogoče — se je spraševal — da je ta bolezen tako razširjena, če pa je potrebna cela vrsta posebnih okoliščin, takorekoč naključij, da se človek okuži z njenimi klicami. Odgovor na svoje vprašanje je dobil šele pred kratkim, ko je ugotovil, da se ta zajedalec skriva v perju okoli 300 stalnih ptic in ptic selivk. Preden mu je uspelo razvozlati to skrivnost, je moral z mrežami ujeti več tisoč najrazličnejših ptic, katere je potem natančno pregledal v laboratoriju.

Ko bo dokončno znano, katere ptice prenašajo te insekte, bo mo-

POMURSKI FILMSKI BAROMETER

V teh dneh bodo na pomurskih platnih predvajali pisano vrsto tematsko in kvalitetno najrazličnejših filmov. V RADGONI bo 9. in 10. februarja na sporedu nemški barvni film »Kralj čardaša«. Zgodba je dokaj skromna in filmsko nalivna. Nekaj več je vredna operetna glasba, ki jo dobro poznamo in bo pritegnila predvsem starejše občinstvo. Za ljubitelje kriminalk bo v istih dneh pri VID-MU OB SCAVNICI privlačen ameriški film »Obtožnica priča«. V M. SOBOTI bodo od 7. do 10. februarja na sporedu trije filmi: zahodnonemški barvni film »Franciska« režiserja Wolfganga Liebenamerja, na željo občinstva ponovno španska CS sentimentalna »Prodajalka vijolic« in italijansko-španski »Preiskovalni sodnik«. Zadnji zaslužni zaradi družbene kritike, ki je podana v njem, psihološko zastavljena zgodba razpieta in kvalitetne igre nosilcev glavnih vlog še največ pozornosti.

PREISKOVALNI SODNIK

Režija: Luigi Zampa

V glavnih vlogah: Jose Suarez, Francois Perrier, Jacqueline Sassard, Massimo Serato, Claudia Cardinale in drugi.

Režiser Luigi Zampa je v filmu spretno speljal dve vzporednici. Po eni teče zgodba mladega brezposelnega delavca, po drugi pa zgodba družine nižjega uradnika, ki zaradi ženininega pohlepa in ambicij stopi v službo, ki ji ni kos. Obe zgodbi sta tragični. Medsebojno sta v filmu povezani le preko glavne osebe, preiskovalnega sodnika. Ta stanuje pri družini omenjenega uradnika. Zavzet z delom niti ne opazi, kako družina nezadržno drvi v prepad. Šele ob tragičnem koncu spregleda. Ob tako težkem duševnem pretresu sklene opustiti svojo službo, v kateri mora nenehno iskati konkretnega krivca kaznivih dejanj. Sprevidi, da so vsi ti, ki jih mora postavljati na zatožni klopi, pravzaprav le navidezni krivci. Vzroki za kriminal in človeške tragedije so v krivici družbenega reda. Prav ta ugotovitev je v filmu največje vrednosti in ob njej je razumljiva tudi končna odločitev preiskovalnega sodnika, da svoje službe ne opusti, pač pa obnovi proces mladega pristaniškega delavca. Film, ki bo na sporedu 13. in 14. t. m. si je vsekakor vredno ogledati.

Jože Olaj